

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การสำรวจธุรกิจการเลี้ยงปลา
ในพื้นที่เขตลาดกระบัง

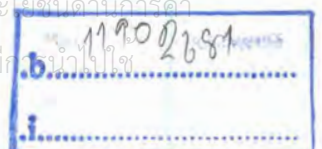
Surveying of Fish Farming Business
in Ladkrabang District

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 79652
วัน,เดือน,ปี..1.0. ๒๕๕1

โครงการสนับสนุนทุนวิจัยเงินรายได้
ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปี พ.ศ.2548

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีคนนำไปใช้

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการสำรวจธุรกิจการเลี้ยงปลาในพื้นที่เขตลาดกระบัง ผลการศึกษาพบว่า มีผู้เลี้ยงปลาน้ำจืดในบ่อดินจำนวน 658 ราย โดยแขวงลำปลาทิวเป็นแขวงที่มีผู้เลี้ยงปลามากที่สุดจำนวน 194 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.48 ส่วนจำนวนบ่อปลาทั้งหมด 1,239 บ่อ พบที่แขวงชุมทองมากที่สุดจำนวน 333 บ่อ ซึ่งปลาที่เลี้ยงมากที่สุดคือปลานิลจำนวน 546 บ่อ คิดเป็นร้อยละ 44.07 ส่วนจำนวนพื้นที่ดินในการเลี้ยงปลารวมทั้งหมดจำนวน 8,992.70 ไร่ พบว่าแขวงที่มีพื้นที่เลี้ยงปลามากที่สุดคือแขวงลำปลาทิวจำนวน 2,283.95 ไร่ จากผลการสำรวจข้อมูลทั่วไปพบว่า มีผู้เลี้ยงปลาน้ำจืดในบ่อดินที่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุของผู้เลี้ยงส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาที่ 1 – 6 ผู้ที่ตัดสินใจประกอบอาชีพของครอบครัวคือหัวหน้าครอบครัว อาชีพหลักของครอบครัวคือการทำเกษตร โดยเลี้ยงปลาเป็นหลัก ระยะเวลาการเลี้ยงปลาอยู่ระหว่าง 1 – 10 ปี แหล่งเงินทุนที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นเงินทุนของตัวเอง วิธีการขายปลาส่วนใหญ่คือ นำปลาไปขายเองที่ตลาด และมีผู้ซื้อมาหมาปลาที่บ่อเลี้ยง การเข้าร่วมกลุ่มส่วนใหญ่จะเป็นการรวมกลุ่มสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาด้วยกัน สำหรับปลาที่เลี้ยงมากในอดีต คือ ปลาชะโด และปลายี่สก ส่วนปลาที่เลี้ยงมากในปัจจุบันคือ ปลานิล ปลายี่สก ปลานวลจันทร์ ปลาตูก ปลาสลด ปลาสวาย ปลาไน ปลากระพงขาว ปลาจิ้น และปลาตามธรรมชาติ ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนต่อรอบการเลี้ยง พบว่ามีรายได้ทั้งหมด 7,310,445.00 บาท มีต้นทุนทั้งหมด 3,836,972.00 บาท แยกเป็นต้นทุนคงที่ 1,064,150.00 บาท และต้นทุนผันแปร 2,772,822.00 บาท โดยมีกำไรสุทธิ 3,473,473.00 บาท คิดเป็นร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้รวมร้อยละ 47.51 ซึ่งแขวงที่มีรายได้และกำไรสุทธิมากที่สุดคือแขวงลำปลาทิว จากการสำรวจความคิดเห็นและปัญหาในการเลี้ยงปลา ส่วนใหญ่คือปัญหาน้ำท่วมและน้ำเน่าเสีย รองลงมาคือราคาขายปลาค่า สำหรับเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบจากสแนมบินสุวรรณภูมิต่อการเลี้ยงปลามีถึงร้อยละ 70.00 ซึ่งข้อเสนอแนะคือผู้เลี้ยงปลาควรทำบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เพื่อใช้คำนวณหายอดกำไรสุทธิที่แท้จริงได้ ปัญหาด้านน้ำท่วมควรมีมาตรการขุดคลองระบายน้ำและการกำจัดวัชพืช ส่วนปัญหาด้านน้ำเสียควรมีบ่อบำบัดน้ำเสีย สำหรับน้ำเสียในบ่อปลาควรเอาใจใส่เกี่ยวกับอาหารไม่ให้เหลือคั่ง รวมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกัน เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองราคาซื้อขาย สร้างเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง และเตรียมความพร้อมสำหรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

Abstract

In Ladkrabang district, there are 658 fresh fish farmers. Lam Pla Thio is the sub district that has the highest numbers, 194 of fish farmers, covering 29.48 % of the total farm area, 8,992.70 rai. Khum Thong sub district has the highest numbers of fish ponds, 333 ponds. Tilapia is the most common species, accounting 546 ponds in the surveyed area.

Of the surveyed respondents, most of them were male, 41-50 years of age and primary education. Fish farming was their main career, influenced by the head of household. Their farming experience was between 1 and 10 years. They used own source of fund for farming.

Fish farmers sold their products by themselves in the marketplace, and sold through the buyers at the farm gate. They gathered in a group in the part, there were various kinds of fishes such as Giant Snake-Head Fish and Jullien's Golden-Price Carp. Fish recently farmed most are Tilapia, Jullien's Golden-Price Carp, Small Scale Mud Carp, Catfish, Snake Skin Gourami, Striped Catfish, Common carp, White Sanpper, Silver Carp, and Natural fresh fish.

Considering costs and returns from farming, total revenue was 7,310,445.00 baht per farming period. Total cost was 3,836,972.00 baht, in which 1,064,150.00 baht as a fixed cost and 2,772,822.00 baht as a variable cost. Net profit was 3,473,473.00 baht, about 47.51 % of total revenue. Lam Pla Thio was the sub district that had the highest revenue and net profit from fish farming.

According to their opinion and problem about fish farming, flooding and water pollution were the most critical problems. The next was the low selling price. There were 70 % of farmers who get the negative effect from Suvannabhumi Airport. Suggestions are strengthening accounting record to know the exact income, constructing waste water treatment ponds, developing drainage canals, and weed controls. In addition, in-farm management and encouragement of farmers' group and networking have to be supported.

กิตติกรรมประกาศ

การสำรวจธุรกิจการเลี้ยงปลาในพื้นที่เขตลาดกระบัง เป็นงานการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินรายได้หลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการ ปีงบประมาณ 2548 งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีโดยได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายด้วยกัน คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตลาดกระบัง เจ้าหน้าที่กรมประมง คุณสมศักดิ์ สิงสุข หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร และเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งเจ้าหน้าที่ท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้เอ่ยนาม ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ตลอดจนผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกทุกท่าน และขอขอบคุณ ผศ.ดร.ธีรรงค์ เมฆโหรา ผศ.ดร.โอปอล์ สุวรรณเมฆ และผู้มีส่วนร่วมทุกท่านในการทำวิจัยครั้งนี้

คณะผู้ศึกษา

9 กันยายน 2550

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญตาราง	III
สารบัญภาพ	V
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและปัญหาของการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตการวิจัย	3
หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	3
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 ลักษณะทั่วไปของการเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง	
ข้อมูลทั่วไปของเขตลาดกระบัง	4
- ประวัติความเป็นมา	4
- ที่ตั้งและอาณาเขต	5
- การแบ่งเขตการปกครอง	6
- การคมนาคม	6
การประกอบอาชีพของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง	8
ประวัติการเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง	8
สภาพที่เหมาะสมแก่การเลี้ยงปลาของเขตลาดกระบัง	10
การทำธุรกิจเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง	11
- ทำเลที่ควรขุดบ่อปลา	11
- การขุดบ่อปลา	12
- อาหารปลา	13
ชนิดปลาที่เลี้ยงในเขตลาดกระบัง	13
การจับเพื่อจำหน่ายและการตลาด	14
- การจับเพื่อจำหน่าย	14
- การตลาด	14

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

มูลค่าการส่งออกปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืด	15
การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน	16
บทที่ 3 ผลการศึกษา	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย	18
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	22
การวิเคราะห์และการแปลผลข้อมูล	22
ผลการวิจัย	22
1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	23
2. ข้อมูลผลการสำรวจการทำธุรกิจเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง	25
3. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง	29
4. ข้อมูลด้านความคิดเห็นและปัญหาในการเลี้ยงปลา	37
แนวโน้มนในการเปลี่ยนแปลงในเขตลาดกระบัง	39
- แนวโน้มนในการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมและ	
ทรัพยากรธรรมชาติ	39
- แนวโน้มนการเปลี่ยนแปลงด้านแหล่งน้ำและการระบายน้ำ	39
- แนวโน้มนการขยายตัวของชุมชน	41
บทที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	42
ข้อเสนอแนะ	45
เอกสารอ้างอิง	46
ภาคผนวก	
ตารางข้อมูลการเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง ปี พ.ศ.2548	49
ชนิดปลาที่เลี้ยงในเขตลาดกระบัง	66

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงชนิด ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกปลาน้ำจืดและ ผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืดเพื่อบริโภค ปี พ.ศ. 2548	15
2	ข้อมูลจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาแยกตามแขวงในพื้นที่ เขตลาดกระบังปี พ.ศ. 2548	19
3	ข้อมูลจำนวนบ่อปลาแยกตามแขวงในพื้นที่เขตลาดกระบัง ปี พ.ศ. 2548	20
4	ข้อมูลจำนวนพื้นที่ในการเลี้ยงปลาแยกตามแขวงในพื้นที่ เขตลาดกระบังปี พ.ศ. 2548	21
5	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ	23
6	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	24
7	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการศึกษา	24
8	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพในครอบครัวที่ เป็นผู้ตัดสินใจประกอบอาชีพการเลี้ยงปลา	25
9	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพหลักของครอบครัว	25
10	ระยะเวลาการประกอบอาชีพการเลี้ยงปลาของผู้ตอบแบบสอบถาม	26
11	แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงปลาของผู้ตอบแบบสอบถาม	26
12	วิธีการขายปลาของผู้ตอบแบบสอบถาม	27
13	จำแนกการเข้าร่วมกลุ่มสมาชิกสถาบันเกษตรกรของ ผู้ตอบแบบสอบถาม	27
14	ผลสำรวจการเลี้ยงปลาในอดีตของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามชนิดของปลา	28
15	ผลสำรวจการเลี้ยงปลาในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามชนิดของปลา	28
16	ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในแขวงลำปลาทิว ของผู้เลี้ยงปลาแต่ละราย	31
17	ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในแขวงชุมทอง ของผู้เลี้ยงปลาแต่ละราย	32

18	ต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะเลี้ยงปลาในแขวงลาดกระบัง ของผู้เลี้ยงปลาแต่ละราย	32
19	ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในแขวงคลองสองต้นนุ่น ของผู้เลี้ยงปลาแต่ละราย	33
20	ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในแขวงทับยาว ของผู้เลี้ยงปลาแต่ละราย	34
21	ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในแขวงคลองสามประเวศ ของผู้เลี้ยงปลาแต่ละราย	35
22	ต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะเลี้ยงปลาโดยรวมในเขตลาดกระบัง	36
23	การเปรียบเทียบความแตกต่างของผลผลิตในอดีตและปัจจุบันของ ผู้ตอบแบบสอบถาม	37
24	จำแนกปัญหาในการเลี้ยงปลาที่พบของผู้ตอบแบบสอบถาม	37
25	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามด้านผลกระทบจากสนามบิน สุวรรณภูมิต่อการเลี้ยงปลา	38
26	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการเลี้ยงปลาในอนาคต	38

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่แสดงที่ตั้งเขตลาดกระบัง	5
2	การแบ่งเขตการปกครองเขตลาดกระบัง	6
3	กราฟแสดงการเปรียบเทียบชนิดและมูลค่าการส่งออกปลาน้ำจืด และผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืดเพื่อบริโภคผ่านด่านตรวจสัตว์น้ำปี พ.ศ. 2548	16

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการวิจัย

เขตลาดกระบังเป็นบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ประกอบด้วยคูคลองมากกว่า 46 คลอง แต่ละคลองมีความเชื่อมโยงติดต่อกัน มีทิวทัศน์สวยงาม ร่มเย็นและมีปลาธรรมชาติอาศัยอยู่มากมาย หลายชนิด พื้นที่เขตลาดกระบังจัดเป็นพื้นที่เขตชั้นนอกสุดด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร มีลักษณะของพื้นที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีพื้นที่รวมทั้งหมดประมาณ 124 ตารางกิโลเมตร การตั้งบ้านเรือนของประชากรส่วนใหญ่กระจายอยู่ริมคลอง การประกอบอาชีพของเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ การทำนาข้าว ทำสวนผักและผลไม้ รวมทั้งการเลี้ยงปลา ซึ่งทำมาตั้งแต่บรรพบุรุษสู่รุ่นลูกหลาน โดยเขตลาดกระบังมีพื้นที่ติดต่อดังนี้ ทิศเหนือติดเขตหนองจอกและเขตมีนบุรี มีคลองและแหล่งปลาธรรมชาติ ทิศตะวันตกติดเขตบึงกลุ่มและเขตประเวศ เป็นเขตที่เปลี่ยนจากพื้นที่เกษตรกรรมเป็นชุมชนเมือง ทิศใต้ติดจังหวัดสมุทรปราการ คือเขตบางบ่อและเขตบางพลี ซึ่งมีการเพาะเลี้ยงปลาธรรมชาติมากมาย ที่มีลักษณะพิเศษต่างจากที่อื่น ๆ เช่น ปลาสดของเขตบางบ่อจะเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับประทานของผู้บริโภค รวมทั้งมีการแปรรูปและส่งออกไปยังต่างประเทศ ทิศตะวันออกติดจังหวัดฉะเชิงเทรา คือเขตคลองสวนซึ่งเกษตรกรมีความชำนาญในการเพาะเลี้ยงกุ้ง และปลานิล ปลาอุกอยู่ เป็นต้น เขตลาดกระบัง บางพลี และบางบ่อ เป็นเขตอุดมสมบูรณ์ และเหมาะกับการทำเกษตรกรรม โดยเฉพาะการเลี้ยงปลาเป็นอาชีพรองมาจากการทำนาข้าว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา แต่มักมีน้ำท่วมเกิดขึ้นบ่อยครั้งในฤดูฝน ประกอบกับพื้นที่ลาดกระบังเป็นที่ราบลุ่มใกล้ทะเล พื้นที่ทรุดต่ำลงทุกปี การทำนาข้าวไม่ได้ผลเนื่องจากปัญหาดังกล่าว จึงทำให้เกษตรกรบางส่วนมีการเปลี่ยนแปลงการทำนาข้าว หันมาขุดบ่อเลี้ยงปลา และได้ผลเป็นที่น่าพอใจ จนธุรกิจนี้ได้ขยายตัวในช่วง 40 กว่าปีที่ผ่านมา

การเลี้ยงปลาจัดเป็นธุรกิจเกษตรที่สำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง สำหรับเขตลาดกระบังซึ่งเป็นพื้นที่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะแขวงทับยาว แขวงชุมทอง แขวงลำปลาทิว และแขวงลาดกระบัง ซึ่งรูปแบบการดำเนินชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ยังผูกพันกับธรรมชาติเป็นหลัก มีการเลี้ยงปลาและปลูกผลไม้ชนิดต่าง ๆ บริเวณขอบบ่อ หรือคันบ่อ ลักษณะโดยทั่วไปของเขตลาดกระบังนั้นเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม รูปแบบหนึ่งของการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ยังคงอยู่ในพื้นที่เขตลาดกระบังคือ การเลี้ยงปลาโดยเฉพาะปลาดุก ปลาชะโด ปลาจีน ปลายี่สก ปลาสด ปลาช่อน ปลาตะเพียน ปลานิล เป็นต้น ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด เกษตรกรจึงยังนิยมเลี้ยงปลา และการแปรรูป

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิใช่ผู้ให้สิทธิบัตรหรือจะยื่นฟ้องการคัดลอกหรือการนำเอกสารไปใช้โดยไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลิตภัณฑ์จากปลา ที่ทำให้เกิดรายได้ที่น่าพอใจ ดังนั้นสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้เห็นความสำคัญของอาชีพดังกล่าวและต้องการที่จะศึกษาธุรกิจการเลี้ยงปลา และนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางการพัฒนาต่อไปในอนาคต

อย่างไรก็ดีเนื่องจากเขตลาดกระบังเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมและชุมชนเมือง มีการตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นในพื้นที่โดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประกอบกับการเข้ามาลงทุนของภาคเอกชนมีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่ง ประชาชนในพื้นที่จึงหันมาประกอบอาชีพรับจ้างรองลงมาจากอาชีพเกษตรกรรม ถ้าขาย และธุรกิจส่วนตัวอื่น ๆ และมีการสร้างสนามบึงสุวรรณภูมิซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ เช่น การสร้างศูนย์การค้า โรงแรมและที่พัก รวมถึงธุรกิจเกี่ยวเนื่องอื่น ๆ ทำให้ธุรกิจการเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม เช่น มลภาวะทางน้ำ นอกจากนี้ความเจริญของสังคมเมืองเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินธุรกิจการเลี้ยงปลา การศึกษาครั้งนี้จึงมีประโยชน์ที่จะทำให้เกษตรกร ได้ทราบถึงสภาพที่แท้จริงของการผลิต ทั้งทางด้านต้นทุนและผลตอบแทน เพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตและการตลาดให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมากที่สุด รวมทั้งใช้ในการวางแผนการพัฒนาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.เพื่อสำรวจการผลิตของธุรกิจการเลี้ยงปลาของเกษตรกร ในพื้นที่เขตลาดกระบัง
- 2.เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการผลิตในธุรกิจการเลี้ยงปลาของเกษตรกรในพื้นที่เขตลาดกระบัง ให้สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนในธุรกิจการเลี้ยงปลาของเกษตรกรในพื้นที่เขตลาดกระบัง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในการตัดสินใจดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลพื้นฐานของการเลี้ยงปลาและธุรกิจต่อเนื่องในเขตลาดกระบัง รวมทั้งเป็นแนวทางให้กับภาครัฐ หากมีการส่งเสริมการเกษตรในเขตนี้ต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

เก็บรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง ซึ่งข้อมูลประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลา ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการเพาะเลี้ยงปลา สภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่เกษตรกรรมเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมและชุมชน รวมทั้งความต้องการที่ให้หน่วยงานของรัฐบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปช่วยเหลือ

หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานเขตลาดกระบัง สำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร สถานศึกษากรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาชุมชน และผู้สนใจที่จะนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาและวางแผนการเพาะเลี้ยงปลา

นิยามศัพท์

การเลี้ยงปลาในบ่อ หมายถึง การใช้บ่อที่ขุดหรือสร้างขึ้นเพื่อให้ประโยชน์ในด้านการเลี้ยงปลา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบ่อดินมีขอบบ่อเพื่อกักเก็บน้ำ รวมทั้งมีขนาดและรูปร่างตลอดจนความลึกตามวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงปลา

ผู้เลี้ยงปลา หมายถึงเกษตรกร ผู้ทำธุรกิจเลี้ยงปลาน้ำจืดในบ่อดินของเขตลาดกระบัง

รอบระยะเวลาการเลี้ยง หมายถึง ระยะเวลาการเลี้ยงปลาตั้งแต่วันเริ่มปล่อยจนถึงวันจับปลาเพื่อจำหน่ายซึ่งมีระยะเวลาประมาณ 7-12 เดือน

บทที่ 2

ลักษณะทั่วไปของการเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง

ข้อมูลทั่วไปของเขตลาดกระบัง

ประวัติความเป็นมา

พื้นที่เขตลาดกระบัง ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 74 ตอนที่ 23 ลงวันที่ 5 มีนาคม 2500 ให้ตั้งกิ่งอำเภอลาดกระบัง อำเภอมีนบุรี จังหวัดพระนครขึ้นเป็นอำเภอ เรียกว่า “ อำเภอลาดกระบัง” โดยมีเหตุผลว่า กิ่งอำเภอลาดกระบัง อำเภอมีนบุรี มีท้องที่กว้างขวาง อยู่ห่างจากอำเภอที่ขึ้นอยู่ ประกอบด้วยสภาพท้องดินที่เจริญขึ้น ประชากรหนาแน่นกว่าเดิม เพื่อประโยชน์ในการปกครองและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนกิ่งอำเภอลาดกระบัง จึงมีฐานะเป็น อำเภออีกครั้งตั้งแต่วันที่ 6 มีนาคม 2500 เป็นต้นมา จนเมื่อปี พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ให้ยุบนครหลวงกรุงเทพธนบุรีเป็นกรุงเทพมหานคร และให้เรียกคำว่า “อำเภอ” เป็นเขต “เขต” จึงเรียกว่าเขตลาดกระบัง ตั้งแต่วันที่ 14 ธันวาคม 2515 เป็นต้นมา (<http://www.thaitambon.com/tambon/tambon.asp?ID=101101>)

เดิมเขตลาดกระบังเป็นพื้นที่การปกครองของจังหวัดมีนบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในมณฑลกรุงเทพ มีชื่อเรียกว่า อำเภอแสนแสบ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอลาดกระบัง และในปี พ.ศ. 2474 จังหวัดมีนบุรี ได้ถูกยุบมาขึ้นกับจังหวัดพระนคร อำเภอลาดกระบังจึงได้มาเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดพระนครด้วย ครั้นในปี พ.ศ. 2481 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยุบอำเภอนี้ลงเป็น กิ่งอำเภอลาดกระบัง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2500 จึงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็น อำเภอลาดกระบังอีกครั้ง โดยได้โอนตำบลแสนแสบไปขึ้นกับอำเภอมีนบุรี และได้แบ่งพื้นที่บางส่วนของตำบลทับยาว มาจัดตั้งเป็นตำบลชุมทอง ในปี พ.ศ. 2504 ต่อมาเมื่อประกาศคณะปฏิวัติรวมจังหวัดพระนครกับจังหวัดธนบุรีเข้าด้วยกันเป็นนครหลวงกรุงเทพธนบุรีและมีฐานะเป็นกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2515 อำเภอลาดกระบังจึงได้เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเขตลาดกระบังตั้งแต่นั้น

เขตลาดกระบัง เป็นเขตการปกครอง ของกรุงเทพมหานคร ที่มีพื้นที่มากที่สุดเป็นอันดับที่ 2 รองจากเขตหนองจอก มีพื้นที่ 123.859 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 139,363 (พ.ศ. 2549 เมษายน) โดยมีความหนาแน่น 1,125 คน/ตารางกิโลเมตร (<http://th.wikipedia.org/,2550>) เขตลาดกระบัง จัดอยู่ในกลุ่มเขตศรีนครินทร์ ในปัจจุบันเขตลาดกระบังถือเป็นเขตศูนย์ชุมชนชนานเมือง แหล่งงาน และการบริการ รองรับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ภาพที่ 1)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงที่ตั้งเขตลาดกระบัง

ที่มา <http://th.wikipedia.org/>

สภาพภูมิศาสตร์โดยทั่วไปเป็นท้องทุ่ง ประชาชน 2 ใน 3 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยอาศัยคูคลองในพื้นที่ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 46 คลอง เป็นเสมือนเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงพืชพรรณริ้วมา และยังสามารถอาศัยคูคลองเหล่านั้นในการสัญจรไปมาอีกด้วย ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของพื้นที่เขตลาดกระบัง คือ เป็นเขตรับน้ำฝั่งตะวันออก เนื่องจากเป็นที่ราบลุ่มคล้ายแอ่งกระทะ จึงมักเกิดปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำ (สำนักงานเขตลาดกระบัง, 2550)

ที่ตั้งและอาณาเขต (<http://th.wikipedia.org/,2550>)

เขตลาดกระบังตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของกรุงเทพมหานคร มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง เรียงตามเข็มนาฬิกา ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตมีนบุรีและเขตหนองจอก มีคลองลำนายโต คลองสองต้นนุ่น ลำรางคอวัง ลำรางคอวัง คลองตาเสือ แนวคันนาผ่านถนนคุ้มเกล้า ลำรางตาทรัพย์ คลองบึงใหญ่ คลองกอไผ่ คลองมะขาม คลองพะอง คลองกระทู้ล้ม และคลองลำตาอิน เป็นเส้นแบ่งเขต

- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา (จังหวัดฉะเชิงเทรา) มีคลองหลวงแพ่ง และคลองประเวศบุรีรมย์เป็นเส้นแบ่งเขต

- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบางบ่อ กิ่งอำเภอบางเสาธง อำเภอบางพลี (จังหวัดสมุทรปราการ) มีแนวแบ่งเขตการปกครองระหว่างกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการเป็นเส้นแบ่งเขต

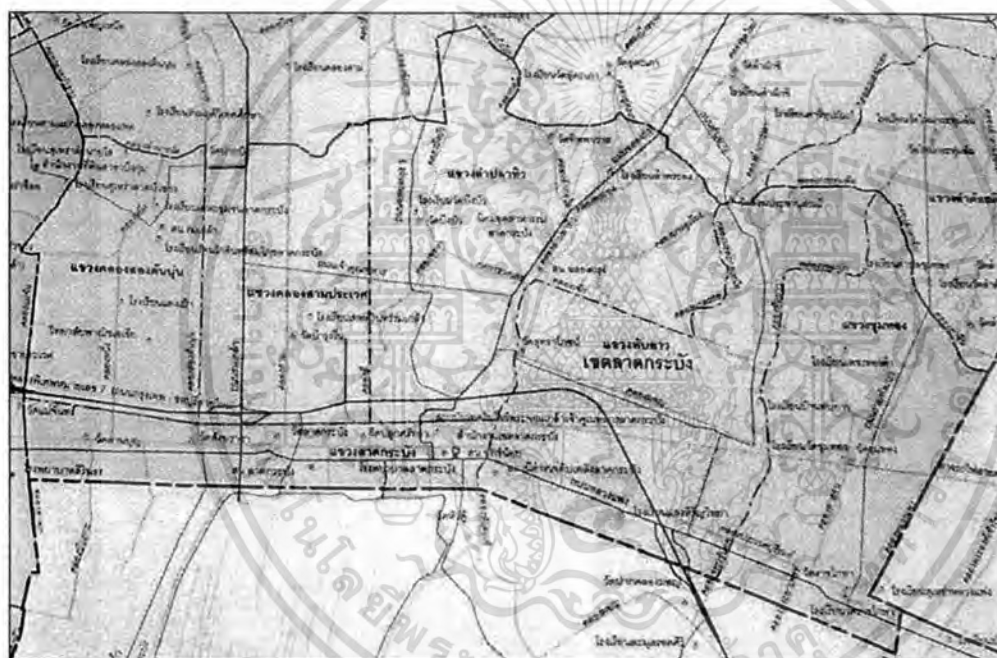
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตประเวศและเขตสะพานสูง มีคลองตาพุด คลองแม่จัน คลองบึงขวาง และคลองลาดบัวขาว เป็นเส้นแบ่งเขต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การแบ่งเขตการปกครอง (<http://th.wikipedia.org/,2550>)

เขตลาดกระบังแบ่งหน่วยการปกครองย่อยออกเป็น 6 แขวง (ภาพที่ 2) ได้แก่

- 1.ลาดกระบัง (Lat Krabang)
- 2.คลองสองต้นนุ่น (Khlong Song Ton Nun)
- 3.คลองสามประเวศ (Khlong Sam Prawet)
- 4.ลำปลาทิว (Lam Pla Thio)
- 5.ทับยาว (Thap Yao)
- 6.ชุมทอง (Khum Thong)

ภาพที่ 2 เขตลาดกระบัง

ที่มา : สำนักงานเขตลาดกระบัง (<http://203.155.220.239/subsite/index.php?strOrgID=001013>)

การคมนาคม

ตามรายงานของฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตลาดกระบัง เส้นทางหลักที่ใช้ในการคมนาคมของพื้นที่เขตลาดกระบัง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1.เส้นทางคมนาคมในเขต เดิมประชาชนส่วนใหญ่จะใช้เส้นทางน้ำเป็นหลัก แต่ปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การคมนาคมได้รับการพัฒนาไปมาก มีการก่อสร้างถนนสายต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถเดินทางติดต่อกันได้สะดวกยิ่งขึ้น ดังนั้นประชาชนจึงหันมาใช้บริการเดินทางโดยรถยนต์มากกว่าทางเรือ แต่ก็ยังมีบางท้องที่ที่ยังใช้การเดินทางเรืออยู่ เนื่องจากยังไม่มีถนนตัดผ่าน

2. เส้นทางคมนาคมระหว่างเขตกับภายนอกเขต ประชาชนส่วนจะใช้เส้นทางรถยนต์และทางรถไฟในการเดินทางสู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง โดยถนนที่สำคัญมีอยู่ 6 สาย คือ

ถนนอ่อนนุช-ลาดกระบัง ติดต่อกันระหว่างเขตลาดกระบังกับเขตประเวศ และเขตพระโขนง
(สำนักงานโยธาและรับผิดชอบ)

ถนนมอเตอร์เวย์ ติดต่อกันระหว่างกรุงเทพฯ ถึงชลบุรี (กรมทางหลวงและรับผิดชอบ)

ถนนร่มเกล้า ติดต่อกันระหว่างเขตลาดกระบังกับเขตมีนบุรี (กรมทางหลวงและรับผิดชอบ)

ถนนฉลองกรุง (ถนนลำปลาทิว) ติดต่อกันระหว่างเขตลาดกระบังกับเขตหนองจอก (สำนักงานโยธาและรับผิดชอบ)

ถนนเจ้าคุณทหาร ถนนเชื่อมระหว่างถนนร่มเกล้ากับถนนฉลองกรุง (สำนักงานโยธา และรับผิดชอบ)

ถนนหลวงแพ่ง (สำนักงานโยธา และรับผิดชอบ)

ถนนกิ่งแก้ว เป็นถนนเชื่อมต่อกันระหว่าง ถนนอ่อนนุช-ลาดกระบัง กับ ถนนบางนา-ตราด จังหวัดสมุทรปราการ (กรมทางหลวง และรับผิดชอบ)

ทางรถไฟ มีรถไฟสายตะวันออกแล่นผ่านสถานีรถไฟลาดกระบัง สถานีหัวตะเข้ และสถานีหลวงแพ่ง

ทางน้ำ เส้นทางหลักที่สำคัญมีถึง 46 คลอง แบ่งเป็นคลองที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทาน 8 คลอง ได้แก่ คลองหัวตะเข้ คลองจรเข้ขี้เฒ่า คลองลาดกระบัง คลองทับยาว คลองลำปลาทิว คลองพระยาเพ็ชร คลองประเวศบุรีรมย์ และ คลองหลวงแพ่ง คลองที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักกระบายน้ำ กทม. มี 7 คลอง ได้แก่ คลองหนึ่ง คลองสอง คลองสาม คลองสี่ คลองแม่จันทร์ คลองตาพุก และ คลองลาดบัวขาว คลองที่อยู่ในความรับผิดชอบของเขตลาดกระบังมี 31 คลอง ได้แก่ คลองบัวกระาะ คลองลำตาแพ่ง คลองลำชะล่า คลองลำตาอู่ คลองลำมะละกอ คลองลำมะขาม คลองแยกพระองค์ คลองลำบึงบัว คลองบัวลอย คลองหนองตะกร้า คลองหนองคา คลองรางตาฝั่ง คลองลำหลุมบัว คลองมอญ คลองลำกอไผ่ คลองลำอ้อตัน คลองลัดทับยาว คลองแขก คลองกาหลง คลองลำอ้ายเบน คลองรางตาขุย คลองลำพะอง คลองเจ๊ก คลองลำแดงโม คลองลำนายโส คลองหนองปรือ คลองตาสอน คลองลำตาอิน คลองบางคูเวียง คลองรางตาเกษม และคลองลำชวดเคย นอกจากนี้ยังมีคลองเล็ก และลำรางเชื่อมต่อกันต่าง ๆ อีกมากมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประกอบอาชีพของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง

ประชากรในพื้นที่เขตลาดกระบังประมาณร้อยละ 80 หรือประมาณ 2 ใน 3 ของประชากร ทั้งหมดประกอบอาชีพเกษตรกรรม (<http://www.huatakha.com>, 2547; สำนักงานเขตลาดกระบัง, 2547) มีพื้นที่ทำการเกษตร 24,106 ไร่ จำนวนครัวเรือนเกษตรกร 938 ครัวเรือน โดยการประกอบอาชีพทางการเกษตรจำแนกได้ดังนี้ (<http://www.bangkok.doae.go.th/ladkrabang/A1.html>; สำนักงานเขตลาดกระบัง, 2549)

- 1) นาข้าว มีพื้นที่จำนวน 15,524 ไร่
- 2) ประมง มีพื้นที่จำนวน 5,623 ไร่ (เลี้ยงปลาน้ำจืด)
- 3) สวนผลไม้ มีพื้นที่จำนวน 2,733 ไร่
- 4) ไร่อัญญา มีพื้นที่จำนวน 67 ไร่
- 5) สวนผัก มีพื้นที่จำนวน 125 ไร่
- 6) ไม้ดอกไม้ประดับ มีพื้นที่จำนวน 34 ไร่

การทำเกษตรในพื้นที่เขตลาดกระบังอยู่ในความดูแลและควบคุมของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยมีสำนักงานเขตกรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบ หน้าที่หลักเพื่อพัฒนาส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตพืช และธุรกิจแก่เกษตรกร ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรครอบคลุมพื้นที่เกษตรทั้งบริเวณชั้นในและชั้นนอกของกรุงเทพมหานคร

อาชีพเกษตรกรรม ถือเป็นอาชีพหลักและเป็นอาชีพที่สำคัญของประเทศมาตั้งแต่อดีต ปัจจุบันประชากรของประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ยังประกอบอาชีพนี้อยู่ อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การจัดจำหน่ายสินค้าและบริการด้านการเกษตร ซึ่งผลผลิตทางการเกษตรนอกจากใช้เพื่อการบริโภคแล้ว ยังใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตทางอุตสาหกรรมหลายชนิดอีกด้วย โดยอาชีพทางการเกษตรที่สำคัญได้แก่ การทำนา การทำไร่ การทำสวน และการเลี้ยงสัตว์ (<http://dnfe5.nef.go.th/ilp/42033/42033-1.htm>, 2547)

การประกอบอาชีพการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ มักจะมีปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่มีมูลค่าสูง ในขณะที่การจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่มักได้ราคาไม่ดีเท่าที่ควร เกษตรกรส่วนใหญ่จึงมักประสบปัญหาทางด้านรายได้จากการผลิตไม่คุ้มทุนหรือกำไรน้อย ฐานะของเกษตรกรส่วนใหญ่จึงไม่ค่อยมั่นคง เกษตรกรยากจนและมีหนี้สิน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ต้องมีการแก้ไขให้ดีขึ้น

ประวัติการเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง

พื้นที่ในเขตลาดกระบัง เป็นที่ตั้งของชุมชนเกษตรมาตั้งแต่อดีต ที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ มีคูคลองเอกรสารนี้เป็นเอกรสารที่วางไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการเลี้ยงขนาทอนั้น ไม่นานอากาศที่ไปไปปะโชยชนดานการค้ำหนาแน่นและมีการเชื่อมโยงกัน สามารถเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และจับสัตว์น้ำได้ตลอดทั้งปี ตลอดไม่วากรรมิใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุผลแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกรสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำคัญในพื้นที่เป็นคลองขุดขนาดใหญ่ซึ่งเชื่อมแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำบางปะกง เช่น คลองประเวศบุรีรมย์ คลองหัวตะเข้ คลองพระยาสุเรนทร์ คลองทับยาว คลองลำปลาทิว และยังมีคลองซอย หรือคลองเล็กที่เชื่อมต่อ เช่น คลองหนึ่ง คลองสอง คลองสาม คลองสี่ คลองบัวเกาะ คลองบัวลอย คลองลาดกระบัง ตามประวัติของคลองเหล่านี้ส่วนใหญ่พบหลักฐานว่ามีการสร้างในรัชกาลที่ 3 – 5 โดยพระองค์ท่านทำเพื่อให้ประชาชนได้มีน้ำใช้ในการทำเกษตรกรรมและการคมนาคมทางน้ำ

การตั้งถิ่นฐานของชุมชนในพื้นที่เขตลาดกระบังส่วนใหญ่จะตั้งบ้านเรือนอยู่ตามริมคลอง ประชาชนที่อยู่ริมคลองจึงมีความชำนาญในการจับสัตว์น้ำมาประกอบอาหาร เช่น ปลาธรรมชาติชนิดต่าง ๆ กุ้งก้ามกาม กุ้งฝอย หอยกาบ และหอยขม เป็นต้น ซึ่งถ้าต้องการบริโภคก็สามารถจับได้โดยไม่ต้องซื้อหา ถ้าจับมาได้มากก็จะแบ่งปันให้เพื่อนบ้านหรือนำมาถนอมอาหารเก็บไว้รับประทานวันหน้า เช่น การทำปลาเค็ม ปลาหย่าง หรือปลาร้า เมื่อเหลือจากการบริโภคก็จะนำไปจำหน่าย พร้อมกับผักพื้นบ้าน เช่น ผักบุ้ง ผักตำลึง ผักกระเฉด ใบบัวบก ใบยอ ชะอม ข่า ตะไคร้ และสายบัว รวมทั้งผลไม้ต่าง ๆ ตามฤดูกาล เช่น มะม่วง มะพร้าว ชมพู่ กล้วย มะดัน มะยม และมะขาม การจัดจำหน่ายนั้นจะมีผู้มารับซื้อในตอนเย็นและวันรุ่งขึ้น ซึ่งผู้รับซื้อจะนำสินค้าขนส่งไปทางรถไฟที่สถานีหัวตะเข้และลาดกระบัง เพื่อนำไปส่งที่สถานีคลองตัน มักกะสัน และหัวลำโพง โดยจะมีแม่ค้ามารับซื้อไปขายตามตลาดต่อไป ทั้งนี้ปลา ผัก และผลไม้ที่ไปจากลาดกระบังจะเป็นของสดจึงเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

การขนส่งนอกจากจะใช้ทางรถไฟแล้ว ยังมีการขนส่งทางเรือ โดยใช้คลองประเวศบุรีรมย์เป็นคลองหลัก ซึ่งเป็นเรือโดยสารของบริษัทนายเลิศ ชาวบ้านมักเรียกว่า เรือค่านนายเลิศ เรือขาว เรือไอ หรือเรือถิ่นไทย และมีเรือของชาวบ้านซึ่งวิ่งระยะสั้น ๆ ระหว่างตลาด เช่น ตลาดคลองสวนถึงตลาดหัวตะเข้ ตลาดหัวตะเข้ถึงตลาดประเวศ และตลาดประเวศถึงตลาดพระโขนง ชาวบ้านจะเรียกเรือเหล่านี้ว่าเรือหางยาว เรือเครื่อง หรือเรือยนต์ นอกจากจะขนส่งผู้คนแล้วยังใช้ขนส่งผลผลิตทางการเกษตรด้วย

ต่อมาเมื่อกรุงเทพมหานครมีการขยาย พร้อมทั้งการพัฒนาเมืองไปสู่ความเจริญ โดยการพัฒนาด้านการคมนาคมการขนส่งทางบกซึ่งได้มีการสร้างถนนระหว่างเมืองและเขตต่าง ๆ ทำให้รูปแบบการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนเปลี่ยนแปลงไป โดยพื้นที่ส่วนใหญ่มีการพัฒนาตามแนวของถนน ในพื้นที่เขตลาดกระบังและเขตใกล้เคียงมีการเปลี่ยนแปลง เช่น พื้นที่ที่ติดถนนก็จะเปลี่ยนเป็นอาคารพาณิชย์ โรงงาน ที่อยู่อาศัย หมู่บ้านจัดสรร และหอพัก ซึ่งในทางกลับกันความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติกลับลดน้อยถอยลงไป ทั้งนี้เพราะประชากรเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความต้องการอาหารสำหรับบริโภคเพิ่มขึ้นตามไปด้วย สัตว์น้ำที่เคยชุกชุมในแหล่งน้ำต่างๆ จึงลดตามไปเช่นกัน ประกอบกับความจำเป็นในการใช้คลองลดน้อยลง มีการนำที่ดินมาพัฒนาเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยทำให้น้ำในคลองเกิดเน่าเสียเพราะกลายเป็นที่รองรับของเสียจากตัวเมือง จนปลาไม่มีที่อาศัย การจับปลาไม่เว้นแม้ในฤดูแล้งหรือในขณะที่ยังมีน้ำขนาดเล็ก ส่งผลให้ผลผลิตที่ได้จากธรรมชาติไม่เพียงพอต่อการบริโภค ไม่สามารถใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จึงจำเป็นที่จะต้องนำมาเพาะเลี้ยงในเชิงธุรกิจมากขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภค สำหรับพื้นที่เขตลาดกระบังที่อยู่ห่างไกลจากถนนก็มีการเปลี่ยนแปลงจากที่ทำนา ซึ่งทำไม่ได้ผลเนื่องจากน้ำท่วมบ่อยครั้งเป็นการขุดทำบ่อปลามากขึ้นเพราะการเลี้ยงปลาได้ผลตอบแทนดีกว่า ทั้งนี้เพราะปลาเป็นอาหารที่สามารถแปรรูปเป็นอาหารได้หลายชนิด และปลามีหลายชนิดให้เลือกรับประทานซึ่งมีราคาไม่แพง

สภาพที่เหมาะสมแก่การเลี้ยงปลาของเขตลาดกระบัง

จากสภาพโดยทั่วไปปลายังเป็นอาหารที่ผู้บริโภคยังต้องการ อาชีพการเลี้ยงปลาจึงยังเป็นสิ่งที่เกษตรกรให้ความสนใจ ซึ่งเขตลาดกระบังเป็นเขตหนึ่งที่เหมาะสมแก่การเลี้ยงปลาจากเหตุผลดังนี้

1. เกษตรกรในเขตลาดกระบังมีความชำนาญในการเลี้ยงปลา การจับปลา การจัดทำเครื่องมือการจับปลาตั้งแต่บรรพบุรุษ และสืบทอดสู่ลูกหลาน

2. พื้นที่ที่ห่างไกลจากถนนจะเป็นพื้นที่ทำนา และบริเวณบ้านจะมีการทำสวน เมื่อการทำนาไม่ได้ผล เนื่องจากน้ำท่วมบ่อยในฤดูฝน จึงมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่โดยขุดเป็นบ่อเลี้ยงปลา เป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาด 1 ไร่ถึง 10 ไร่ต่อบ่อ ลักษณะดินเป็นดินเหนียวจึงเก็บกักน้ำได้ดี

3. พื้นที่อยู่ใกล้ลำคลองซึ่งสะดวกแก่การสูบน้ำเข้าบ่อ หรือการระบายน้ำออกจากบ่อ ลักษณะน้ำในคลองจะเป็นน้ำจืด และมีน้ำตลอดปี

4. พื้นที่อยู่ชานเมืองใกล้กรุงเทพฯ ฯ และมีประชากรในเขตเพิ่มมากขึ้น ความต้องการบริโภคปลาน้ำจืดจึงมีมากขึ้น พร้อมทั้งมีปลาหลายชนิดให้เลือกรับประทาน ลักษณะปลาจะสดและราคาไม่แพง

5. มีความสะดวกในด้านคมนาคมขนส่งทางน้ำ เพราะมีเรือขนส่งจากบ่อปลาไปจำหน่ายที่ตลาด หรือจะซื้อเครื่องมืออุปกรณ์การเลี้ยงปลา อาหารปลา เวชภัณฑ์ต่าง ๆ จากตลาดกลับไปยังบ่อปลา

6. ตามคันบ่อปลาจะมีการปลูกพืชประเภทผลไม้ เช่น มะม่วง มะพร้าว กัลย ชมพู และขนุน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของเจ้าของที่ดิน ส่วนบ่อปลาที่เช่าเลี้ยงก็จะปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ข่า ตะไคร้ ผักบุ้ง ผักกระเฉด บวบ ผัก กระถิน ชะอม สะเดา ขี้เหล็ก พริก กระเพา และโหระพา ซึ่งจะทำควบคู่ไปกับการเลี้ยงปลา นอกจากนี้จะมีไว้ประกอบอาหารประจำวันแล้วยังสามารถนำไปจำหน่ายที่ตลาดได้

7. ผู้เลี้ยงปลาให้ความสนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ซึ่งผู้ที่ถ่ายทอดความรู้คือกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมประมงกรุงเทพฯ ฯ โดยมีสำนักงานเขตลาดกระบังช่วยประสานงานให้ โดยคำแนะนำที่ได้รับทำให้ผู้เลี้ยงปลาบางรายสามารถเพาะเลี้ยงปลาไว้เลี้ยงเอง และนำออกจำหน่ายให้กับเพื่อนเกษตรกรผู้เลี้ยงด้วยกัน

8. แรงงานส่วนใหญ่จะใช้แรงงานภายในครอบครัว และแรงงานจากเพื่อนบ้านที่มีอาชีพเลี้ยงปลาด้วยกัน ซึ่งชาวบ้านจะเรียกว่าการเอาแรงหรือลงแรง นอกจากนี้หากมีการจ้างแรงงานชั่วคราว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทำธุรกิจเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง

การเลี้ยงปลาเป็นอาชีพคู่กับการทำเกษตรกรรม ประเทศเพื่อนบ้าน ที่ทำการเพาะปลูก เช่น ประเทศในแถบอินโดจีน มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ต่างก็เลี้ยงปลาคู่กับการทำเกษตรกรรมซึ่งได้ผลดี การเลี้ยงปลานอกจากทำให้มีปลาเป็นอาหารแล้วยังจะให้ความเพลิดเพลินด้วย เมื่อเหลือจากการบริโภคก็สามารถจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้อีกส่วนหนึ่ง หรือเลี้ยงมาก ๆ ก็เป็นสินค้าที่หารำรวยได้

วิธีเลี้ยงปลาอาศัยหลักการดังนี้ คือ

- 1.เลือกที่ริมทะเล แม่น้ำ ลำคลอง ที่มีน้ำบริบูรณ์ ดินดี น้ำไม่ท่วม ใกล้ทางหลวงและชุมชน
- 2.ขุดบ่อให้กว้างยาว และลึกพอเลี้ยงปลาได้ตามที่ต้องการ บ่อนั้นจะลึกใหญ่สุดขึ้นอยู่กับกำลังเงิน
- 3.เลือกปลาที่ควรเลี้ยงในบ่อให้เหมาะสมกับท้องที่ ปลาที่เลี้ยงควรเป็นพันธุ์ดี มีขนาดไล่เลี่ยกัน
- 4.พันธุ์ปลาที่ใช้เลี้ยง ได้จากการรวบรวมจากธรรมชาติ ซื้อหรือเพาะฟักเอาเองก็ได้
- 5.มีอาหารปลาสม่ำเสมอ ด้วยการใส่ปุ๋ย และหาอาหารสมทบให้มีพอดี ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป
- 6.เนื้อที่บ่อ 1 ตารางเมตร ไม่ควรเลี้ยงลูกปลาเกิน 50 ตัว และปลาขนาดใหญ่ไม่เกิน 5 ตัว

นอกจากจะมีอาหารสมบูรณ์มาก ทั้งนี้แล้วแต่ชนิดของพันธุ์ปลา

- 7.ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับปลาที่เลี้ยง และวิธีเลี้ยง ด้วยการเอาใจใส่สม่ำเสมอ
- 8.ป้องกันศัตรูของปลา เช่น นก นาก งู และโรคพยาธิ ถ้ามีช่วยกำจัด

ทำเลที่ควรขุดบ่อปลา

ทำเลที่จะเลี้ยงปลาเป็นสิ่งสำคัญประการแรก ที่จะทำให้การเลี้ยงปลาได้ผลดีหรือล้มเหลว ดังนั้น เมื่อจะขุดบ่อเลี้ยงปลา ควรพิจารณาเลือกทำเลที่ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1.ใกล้แหล่งน้ำ คือ อยู่ใกล้ทะเล แม่น้ำ ลำคลอง ที่มีน้ำสะอาด อาศัยน้ำได้ตลอดปี สะดวกแก่การระบายหรือถ่ายเทน้ำในบ่อ และควรพิจารณาว่าที่นั้นอยู่ห่างจาก โรงงานอุตสาหกรรมซึ่งอาจจะระบายเศษกากวัตถุตกลงไปในแม่น้ำทำให้เกิดน้ำเสียมาถึงบ่อปลาได้

2.ดิน ควรเป็นดินเหนียว หรือดินเหนียวปนดินทราย เพราะสามารถเก็บกักน้ำได้ และเป็นดินที่มีปุ๋ย

3.ระดับพื้นที่ ควรเป็นที่ราบเรียบไม่เป็น โขด หรือดอนเกินไปจะทำให้ต้องใช้แรงงานในการขุดดิน หรือต้องเสียค่าใช้จ่ายในการยกคันบ่อมากเกินไป

4.พืช เป็นเครื่องชี้บอกว่าดินดีเพียงใด และพืชบางชนิดก็ใช้เป็นอาหารของคน ของปลา และเป็นปุ๋ยในบ่อปลาได้ แต่ถ้ามีพันธุ์ไม้ใหญ่มากก็จะเสียค่าใช้จ่ายในการขุด โคน ตัด ถอนมาก

5.น้ำไม่ท่วม ที่นั้นไม่ควรเป็นที่ระดับน้ำท่วมหรือไหลบ่าจนยากแก่การป้องกันไม่ให้ปลาหนี

6.ใกล้ตลาด เพื่อเพิ่มพูนรายได้ ที่นั้นควรอยู่ใกล้ตลาด ร้านค้า ชุมชน ซึ่งสามารถขายปลาสด

ได้ทันเวลา และได้ราคาสูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. การขนส่ง บ่อปลาควรอยู่ใกล้ทางคมนาคมที่มียานพาหนะผ่านไปมา ขนส่งสะดวก ติดต่อดี สะดวกรวดเร็ว

8. แรงงาน ในการสร้างบ่อปลาควรอาศัยคนที่ชำนาญงานจึงควรเป็นที่ซึ่งสามารถหาคนงานเพื่อจ้างเหมาได้สะดวก

9. ความปลอดภัย บริเวณนั้นควรเป็นที่สงบสุข ไม่มีโจรผู้ร้าย เบียดเบียนและไม่เป็นแหล่งโรคพยาธิที่จะรบกวนสุขภาพอนามัย

การขุดบ่อปลา

เมื่อเลือกทำเลเลี้ยงปลาแล้ว การขุดบ่อควรดำเนินตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. วางผังบ่อในเนื้อที่ซึ่งมีอยู่แล้ว ควรกำหนดขุดสร้างเป็นขั้น ๆ ตามกำลัง ถ้าเลี้ยงปลาเป็นการค้า ก็ควรกะให้ขยายได้ในกาลข้างหน้า

2. กรูยทางสำหรับกันบ่อตามแนวที่วางไว้ในแผนผัง แล้วเก็บเศษไม้ กิ่งไม้ ออก

3. ยกกันบ่อให้สูงกว่าระดับน้ำสูงสุดในรอบปีประมาณ 30 เซนติเมตร กันบ่อควรมีฐานเชิงลาดกว้างเท่ากับส่วนสูงของคันดิน

4. เว้นช่องและสร้างประตูระบายน้ำตรงที่ใกล้ หรือติดต่อกับแหล่งน้ำใต้พื้นประตูของทางน้ำเข้าสูงกว่าทางน้ำออกซึ่งประกอบด้วย ตะแกรงตาถี่ 2 ชั้น และไม่อุดตรงกลางยกขึ้นลงได้

5. สำหรับปลาน้ำจืด บ่อจะเป็นรูปแบบใดขนาดใดก็ได้ แต่ควรเป็นที่ที่ลื่นพื้นผ้า เพื่อสะดวกในการดูแลรักษาและการจับปลา และให้น้ำขังได้ตลอดปีไม่ต่ำกว่า 1 เมตร ถ้าเลี้ยงปลาน้ำกร่อย ควรมีบ่อนขนาดใหญ่ แต่ละบ่อมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 50 ตารางเมตร ลึก 50 เซนติเมตร

6. สำหรับบ่อเพาะพันธุ์ปลาควรอยู่ใกล้บ้านผู้เลี้ยงที่สุด และมีขนาดเล็กกว่าบ่อเลี้ยง เพื่อดูแลรักษาได้ใกล้ชิดและป้องกันศัตรูได้สะดวก

7. พื้นบ่อควรเรียบเตียนเสมอกัน แต่ลาดไปทางประตูระบายน้ำออกเพื่อสะดวกในการล้างบ่อและจับปลา

8. ก่อนปล่อยปลาลงเลี้ยง ควรโรยปูนขาวให้ทั่วเพื่อฆ่าเชื้อโรคตากทิ้งไว้ประมาณ 15 วัน จึงปล่อยน้ำเข้า อีกประมาณ 7 วันต่อมาจึงถ่ายน้ำออกเพื่อรับน้ำใหม่

9. ใส่ปุ๋ยมูลสัตว์ตากแห้งเพื่อให้เกิดพืชน้ำและไรน้ำสำหรับปลากินเป็นอาหาร

10. บนคันดินควรปลูกต้นไม้ไว้เป็นร่มเงาแก่ปลาที่เลี้ยงบ้าง ส่วนภายในบ่อ ก็ควรปลูกผักหญ้าที่จะใช้เป็นอาหารสำหรับคนและปลาได้บ้างเล็กน้อย

11. เพื่อความสะดวกในการให้อาหารปลาและรักษาความสะอาด ควรทำกะบะไม้ที่รองอาหาร ไว้ใต้ระดับน้ำในบ่อ

12. ปล่อยปลาที่คัดเลือกแล้วลงในบ่อเลี้ยงในเวลาเช้าหรือเย็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาหารปลา

ก่อนนี้จะเลี้ยงปลา ผู้เลี้ยงควรศึกษาให้ทราบเสียก่อนว่าปลาที่เลี้ยงชอบกินอะไร และอาหารนั้นควรหาได้ง่ายและมากพอที่จะเลี้ยงปลาให้เจริญเติบโตด้วย ปลาแต่ละชนิดกินอาหารไม่เหมือนกัน กล่าวคือ

- 1.ปลาสลิด กินตะไคร่น้ำ แหน ไรน้ำ ไร ตัวปลวก
- 2.ปลาดุก ชอบกินอาหารประเภทเนื้อสัตว์มากกว่าอาหารจำพวกพืช เช่น ปลาเป็ด เครื่องในสัตว์ เศษเนื้อ เนื้อหอย เนื้อปู เลือดสัตว์ ไล่เดือนแมลง ประเภทพืชได้แก่ ไร่ข้าว ปลาข้าว กากถั่ว กากมัน แป้งข้าวโพด
- 3.ปลาสาวย กินพืช ไรน้ำ ตัวปลวก หนอน ไร เศษเนื้อ เศษอาหาร ผักสดที่มีเนื้ออ่อน เช่น ผักบุ้ง แหน กากมะพร้าว ปลาป่น
- 4.ปลาฉาหรือ ปลากินหญ้า กินหญ้าอ่อน แหน สาหร่าย หญ้าก ผักบุ้ง ผักคบขนา ไร่และข้าวสุก
- 5.ปลาลิ้น หรือปลาเกร็ดเงิน กินจุลินทรีย์ในน้ำ
- 6.ปลาชังหรือปลาหัวโต กินจุลินทรีย์ในน้ำ
- 7.ปลานวลจันทร์ทะเล กินจุลินทรีย์ในน้ำ ตะไคร่น้ำ หรือสาหร่าย และไร่ข้าว
- 8.ปลาแรด กินผักบุ้ง แหน จอกสาหร่าย หญ้า รากผักคบขนา ผักกระเฉด ลูกกุ้ง ไร่ข้าวสุกและกากมะพร้าว
- 9.ปลาหมอตาล กินจุลินทรีย์ในน้ำ แหน ไรน้ำ ไร ตัวปลวก แมลงและกุ้ง
- 10.ปลากระบอก กินจุลินทรีย์ในน้ำ ตะไคร่น้ำ สาหร่าย
- 11.ปลากะพงขาว เป็นปลากินเนื้อปลา กุ้ง เป็นอาหาร
- 12.ปลาไน กินจุลินทรีย์ในน้ำ ไรน้ำ ลูกน้ำ แหน สาหร่าย ตะไคร่น้ำ ไร่ รากและใบผักบุ้ง ผักแพงพวย ลูกกุ้ง แมลง หนอน

ชนิดปลาที่เลี้ยงในเขตลาดกระบัง

ในเขตลาดกระบังมีการเลี้ยงปลาน้ำจืดชนิดต่าง ๆ ดังนี้ ปลานิล ซึ่งมีหลายสายพันธุ์ ได้แก่ ปลานิลสายพันธุ์จิตรลดา 1 ปลานิลสายพันธุ์จิตรลดา 2 และปลานิลสายพันธุ์จิตรลดา 3 ปลานิลแดง ปลาดุกซึ่งเป็นปลาพื้นบ้านของไทย ปลาดุกบึกอูยหรือปลาดุกเทศ ปลาสลิดซึ่งมีแนวโน้มด้านการตลาดในอนาคตแจ่มใส เพราะปลาสลิดเป็นผลผลิตที่ตลาดต้องการสูง ปลาตะเพียน ปลาสาวย ปลาทับทิม ปลาชังเทศ ปลาแรด ปลาชะโด ปลาจีนซึ่งเป็นชื่อที่ใช้เรียกปลา 3 ชนิด คือ ปลาฉาหรือ ฉาชื่อหรือปลากินหญ้า ปลาลิ้นหรือลิ้นชื่อหรือปลาเกล็ดเงิน และปลาชังหรือชังชื่อหรือปลาหัวโต ปลาทั้งสามชนิดนี้เป็นปลาที่นำเข้ามาจากประเทศจีน ปลาหมอไทย ปลากะพง ปลาช่อน ปลานวลจันทร์ (น้ำจืด) ปลาไน ปลาสาวยงาม ปลาเกร็ด/ปลาเบญจพรรณ ซึ่งคือการเลี้ยงปลาหลายชนิดรวมกันในบ่อเลี้ยงเดียวกัน สำหรับปลาอื่น ๆ คือปลาที่พบตามธรรมชาติในเขตพื้นที่ลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจับเพื่อจำหน่ายและการตลาด

การจับเพื่อจำหน่าย

ระยะการจับจำหน่ายไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับชนิด ขนาดของปลา และความต้องการของตลาด การจับปลาทำได้ 2 วิธี ดังนี้

1. จับปลาแบบไม่วิดบ่อแห้ง

การจับปลาแบบไม่วิดบ่อแห้ง จะใช้วนตาห่างจับปลาเพราะจะได้ปลาที่มีขนาดใหญ่ตามที่ต้องการ การตีวนจับปลากระทำโดยผู้จับยืนเรียงแถวหน้ากระดานและเว้นระยะห่างกัน ประมาณ 4.50 เมตร ซึ่งอยู่ทางด้านหนึ่งของบ่อแล้วลากวนไปยังอีกด้านหนึ่งของบ่อตามความยาวแล้วยกวนขึ้น หลังจากนั้นก็นำสวิงตักปลาใส่ชั่งเพื่อชั่งขาย ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนได้ปริมาณตามที่ต้องการ ส่วนปลาเล็กก็คงปล่อยเลี้ยงในบ่อต่อไป การลากวนแต่ละครั้งจะมีปลาเบญจพรรณเป็นผลพลอยได้เสมอ เช่น ปลาตุ๊ก ปลาหลด ปลาตะเพียน ปลาช่อน เป็นต้น การคัดขนาดของปลากระทำได้ 2 วิธีคือ ถ้านำไปจำหน่ายที่องค์การสะพานปลา ทางองค์การสะพานปลาจะจัดการคัดขนาดให้ แต่ถ้าเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาก็จ้างจับปลาขึ้นจำหน่ายก็จำเป็นต้องคัดขนาดปลาตนเอง

2. จับปลาแบบวิดบ่อแห้ง

การจับปลาแบบวิดบ่อแห้ง ก่อนจับปลาจะต้องสูบน้ำจากบ่อให้เหลือน้อย แล้วตีวนจับปลา เช่นเดียวกับวิธีแรกจนกระทั่งปลาเหลือจำนวนน้อย จึงสูบน้ำออกจากบ่ออีกครั้งหนึ่งและขณะเดียวกันก็ตีน้ำไล่ปลาให้ไปรวมกันอยู่ในร่องบ่อ ร่องบ่อนี้จะเป็นส่วนที่ลึกอยู่ด้านหนึ่งของบ่อเมื่อนำน้ำในบ่อแห้ง ปลาจะมารวมกันอยู่ที่ร่องบ่อ และเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาก็จับปลาขึ้นจำหน่ายต่อไป

การตลาด

ตลาดปลา มีระบบการขาย 2 ระบบ โดยระบบแรก สำหรับปลากินพืช เกษตรกรจะจับปลาแล้วนำจ้างรถบรรทุกไปจำหน่ายด้วยตัวเองที่ตลาดยานนาวา ในรูปแบบการประมูล หรือขนไปจำหน่ายเองตามตลาดสด ส่วนปลากินเนื้อจะมีระบบการขายในลักษณะมีพ่อค้ามาซื้อถึงสถานที่เลี้ยง ซึ่งจะส่งคนงานมาจับปลาเอง แล้วนำไปส่งขายต่อที่ตลาดไท และแปปลาจังหวัดฉะเชิงเทรา

สำหรับตลาดกลางที่เป็นแหล่งซื้อขายปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ ได้แก่ ตลาดบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ตลาดรังสิต จังหวัดปทุมธานี ตลาดลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพฯ และสะพานปลา จังหวัดกรุงเทพฯ จากการศึกษาวิธีการตลาดปลาในภาคอีสานของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าปลาน้ำจืด (ปลาคู ปลาช่อน และปลาหมอเทศ) ซึ่งขนส่งในลักษณะแช่น้ำไว้ระหว่างการขนส่ง และวางขายในตลาดนั้นจะผ่านมือผู้รวบรวมจากภาคกลางแล้วส่งให้พ่อค้าขายส่งมือ 1 และ 2 จนกระทั่งถึงพ่อค้าขายปลีก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อพิจารณาราคาฟาร์มเฉลี่ยต่อกิโลกรัมของสัตว์น้ำจืดสำคัญ ๆ เปรียบเทียบกันจะเห็นว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของราคาฟาร์มของปลาดุกสูงขึ้นถึงร้อยละ 25.63 ซึ่งสูงมากที่สุด ส่วนปลาช่อนนั้นอัตราการเพิ่มขึ้นของราคาเพียงร้อยละ 3.6 เท่านั้น ส่วนราคากุ้งก้ามกรามนั้นลดลงร้อยละ 9.01 จากปี 2529 สำหรับราคาฟาร์มเฉลี่ยในแต่ละภาคนั้นจะเห็นว่าราคาฟาร์มในภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ นั้นสูงมากกว่าภาคกลาง และภาคตะวันตกและภาคตะวันออก และถ้าเป็นรายจังหวัดแล้วจะเห็นว่าราคาฟาร์มในจังหวัดสตูลและสงขลานั้นสูงสุดกล่าวคือราคาปลาดุก ณ ฟาร์มสูงถึงกิโลกรัมละ 40 บาท ซึ่งแสดงว่าปริมาณผลิตนั้นมีผลกระทบต่อราคาฟาร์มมากกล่าวคือ ในภาคกลาง และภาคตะวันตก ซึ่งมีการกระจุกตัวกันของแหล่งผลิตมากทำให้ราคาฟาร์มเฉลี่ยนั้นต่ำกว่าภาคอื่น ๆ ซึ่งมีการกระจายตัวของแหล่งผลิตมากกว่า

มูลค่าการส่งออกปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืด

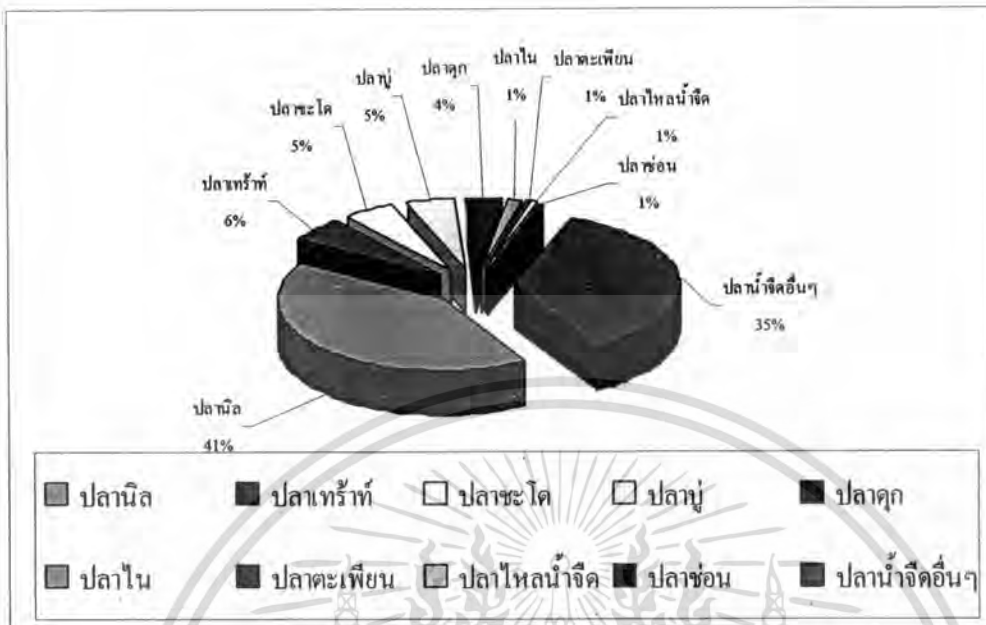
มูลค่าการส่งออกปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืดในปี พ.ศ. 2548 พบว่าปลานิลมีปริมาณ และมูลค่าการส่งออกเพื่อบริโภคสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 41.75 (ตารางที่ 1 และ ภาพที่ 3)

ตารางที่ 1 แสดงชนิด ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืดเพื่อบริโภค ปี พ.ศ. 2548 (ไม่รวมผลิตภัณฑ์บรรจุกระป๋องหรือแปรรูปปรุงสำเร็จ)

ลำดับที่	ชนิดของปลาน้ำจืด	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ร้อยละ
1	ปลานิล	4,609.02	287.89	41.75
2	ปลาเทราท์	106.32	40.03	5.81
3	ปลาชะโด	326.10	36.09	5.23
4	ปลานู๋	247.27	32.61	4.73
5	ปลาดุก	448.83	24.10	3.50
6	ปลาไน	442.70	9.31	1.35
7	ปลาตะเพียน	166.97	5.17	0.75
8	ปลาไหลน้ำจืด	53.41	3.71	0.54
9	ปลาช่อน	51.62	3.64	0.53
10	ปลาน้ำจืดอื่น ๆ	3,739.32	246.93	35.81
	รวม	10,191.60	689.48	100.00

ที่มา : กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3 กราฟแสดงการเปรียบเทียบชนิดและมูลค่าการส่งออกปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืดเพื่อบริโภคผ่านด่านตรวจศุลกากรปี พ.ศ. 2548 (ไม่รวมผลิตภัณฑ์บรรจุกระป๋องหรือแปรรูปปรุงสำเร็จ)
ที่มา : กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน

การวิเคราะห์ต้นทุนจะทำการวิเคราะห์ต่อหน่วยพื้นที่การผลิตในรอบระยะเวลาหนึ่ง (1 ปี) ซึ่งจะทำให้ทราบถึงผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับ โดยในการวิเคราะห์จะพิจารณาต้นทุนการผลิตทั้งในรูปแบบที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด แบ่งการวิเคราะห์เป็นดังนี้ (ปรางค์มณี, 2539)

1. ต้นทุน ได้แก่ค่าใช้จ่ายในการลงทุน และการดำเนินการ โดยองค์ประกอบของต้นทุนการผลิตแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร

1.1 ต้นทุนคงที่ หมายถึง ต้นทุนการผลิตที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณผลผลิตซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้ปัจจัยคงที่ในการผลิต หรือไม่สามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ได้ในระยะเวลาของการผลิต

ในการหาค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรนั้น จะใช้สูตรการคำนวณแบบเส้นตรง (straight line method) ดังนี้

ค่าเสื่อมราคาต่อปี = $\frac{\text{ราคาทุนของอุปกรณ์การผลิต} - \text{มูลค่าซากของสินทรัพย์}}$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการ **อายุการใช้งาน** ศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 ต้นทุนผันแปร หมายถึง ต้นทุนการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณของผลผลิตซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้ปัจจัยผันแปรในการผลิต และปัจจัยผันแปรจะใช้หมดไปในช่วงการผลิตนั้น ๆ

2. รายได้ หมายถึง รายได้ทั้งหมดที่ผู้ผลิตได้รับจากการผลิตผลผลิตชนิดใดชนิดหนึ่งต่อหนึ่งฤดูกาลผลิต หรือต่อปี ซึ่งจะเท่ากับผลคูณของปริมาณผลผลิตกับราคาที่เกษตรกรได้รับ

3. กำไร หมายถึง ผลต่างระหว่างรายได้ทั้งหมดและต้นทุนทั้งหมด

4. ผลผลิตที่คุ้มทุน หมายถึง ปริมาณผลผลิต ณ ระดับการผลิตของเกษตรกรที่ทำให้เกษตรกรมีรายได้รวมเท่ากับต้นทุนทั้งหมด หรือปริมาณการผลิต ณ ระดับผลผลิตของเกษตรกรที่ไม่มีกำไรหรือขาดทุน คือ มีค่าเท่ากับศูนย์

การวิเคราะห์โดยพิจารณาจากสมการต้นทุนและรายการได้ดังนี้

ต้นทุนคงที่ทั้งหมด = ค่าเช่า + ค่าแรงประจำ + ค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์การเลี้ยง

ต้นทุนแปรผันทั้งหมด = ค่าพันธุ์ปลาชนิดต่าง ๆ + ค่าขนส่งและค่าอาหารชนิดต่าง ๆ + ค่าแรงงานชั่วคราว + ค่าน้ำมันเครื่องสูบน้ำ + ค่าไฟฟ้า + ค่ายาและเวชภัณฑ์ + ค่าปูนขาว + ค่ายากำจัดศัตรูปลา + ค่าสารเคมี + ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

ต้นทุนทั้งหมด = ต้นทุนผันแปรทั้งหมด + ต้นทุนคงที่ทั้งหมด

รายได้ทั้งหมด = จำนวนผลผลิตทั้งหมด x ราคาผลผลิตที่ได้รับ

กำไรสุทธิ = รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนทั้งหมด

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากรายได้ทั้งหมด} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{รายได้ทั้งหมด}}$$

บทที่ 3

วิธีดำเนินการและผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสำรวจธุรกิจการเลี้ยงปลาในพื้นที่เขตลาดกระบัง เป็นการสำรวจการผลิตของธุรกิจการเลี้ยงปลาน้ำจืดในบ่อดินของเกษตรกรในพื้นที่เขตลาดกระบัง โดยติดต่อขอข้อมูลการเลี้ยงปลาจากเกษตรกร และเลือกตัวแทนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา จากนั้นผู้วิจัยได้เข้าไปสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลกับเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาน้ำจืดในบ่อดินของแต่ละแขวง ซึ่งมีส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาน้ำจืดในบ่อดินของแต่ละแขวง ในพื้นที่เขตลาดกระบัง โดยเก็บข้อมูลจากตัวอย่างจำนวน 60 ราย ซึ่งมีลักษณะและวิธีการเลี้ยงใกล้เคียงกันจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นแขวง จำนวน 6 แขวง แขวงละ 10 ราย โดยมีรายละเอียดของประชากรดังนี้

จากข้อมูลจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาแยกตามแขวง พบว่ามีเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาน้ำจืดในบ่อดินของแต่ละแขวง ในพื้นที่เขตลาดกระบัง จำนวน 658 ราย แบ่งเป็น แขวงลำปลาทิว 194 ราย แขวงชุมทอง 193 ราย แขวงทับยาว 105 ราย แขวงคลองสามประเวศ 90 ราย แขวงคลองสองต้นนุ่น 56 ราย และแขวงลาดกระบัง 20 ราย

โดยมีการเลี้ยงปลาชนิดต่าง ๆ ดังนี้ ปลานิล 275 ราย ปลาเกร็ด/ปลาเบญจพรรณ 151 ราย ปลาดุก 84 ราย ปลาสลิด 64 ราย ปลาตะเพียน 36 ราย ปลาสร้อย 12 ราย ปลาทับทิม 6 ราย ปลาอื่น ๆ 6 ราย ปลายี่สกเทศ 5 ราย ปลาแรด 4 ราย ปลาชะโด 3 ราย ปลาดุก (บักอูย) 2 ราย ปลาจีน 2 ราย ปลานิลแดง 2 ราย ปลาหมอไทย 2 ราย ปลากระพง 1 ราย ปลาช่อน 1 ราย ปลานวลจันทร์ 1 ราย และ ปลาสร้อยขาว 1 ราย ซึ่งปลาที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงมากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ปลานิล ปลาเบญจพรรณ ปลาดุก ปลาสลิด และปลาตะเพียน โดยเกษตรกรที่เลี้ยงปลามากที่สุดอยู่ในแขวงลำปลาทิว (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ข้อมูลจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาแยกตามแขวงในพื้นที่เขตลาดกระบัง ปี พ.ศ. 2548

เกษตรกร ตำบล	ลำปลาทิว	ชุมทอง	ทับยาว	คลองสาม ประเวศ	คลองสอง คันนูน	ลาดกระบัง	จำนวน รวม
	ปลานิล	73	74	42	43	30	13
ปลาเบญจพรรณ	47	48	28	16	9	3	151
ปลาดุก	33	23	10	10	7	1	84
ปลาสลิค	22	20	14	4	2	2	64
ปลาตะเพียน	6	13	3	9	5		36
ปลาชวย	4	3	1	1	3		12
ปลาทับทิม	3	2		1			6
ปลาอื่น ๆ	6						6
ปลาชี่สกเทศ	3		1	1			5
ปลาแรด	1	1		2			4
ปลาชะโด			3				3
ปลาจีน				2			2
ปลาดุก (บักอูย)	2						2
ปลานิลแดง		1				1	2
ปลากระพง			1				1
ปลาช่อน		1					1
ปลานวลจันทร์			1				1
ปลาชวยงาม		1					1
ปลาหมอไทย			1	1			2
จำนวนรวม	194	193	105	90	56	20	658

ที่มา : หน่วยงานประมงกรุงเทพมหานคร กรมประมง

หมายเหตุ : ปลาอื่น ๆ หมายถึงปลาที่มีตามธรรมชาติ เช่น ปลาฉลาม ปลากระดี ปลากระสง และปลาเนื้ออ่อน เป็นต้น

จากข้อมูลจำนวนบ่อปลาแยกตามแขวง พบว่ามีบ่อเลี้ยงปลาน้ำจืดของแต่ละแขวง ในพื้นที่เขตลาดกระบัง จำนวน 1,239 บ่อ แบ่งเป็น แขวงชุมทอง 333 บ่อ แขวงลำปลาทิว 325 บ่อ แขวงทับยาว 250 บ่อ แขวงคลองสามประเวศ 171 บ่อ แขวงคลองสองคันนูน 115 บ่อ และแขวงลาดกระบัง 45 บ่อ เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากข้อมูลจำนวนพื้นที่ในการเลี้ยงปลาแยกตามแขวง พบว่ามีจำนวนพื้นที่ในการเลี้ยงปลาน้ำจืดของแต่ละแขวง ในพื้นที่เขตลาดกระบัง จำนวน 8,992.70 ไร่ แบ่งเป็น แขวงลำปลาทิว 2,283.95 ไร่ แขวงทับยาว 2,270.50 ไร่ แขวงชุมทอง 1,701.75 ไร่ แขวงคลองสามประเวศ 1,142.00 ไร่ แขวงคลองสองต้นนุ่น 1,121.50 ไร่ และ แขวงลาดกระบัง 471.00 ไร่

โดยมีการเลี้ยงปลาชนิดต่าง ๆ ดังนี้ ปลานิล 4,695.50 ไร่ ปลาเกร็ด/ปลาเบญจพรรณ 1,567.95 ไร่ ปลาสลิด 820.50 ไร่ ปลาดุก 789.00 ไร่ ปลาดตะเพียน 551.00 ไร่ ปลาอื่น ๆ 176.00 ไร่ ปลาชะโด 129.00 ไร่ ปลาทราย 73.75 ไร่ ปลาทับทิม 60.00 ไร่ ปลาชี่สกเทศ 33.00 บ่อ ปลากะพง 24.00 ไร่ ปลาหมอไทย 22.00 ไร่ ปลานวลจันทร์ 20.00 ไร่ ปลาจีน 11.00 ไร่ ปลาช่อน 6.00 ไร่ ปลาแรด 5.50 ไร่ ปลาทรายงาม 5.00 ไร่ ปลานิลแดง 3.00 ไร่ ปลาดุก (บึงอูย) 0.50 ไร่ และ ซึ่งจำนวนพื้นที่เลี้ยงปลามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ปลานิล ปลาเกร็ด/ปลาเบญจพรรณ ปลาสลิด ปลาดุก และปลาดตะเพียน โดยแขวงที่มีจำนวนพื้นที่เลี้ยงปลามากที่สุดคือ แขวงลำปลาทิว (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ข้อมูลจำนวนพื้นที่ในการเลี้ยงปลาแยกตามแขวงในพื้นที่เขตลาดกระบัง ปี พ.ศ. 2548

พื้นที่ (ไร่) ตำบล	ลำปลาทิว	ทับยาว	ชุมทอง	คลองสาม ประเวศ	คลองสอง ต้นนุ่น	ลาดกระบัง	จำนวน รวม
ปลานิล	1,222.50	1,030.00	669.50	754.00	620.50	399.00	4,695.50
ปลาเบญจพรรณ	382.20	518.50	304.75	156.00	189.50	17.00	1,567.95
ปลาสลิด	259.00	284.00	166.00	43.00	18.50	50.00	820.50
ปลาดุก	279.75	188.00	86.25	36.00	195.00	4.00	789.00
ปลาดตะเพียน	106.00	50.00	206.00	101.00	88.00		551.00
ปลาอื่น ๆ			176.00				176.00
ปลาชะโด		129.00					129.00
ปลาทราย	11.50	5.00	45.25	2.00	10.00		73.75
ปลาทับทิม	14.00		36.00	10.00			60.00
ปลาชี่สกเทศ	8.00	20.00		5.00			33.00
ปลากระพง		24.00					24.00
ปลาหมอไทย		2.00		20.00			22.00
ปลานวลจันทร์		20.00					20.00
ปลาจีน				11.00			11.00
ปลาช่อน			6.00				6.00
ปลาแรด	0.50		1.00	4.00			5.50

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการศึกษา
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

พื้นที่ (ไร่) ตำบล	ลำปลาทิว	ทับยาว	ชุมทอง	คลองสาม ประเวศ	คลองสอง ตื้นนุ่น	ลาดกระบัง	จำนวน รวม
ปลาสวยงาม			5.00				5.00
ปลานิลแดง			2.00			1.00	3.00
ปลาดุก (บึกอูย)	0.50						0.50
จำนวนรวม	2,283.95	2,270.50	1,701.75	1,142.00	1,121.50	471.00	8,992.70

ที่มา : หน่วยงานประมงกรุงเทพมหานคร กรมประมง

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์จำนวน 1 ชุดต่อ 1 ราย ซึ่งรายละเอียดในแบบสอบถามประกอบด้วย

แบบสอบถามที่มีคำถามทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด แบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับ ชื่อ ที่อยู่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพในครอบครัว และแหล่งรายได้ของครอบครัว

2. ข้อมูลผลการสำรวจการทำธุรกิจเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง เช่น ระยะเวลาในการเลี้ยงปลา แหล่งจำหน่ายปลา เป็นต้น

3. ข้อมูลด้านต้นทุนและผลตอบแทน เช่น รายจ่ายในการเลี้ยงปลา ประกอบด้วย เรื่องของ ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร ได้แก่ ชนิดและพันธุ์ปลาที่เลี้ยง ค่าอาหารที่ใช้เลี้ยงปลา อุปกรณ์ในการเลี้ยงปลา ค่าแรง เป็นต้น สำหรับผลตอบแทน ได้แก่ การจำหน่ายปลา ซึ่งเป็นรายได้ทั้งหมด และคำนวณหากำไรสุทธิ เป็นต้น

4. ความคิดเห็นและปัญหาในการเลี้ยงปลา ปัญหาในการเลี้ยงปลา ได้แก่ น้ำ มลภาวะทางเสียง การใช้ที่ดิน อาหาร ค่าแรง และความคิดเห็นต่อการเลี้ยงปลาในอนาคต เป็นต้น

การวิเคราะห์และการแปลผลข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตามที่ต้องการแล้ว นำข้อมูลเหล่านั้นมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ และลงรหัสข้อมูลในแบบสอบถาม สำหรับคำถามปลายปิด หลังจากนั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นำไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้การคำนวณค่าสถิติ ซึ่งแยกการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้าน เพศ อายุ ระดับ การศึกษา สภาพภาพในครอบครัว และแหล่งรายได้ของครอบครัว โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูล

2. วิเคราะห์ข้อมูลผลการสำรวจการทำธุรกิจเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง

3. วิเคราะห์ข้อมูลด้านข้อมูลด้านต้นทุนและผลตอบแทน

4. วิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นและปัญหาในการเลี้ยงปลา จากข้อมูลที่รวบรวมได้ และจากข้อมูลในปัจจุบัน รวมทั้งแนวโน้มในอนาคต

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 เพศ

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 60 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 และเป็นเพศหญิง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ชาย	48	80.00
หญิง	12	20.00
รวม	60	100.00

1.2 อายุ

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 60 ราย อายุสูงสุดระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.67 ต่ำกว่า 30 ปี 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.67 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	1	1.67
อายุ 30 – 40 ปี	5	8.33
อายุ 41 – 50 ปี	19	31.67
อายุ 51 – 60 ปี	17	28.33
อายุ 61 – 70 ปี	13	21.67
อายุ 71 – 80 ปี	5	8.33
รวม	60	100.00

1.3 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการแบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 5 ระดับ พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาภาคบังคับประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมา คือ ระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3- 6 และประกาศนียบัตรวิชาชีพจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.00 (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ประถมศึกษาปีที่ 1-6	40	66.67
มัธยมศึกษาปีที่ 3- 6, ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	15	25.00
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	1	1.67
ปริญญาตรี	1	1.67
อื่น ๆ	3	5.00
รวม	60	100.00

1.4 สถานภาพในครอบครัวเป็นผู้ตัดสินใจประกอบอาชีพการเลี้ยงปลา

จากการแบ่งสถานภาพในครอบครัวที่เป็นผู้ตัดสินใจประกอบอาชีพการเลี้ยงปลา พบว่าเป็นหัวหน้าครอบครัว 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.67 และเป็นสมาชิกในครอบครัว 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.33 (ตารางที่ 8)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพในครอบครัวเป็นผู้ตัดสินใจประกอบอาชีพการเลี้ยงปลา

สถานภาพในครอบครัว	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
หัวหน้าครอบครัว	43	71.67
สมาชิกในครอบครัว	17	28.33
รวม	60	100.00

1.5 อาชีพหลักของครอบครัว

จากการแบ่งอาชีพหลักของครอบครัวออกเป็น 5 อันดับ พบว่าผู้ที่ประกอบอาชีพการทำการเกษตร คือ ผู้ที่เลี้ยงปลา จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.67 รองลงมา คือ อาชีพค้าขายมีจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.00 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพหลักของครอบครัว

อาชีพหลัก	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การทำการเกษตร	37	61.67
การค้าขาย	9	15.00
พนักงาน/ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	7	11.67
รับจ้างทั่วไป	6	10.00
อื่น ๆ	1	1.67
รวม	60	100.00

2. ข้อมูลผลการสำรวจการทำธุรกิจเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง

2.1 ระยะเวลาการประกอบอาชีพการเลี้ยงปลา

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 60 ราย มีผู้ประกอบอาชีพการเลี้ยงปลาที่มีระยะเวลา ระหว่าง 1 – 10 ปี จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.00 และมีผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงปลาระยะเวลา ระหว่าง 31 -40 ปี เพียง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.67 (ตารางที่ 10)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 10 ระยะเวลาการประกอบอาชีพการเลี้ยงปลาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระยะเวลาการเลี้ยงปลา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1 – 10 ปี	33	55.00
11 – 20 ปี	23	38.33
21 – 30 ปี	3	5.00
31 – 40 ปี	1	1.67
รวม	60.00	100.00

2.2 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงปลา

ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนของตัวเอง จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.72 รองลงมาเป็นเงินทุนโดยผู้จากญาติจำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.09 ส่วนเงินทุนโดยผู้ธนาคารอื่นๆ คือธนาคารกสิกรไทย จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.81 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงปลาของผู้ตอบแบบสอบถาม

แหล่งเงินทุน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เงินทุนของตัวเอง	55	44.72
เงินทุน โดยผู้จากญาติ	53	43.09
เงินทุน โดยผู้ ธกส.	6	4.88
เงินทุน โดยผู้จากเพื่อนบ้านหรือคนรู้จัก	5	4.07
เงินทุน โดยผู้จากนายทุนนอกระบบ	2	1.63
เงินทุน โดยผู้ สหกรณ์	1	0.81
เงินทุน โดยผู้ ธนาคารอื่น ๆ	1	0.81
รวม	123	100.00

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2.3 วิธีการขายปลา

ส่วนใหญ่ผู้เลี้ยงจะนำไปขายเองและมีผู้ซื้อมาหมาปลาที่บ่อเลี้ยงซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คือ 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.33 ส่วนการนำปลาไปจำหน่ายด้วยวิธีอื่นคือ มีผู้ซื้อรายย่อยมาซื้อปลาบางส่วนและแปรรูปออกขาย มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.34 (ตารางที่ 12)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 12 วิธีการขายปลาของผู้ตอบแบบสอบถาม

วิธีการขายปลา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
นำผลผลิตไปจำหน่ายเอง	29	48.33
มีผู้ซื้อมาหมาผลผลิตที่บ่อเลี้ยง	29	48.33
นำผลผลิตไปจำหน่ายด้วยวิธีอื่น	2	3.34
รวม	60	100.00

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2.4 จำแนกการเข้าร่วมกลุ่มสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ผู้ที่เข้าร่วมกลุ่มสมาชิกสถาบันเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาจำนวน 33 คิดเป็นร้อยละ 51.56 และมีผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มสมาชิกจำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.00 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจำนวน 7 คิดเป็นร้อยละ 10.94 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์เกษตรจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.81 เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.69 (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 จำแนกการเข้าร่วมกลุ่มสมาชิกสถาบันเกษตรกรของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำแนกตามกลุ่ม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา	33	51.56
ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มสมาชิกเกษตรกร	16	25.00
สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	7	10.94
สมาชิกกลุ่มสหกรณ์เกษตร	5	7.81
สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ	3	4.69
รวม	64	100.00

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2.5 ตำรวจการเลี้ยงปลาในอดีตของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามชนิดของปลา

มีผู้ที่เคยเลี้ยงปลาในอดีต คือ ปลาชะโดจำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.00 ปลาจีนจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.08 ปลายี่สก จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.23 ผู้ตอบแบบสอบถามให้เหตุผลว่าต้นทุนสูง เช่นค่าอาหาร ส่วนปลาอื่น ๆ คือ เลี้ยงปลาหลายชนิดรวมกันและมีปลาตามธรรมชาติด้วย เช่น ปลาช่อน ปลาฉลาม (ตารางที่ 14)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 14 ผลสำรวจการเลี้ยงปลาในอดีตของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามชนิดของปลา

ชนิดของปลา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ปลาชะโด	13	25.00
ปลาสตีด	12	23.08
ปลายี่สก	10	19.23
ปลานิล	4	7.69
ปลาอื่น ๆ	3	5.77
ปลาจีน	2	3.85
ปลาแรด	2	3.85
ปลาดุก	2	3.85
ปลานวลจันทร์	2	3.85
ปลาชวย	1	1.92
ปลาเบญจพรรณ	1	1.92
รวม	52	100.00

2.6 สำรวจการเลี้ยงปลาในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามชนิดของปลา

ชนิดของปลาที่เลี้ยงกันในปัจจุบัน คือ ปลานิลจำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.70 รองลงมา คือ ปลายี่สกจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.81 ส่วนปลาอื่น ๆ คือ เลี้ยงปลาหลายชนิดรวมถึงปลาธรรมชาติ เช่น ปลาช่อน ปลาฉลาม รวม 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.96 (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ผลสำรวจการเลี้ยงปลาในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามชนิดของปลา

ชนิดของปลา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ปลานิล	32	23.70
ปลายี่สก	20	14.81
ปลาเบญจพรรณ	19	14.07
ปลาจีน	17	12.59
ปลานวลจันทร์	12	8.89
ปลาดุก	10	7.41
ปลาสตีด	9	6.67

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ชนิดของปลา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ปลาสรวย	4	2.96
ปลาไน	3	2.22
ปลากะพงขาว	2	1.48
ปลาทราย	2	1.48
ปลาหัวโต	1	0.74
ปลาอื่น ๆ	4	2.96
รวม	135	100.00

3. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง

การวิเคราะห์ต้นทุนการเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง พิจารณาจากต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ซึ่งคำนวณจากปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่ได้จากการสำรวจผู้เลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง โดยแบ่งเป็น 6 แขวง คือ แขวงลาดกระบัง แขวงคลองสองต้นนุ่น แขวงคลองสามประเวศ แขวงลำปลาทิว แขวงทับยาว และแขวงชุมทอง ช่วงเวลาในการสำรวจคือ พฤศจิกายน 2549 ถึง พฤษภาคม 2550 ด้วยการสัมภาษณ์ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลา ในแต่ละแขวง แขวงละ 10 ราย โดยแยกการพิจารณาเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรดังนี้ คือ

1. ต้นทุนคงที่ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ค่าเช่าที่ดิน โดยคิดค่าเช่าต่อปีต่อไร่

1.2 ค่าแรงประจำ โดยให้เป็นเงินเดือนประจำต่อรอบการเลี้ยง

1.3 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเลี้ยงต่าง ๆ ได้แก่ ค่าเสื่อมราคาเครื่องสูบน้ำ ระยะเวลาอายุการใช้งานเฉลี่ย 20 ปี ค่าเสื่อมราคาเครื่องบดอาหาร ระยะเวลาอายุการใช้งานเฉลี่ย 15 ปี ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ประเภทกระชัง รั้วใส่ปลา ระยะเวลาอายุการใช้งานเฉลี่ย 10 ปี ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ประเภทสวิง ตาข่าย อวนตาถี่ ระยะเวลาอายุการใช้งานเฉลี่ย 5 ปี

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{ราคาทุนของอุปกรณ์การเลี้ยง} - \text{มูลค่าซากของสินทรัพย์}}{\text{อายุการใช้งาน}}$$

2. ต้นทุนผันแปร ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ค่าพันธุ์ปลาชนิดต่าง ๆ ได้แก่ ปลาอุก ปลานิล ปลาสรวย ปลายี่สก ปลาสลิค ปลาจีน

ปลาช่อน ปลาชะโด ปลาเกร็ดและปลาเบญจพรรณต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ค่าขนส่งและอาหารชนิดต่าง ๆ ได้แก่ อาหารแห้ง อาหารเปียก ปลาแปด เศษอาหาร ขี้ไก่ ไคโรงไก่ ใส้ไก่ หนังกุ้ง เศษเนื้อ และอื่น ๆ ที่พบ คือ กากถั่วเหลือง กากมะพร้าว รำข้าว

2.3 ค่าแรงชั่วคราวที่จ้างมาชั่วคราว เช่น ช่วงการตัดหญ้า ฉีดยาฆ่าหญ้า สูบน้ำออก จากบ่อเพื่อจับปลา โดยจะจ้างเป็นรายวัน

2.4 ค่าน้ำมันเครื่องสูบน้ำ ซึ่งคิดจากการสูบน้ำเข้าบ่อและการสูบน้ำออกจากบ่อเพื่อ จับปลา ระยะเวลาการคิดต่อรอบการเลี้ยง

2.5 ค่าไฟฟ้า ค่ายาเวชภัณฑ์ ค่าปูนขาว ค่ายากำจัดศัตรูปลา ค่าสารเคมี ระยะเวลาการ คิดต่อรอบการเลี้ยง

2.6 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมา เช่น ค่าซ่อมอุปกรณ์ ค่าปรับปรุงบ่อ ซึ่ง จะเกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง

จากต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรที่คำนวณได้จะนำมารวมกันเป็นต้นทุนทั้งหมด โดยคิดจาก ระยะเวลาต่อรอบการเลี้ยง แต่ละบ่อจะใช้เวลาในการเลี้ยงไม่เหมือนกัน บางบ่อใช้เวลา 8 เดือน บางบ่อใช้ เวลา 10 เดือน และ 12 เดือน

การวิเคราะห์ผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง ผู้เลี้ยงปลามีรายได้จากการจำหน่าย ปลาต่อรอบการเลี้ยง โดยมีพ่อค้ามารับซื้อที่บ่อเลี้ยงโดยวิธีตกลงราคา คิดเป็นกิโลกรัมหรือในกรณีที่มี จำนวนมากจะคิดเป็นตัน คือ 1,000 กิโลกรัม = 1 ตัน ปลาที่จับมาได้จากบ่อจะมีการคัดแยก ปลาแต่ละชนิด ซึ่งราคาไม่เท่ากัน และขนาดของปลาก็เช่นกัน ปลาตัวใหญ่จะราคาสูงกว่าปลาตัวเล็ก แต่ก็มีผู้เลี้ยงปลา บางรายจะนำปลาไปจำหน่ายเองที่องค์การสะพานปลา หรือตลาด ผลตอบแทนที่ได้จากรายได้ หักด้วย ต้นทุนทั้งหมดซึ่งประกอบด้วยต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ก็จะได้เป็นกำไรสุทธิ นั่นคือ

$$\text{กำไรสุทธิ} = \text{รายได้ทั้งหมด} - \text{ต้นทุนทั้งหมด}$$

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากรายได้ทั้งหมด} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{รายได้ทั้งหมด}}$$

3.1 การคิดต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง จะแบ่งออกเป็นแฉวงดังนี้

1. แฉวงลำปลาทิว มีผู้เลี้ยงปลาที่มีรายได้รวมสูงสุด 200,000 บาท มีต้นทุนทั้งสิ้น 56,000 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 17,000 บาท และต้นทุนผันแปร 39,000 บาท โดยมีกำไรสุทธิรวม 144,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.10 และพบว่ามียอดผลตอบแทนร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 72.00

ในขณะที่พบว่าผู้เลี้ยงปลาที่มีรายได้รวมต่ำสุด 120,000 บาท มีต้นทุนทั้งหมด 26,100 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 12,500 บาท และต้นทุนผันแปร 13,600 บาท โดยมีกำไรสุทธิรวม 93,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.84 และพบว่ามียอดผลตอบแทนร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 78.25

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับงานวิจัยเท่านั้น ไม่ควรนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้นักวิชาการ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยมีผลตอบแทนสูงสุดเป็นผู้เลี้ยงปลาลำดับที่ 10 ซึ่งคิดเป็นร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ ร้อยละ 78.25 และผลตอบแทนต่ำสุดเป็นผู้เลี้ยงปลาลำดับที่ 9 ซึ่งคิดเป็นร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 22.33 (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในแขวงลำปลาทิวของผู้เลี้ยงปลาแต่ละราย

ลำดับที่	รายได้	ต้นทุน คงที่	ต้นทุน ผันแปร	ต้นทุนรวม ทั้งหมด	กำไร สุทธิ	ร้อยละ	ร้อยละของกำไร สุทธิต่อรายได้
1	200,000	17,000	39,000	56,000	144,000	15.10	72.00
2	200,000	20,000	85,000	105,000	95,000	9.96	47.50
3	180,000	25,000	48,000	73,000	107,000	11.22	59.44
4	150,000	600	49,217	49,817	100,183	10.50	66.79
5	150,000	25,000	25,833	50,833	99,167	10.40	66.11
6	150,000	12,500	54,417	66,917	83,083	8.71	55.39
7	150,000	15,000	34,500	49,500	100,500	10.54	67.00
8	150,000	1,800	44,000	45,800	104,200	10.92	69.47
9	120,000	13,200	80,000	93,200	26,800	2.81	22.33
10	120,000	12,500	13,600	26,100	93,900	9.84	78.25
รวม	1,570,000	142,600	473,567	616,167	953,833	100.00	60.75

2.แขวงขุมทอง มีผู้เลี้ยงปลาที่มีรายได้รวมสูงสุด 400,000 บาท มีต้นทุนทั้งสิ้น 228,500 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 80,000 บาท และต้นทุนผันแปร 148,500 บาท โดยมีกำไรสุทธิรวม 171,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.72 และพบว่ามีอัตราผลตอบแทนร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 42.88

ในขณะที่พบว่ามีผู้เลี้ยงปลาที่มีรายได้รวมต่ำสุด 60,000 บาท มีต้นทุนทั้งหมด 42,000 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 7,500 บาท และต้นทุนผันแปร 34,500 บาท โดยมีกำไรสุทธิรวม 18,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.91 และพบว่ามีอัตราผลตอบแทนร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 30.00

โดยมีผลตอบแทนสูงสุดเป็นผู้เลี้ยงปลาลำดับที่ 9 ซึ่งคิดเป็นร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ ร้อยละ 75.06 และผลตอบแทนต่ำสุดเป็นผู้เลี้ยงปลาลำดับที่ 4 ซึ่งคิดเป็นร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 14.00 (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในแขวงชุมทองของผู้เลี้ยงปลาแต่ละราย

ลำดับที่	รายได้	ต้นทุน คงที่	ต้นทุน ผันแปร	ต้นทุนรวม ทั้งหมด	กำไร สุทธิ	ร้อยละ	ร้อยละของกำไร สุทธิต่อรายได้
1	400,000	80,000	148,500	228,500	171,500	27.72	42.88
2	250,000	45,000	78,250	123,250	126,750	20.49	50.70
3	180,000	5,000	79,200	84,200	95,800	15.49	53.22
4	100,000	27,000	59,000	86,000	14,000	2.26	14.00
5	100,000	980	74,000	74,980	25,020	4.04	25.02
6	90,000	30,000	36,000	66,000	24,000	3.88	26.67
7	90,000	11,000	33,000	44,000	46,000	7.44	51.11
8	80,000	5,000	37,500	42,500	37,500	6.06	46.88
9	80,000	4,950	15,000	19,950	60,050	9.71	75.06
10	60,000	7,500	34,500	42,000	18,000	2.91	30.00
รวม	1,430,000	216,430	594,950	811,380	618,620	100.00	42.88

3.แขวงลาดกระบัง มีผู้เลี้ยงปลาที่มีรายได้รวมสูงสุด 300,000 บาท มีต้นทุนทั้งสิ้น 189,500 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 114,000 บาท และต้นทุนผันแปร 75,000 บาท โดยมีกำไรสุทธิรวม 110,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.89 และพบว่ามีอัตราผลตอบแทนร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 36.83

ในขณะที่พบว่าผู้เลี้ยงปลาที่มีรายได้รวมต่ำสุด 50,000 บาท มีต้นทุนทั้งหมด 35,000 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 12,000 บาท และต้นทุนผันแปร 23,000 บาท โดยมีกำไรสุทธิรวม 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.56 และพบว่ามีอัตราผลตอบแทนร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 30.00

โดยมีผลตอบแทนสูงสุดเป็นผู้เลี้ยงปลาลำดับที่ 8 ซึ่งคิดเป็นร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 88.57 และผลตอบแทนต่ำสุดเป็นผู้เลี้ยงปลาลำดับที่ 6 ซึ่งคิดเป็นร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 18.44 (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะเลี้ยงปลาในแขวงลาดกระบังของผู้เลี้ยงปลาแต่ละราย

ลำดับที่	รายได้	ต้นทุน คงที่	ต้นทุน ผันแปร	ต้นทุนรวม ทั้งหมด	กำไร สุทธิ	ร้อยละ	ร้อยละของกำไร สุทธิต่อรายได้
1	300,000	114,000	75,500	189,500	110,500	18.89	36.83
2	250,000	15,000	131,333	146,333	103,667	17.72	41.47

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้เฉพาะเพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ลำดับที่	รายได้	ต้นทุน คงที่	ต้นทุน ผันแปร	ต้นทุนรวม ทั้งหมด	กำไร สุทธิ	ร้อยละ	ร้อยละของกำไร สุทธิต่อรายได้
3	180,000	22,500	74,800	97,300	82,700	14.14	45.94
4	150,000	10,200	72,333	82,533	67,467	11.53	44.98
5	120,000	11,900	64,360	76,260	43,740	7.48	36.45
6	105,000	19,200	66,440	85,640	19,360	3.31	18.44
7	85,000	8,950	30,299	39,249	45,751	7.82	53.82
8	70,000	6,000	2,000	8,000	62,000	10.60	88.57
9	65,000	12,400	17,763	30,163	34,837	5.95	53.59
10	50,000	12,000	23,000	35,000	15,000	2.56	30.00
รวม	1,375,000	232,150	557,829	789,979	585,021	100.00	

4. แขนงคลองสองต้นนุ่น มีผู้เลี้ยงปลาที่มีรายได้รวมสูงสุด 190,000 บาท มีต้นทุนทั้งสิ้น 83,430 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 38,300 บาท และต้นทุนผันแปร 45,130 บาท โดยมีกำไรสุทธิรวม 106,570 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.71 และพบว่าเมื่ออัตราผลตอบแทนร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ ร้อยละ 56.09 ในขณะที่พบว่าผู้มีผู้เลี้ยงปลาที่มีรายได้รวมต่ำสุด 50,000 บาท มีต้นทุนทั้งหมด 25,300 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 9,000 บาท และต้นทุนผันแปร 16,300 บาท โดยมีกำไรสุทธิรวม 24,700 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.49 และพบว่าเมื่ออัตราผลตอบแทนร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 49.40

โดยมีผลตอบแทนสูงสุดเป็นผู้เลี้ยงปลาลำดับที่ 7 ซึ่งคิดเป็นร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ ร้อยละ 61.47 และผลตอบแทนต่ำสุดเป็นผู้เลี้ยงปลาลำดับที่ 5 ซึ่งคิดเป็นร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 19.84 (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในแขวงคลองสองต้นนุ่นของผู้เลี้ยงปลาแต่ละราย

ลำดับที่	รายได้	ต้นทุน คงที่	ต้นทุน ผันแปร	ต้นทุนรวม ทั้งหมด	กำไรสุทธิ	ร้อยละ	ร้อยละของกำไร สุทธิต่อรายได้
1	190,000	38,300	45,130	83,430	106,570	23.71	56.09
2	180,000	20,320	88,160	108,480	71,520	15.91	39.73
3	150,000	8,800	59,300	68,100	81,900	18.22	54.60

เอกสาร 4 เป็นเอกสารฉบับที่ 13,300 บก. 78,200 เพื่อการ 91,500 เท่านั้น 28,500 บาท 6.34 ปี ใช้ประโยชน์ 23.75 การค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ลำดับที่	รายได้	ต้นทุน คงที่	ต้นทุน ผันแปร	ต้นทุนรวม ทั้งหมด	กำไรสุทธิ	ร้อยละ	ร้อยละของกำไร สุทธิต่อรายได้
5	120,000	20,500	75,690	96,190	23,810	5.30	19.84
6	96,000	24,780	51,042	75,822	20,178	4.49	21.02
7	81,000	8,117	23,091	31,208	49,792	11.08	61.47
8	80,000	4,300	51,650	55,950	24,050	5.35	30.06
9	58,500	8,940	31,080	40,020	18,480	4.11	31.59
10	50,000	9,000	16,300	25,300	24,700	5.49	49.4
รวม	1,125,500	156,357	519,643	676,000	449,500	100.00	

5. แวงทบยาว มีผู้เลี้ยงปลาที่มีรายได้รวมสูงสุด 320,000 บาท มีต้นทุนทั้งสิ้น 186,000 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 54,000 บาท และต้นทุนผันแปร 132,000 บาท โดยมีกำไรสุทธิรวม 134,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.04 และพบว่ามียอดราผลตอบแทนร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 41.88

ในขณะที่พบว่ามียูเลี้ยงปลาที่มีรายได้รวมต่ำสุด 30,345 บาท มีต้นทุนทั้งหมด 22,540 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 7,500 บาท และต้นทุนผันแปร 15,040 บาท โดยมีกำไรสุทธิรวม 7,805 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.40 และพบว่ามียอดราผลตอบแทนร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 25.72

โดยมีผลตอบแทนสูงสุดเป็นผู้เลี้ยงปลาลำดับที่ 4 ซึ่งคิดเป็นร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 83.21 และผลตอบแทนต่ำสุดเป็นผู้เลี้ยงปลาลำดับที่ 7 จากข้อมูลพบว่ามียูต้นทุนสูงกว่ารายได้ (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในแวงทบยาวของผู้เลี้ยงปลาแต่ละราย

ลำดับที่	รายได้	ต้นทุน คงที่	ต้นทุน ผันแปร	ต้นทุนรวม ทั้งหมด	กำไร สุทธิ	ร้อยละ	ร้อยละของกำไร สุทธิต่อรายได้
1	320,000	54,000	132,000	186,000	134,000	24.04	41.88
2	150,000	1,000	38,547	39,547	110,453	19.81	73.64
3	150,000	7,500	46,100	53,600	96,400	17.29	64.27
4	140,000	16,000	7,500	23,500	116,500	20.90	83.21
5	90,000	35,083	39,400	74,483	15,517	2.78	17.24
6	80,000	17,000	8,664	25,664	54,336	9.75	67.92
7	60,000	25,000	38,500	63,500	-3,500	-0.36	-5.83

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ลำดับที่	รายได้	ต้นทุน คงที่	ต้นทุน ผันแปร	ต้นทุนรวม ทั้งหมด	กำไร สุทธิ	ร้อยละ	ร้อยละของกำไร สุทธิต่อรายได้
8	50,000	24,000	25,750	49,750	250	0.04	0.50
9	50,000	15,000	9,330	24,330	25,670	4.61	51.34
10	30,345	7,500	15,040	22,540	7,805	1.40	25.72
รวม	1,120,345	202,083	360,831	562,914	557,431	100.00	49.76

6. แวงคลองสามประเวศ มีผู้เลี้ยงปลาที่มีรายได้รวมสูงสุด 251,600 บาท มีต้นทุนทั้งสิ้น 100,450 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 10,300 บาท และต้นทุนผันแปร 90,150 บาท โดยมีกำไรสุทธิรวม 151,150 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.91 และพบว่ามียอดผลตอบแทนร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ ร้อยละ 60.08

ในขณะที่พบว่ามียูเลี้ยงปลาที่มีรายได้รวมต่ำสุด 12,000 บาท มีต้นทุนทั้งหมด 9,525 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 1,360 บาท และต้นทุนผันแปร 8,165 บาท โดยมีกำไรสุทธิรวม 2,475 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.80 และพบว่ามียอดผลตอบแทนร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 20.63

โดยมีผลตอบแทนสูงสุดเป็นผู้เลี้ยงปลาลำดับที่ 8 ซึ่งคิดเป็นร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ ร้อยละ 60.64 และผลตอบแทนต่ำสุดเป็นผู้เลี้ยงปลาลำดับที่ 9 ซึ่งคิดเป็นร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ร้อยละ 6.25 (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในแวงคลองสามประเวศของผู้เลี้ยงปลาแต่ละราย

ลำดับที่	รายได้	ต้นทุน คงที่	ต้นทุนผัน แปร	ต้นทุนรวม ทั้งหมด	กำไร สุทธิ	ร้อยละ	ร้อยละของกำไร สุทธิต่อรายได้
1	251,600	10,300	90,150	100,450	151,150	48.91	60.08
2	80,000	44,000	28,400	72,400	7,600	2.46	9.50
3	80,000	13,000	22,500	35,500	44,500	14.40	55.63
4	70,000	11,500	31,460	42,960	27,040	8.75	38.63
5	54,000	14,900	35,667	50,567	3,433	1.11	6.36
6	45,000	4,300	17,670	21,970	23,030	7.45	51.18
7	45,000	7,500	10,490	17,990	27,010	8.74	60.02
8	36,000	1,470	12,701	14,171	21,829	7.06	60.64

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ประโยชน์ทางการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ลำดับที่	รายได้	ต้นทุน คงที่	ต้นทุนผัน แปร	ต้นทุนรวม ทั้งหมด	กำไร สุทธิ	ร้อยละ	ร้อยละของกำไร สุทธิต่อรายได้
9	16,000	6,200	8,800	15,000	1,000	0.32	6.25
10	12,000	1,360	8,165	9,525	2,475	0.80	20.63
รวม	689,600	114,530	266,003	380,533	309,067	100.00	

3.2 การเลี้ยงปลาโดยรวมในเขตลาดกระบัง

การเลี้ยงปลาโดยรวมในเขตลาดกระบัง มีผู้เลี้ยงปลาที่มีรายได้รวมสูงสุด คือ แขวงลำปลาทิว คิดเป็นจำนวนเงินร้อยละ 1,570,000 บาท โดยมีต้นทุน 616,167 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 142,600 บาท และต้นทุนผันแปร 473,567 บาท โดยมีกำไรสุทธิรวม 953,833 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.46

ในขณะที่พบว่าแขวงที่มีรายได้รวมต่ำที่สุด คือ แขวงคลองสามประเวศ คิดเป็นจำนวนเงิน 689,600 บาท โดยมีต้นทุนรวมทั้งหมด 380,533 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 114,530 บาท และต้นทุนผันแปร 266,003 บาท โดยมีกำไรสุทธิรวม 309,067 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.90 แต่มีผลตอบแทนสูงเป็นอันดับที่ 3 เพราะพบว่าแขวงคลองสามประเวศนั้นมีต้นทุนทั้งหมดต่ำ ในขณะที่มีรายได้สูง (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 ต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะเลี้ยงปลาโดยรวมในเขตลาดกระบัง

แขวง	รายได้	ต้นทุน คงที่	ต้นทุน ผันแปร	ต้นทุนรวม ทั้งหมด	กำไร สุทธิ	ร้อยละ	ร้อยละของกำไร สุทธิต่อรายได้
ลำปลาทิว	1,570,000	142,600	473,567	616,167	953,833	27.46	60.75
ชุมทอง	1,430,000	216,430	594,950	811,380	618,620	17.81	43.26
ลาดกระบัง	1,375,000	232,150	557,829	789,979	585,021	16.84	42.55
คลองสอง ต้นนุ่น	1,125,500	156,357	519,643	676,000	449,500	12.94	39.94
ทับยาว	1,120,345	202,083	360,831	562,914	557,431	16.05	49.76
คลองสาม ประเวศ	689,600	114,530	266,003	380,533	309,067	8.90	44.82
รวม	7,310,445	1,064,150	2,772,822	3,836,972	3,473,473	100.00	47.51

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในการวางแผนและตัดสินใจเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของผลผลิตในอดีตและปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่า การเลี้ยงปลาด้ว้้นผลผลิต ได้แก่ ผลตอบแทนที่ได้มีความแตกต่างหรือไม่ ส่วนใหญ่จะไม่แตกต่างจำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.33 และที่แตกต่าง จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.33 (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบความแตกต่างของผลผลิตในอดีตและปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม

ความคิดเห็นต่อความแตกต่าง ของผลผลิต	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่แตกต่าง	29	48.33
แตกต่าง	14	23.33
ไม่แสดงความคิดเห็น	17	28.34
รวม	60	100.00

4. ข้อมูลด้านความคิดเห็นและปัญหาในการเลี้ยงปลา

4.1 จำนวนปัญหาในการเลี้ยงปลาที่พบของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ น้ำท่วมและน้ำเน่าเสีย จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.40 ปัญหาเรื่อง การขายปลาได้ราคาต่ำจำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.52 ปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิตได้แก่ ราคาต้นทุนสูง ค่าอาหาร ค่าน้ำมัน จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.46 ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ เจ้าของที่ดินไม่ต่อสัญญาเช่า บ่อเลี้ยงปลา มีสัตว์อื่นจับพวกนกมารบกวนลูกปลา เป็นต้น จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.88 (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 จำนวนปัญหาในการเลี้ยงปลาที่พบของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัญหาในการเลี้ยงปลา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้ำท่วม, น้ำเน่าเสีย	57	27.40
การขายปลาได้ราคาต่ำ	51	24.52
ปัจจัยการผลิต	28	13.46
การใช้พื้นที่ดิน	16	7.69
ปัญหาด้านสังคม	14	6.73
มลภาวะทางเสียง	12	5.77
แรงงานชั่วคราว	12	5.77
การลงทุน	11	5.29

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ปัญหาในการเลี้ยงปลา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
แรงงานประจำ	1	0.48
ด้านอื่น ๆ	6	2.88
รวม	208	100.00

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามด้านผลกระทบจากสนามบึงสุวรรณภูมิต่อการเลี้ยงปลา
 ความคิดเห็นส่วนใหญ่ ของผู้ตอบแบบสอบถามด้านผลกระทบจากสนามบึงสุวรรณภูมิต่อการ
 เลี้ยงปลา ได้รับผลกระทบจำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.00 ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับผลกระทบจำนวน 16 ราย
 คิดเป็นร้อยละ 26.67 และส่วนผู้ที่ไม่แสดงความคิดเห็นจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.33 (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามด้านผลกระทบจากสนามบึงสุวรรณภูมิต่อการเลี้ยงปลา

ความคิดเห็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มี	42	70.00
ไม่มี	16	26.67
ไม่แสดงความคิดเห็น	2	3.33
รวม	60	100.00

4.3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการเลี้ยงปลาในอนาคด

ความคิดเห็นส่วนใหญ่ต้องการเลี้ยงปลาต่อไปในอนาคตจำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.67
 และผู้ที่ไม่ต้องการเลี้ยงปลาต่อไปในอนาคตจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.00 ไม่แสดงความคิดเห็น
 จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.33 (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการเลี้ยงปลาในอนาคต

ความคิดเห็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เลี้ยงปลาต่อไป	49	81.67
ไม่เลี้ยงปลาต่อ	9	15.00
ไม่แสดงความคิดเห็น	2	3.33
รวม	60	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงในเขตลาดกระบัง

แนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ในอนาคตสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของเขตลาดกระบังจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เสื่อมโทรมมากยิ่งขึ้น โดยปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากที่สุดคือปัญหามลพิษทางน้ำและมลพิษทางเสียง

ปัญหามลพิษทางน้ำที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต น่าจะเป็นผลมาจากการเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก รวมทั้งการขยายตัวของชุมชนในพื้นที่โดยแหล่งน้ำที่น่าจะมีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม คือ คลองแสนแสบ คลองประเวศบุรีรมย์ และ คลองลำปลาทิว

ปัญหามลพิษทางเสียง เป็นผลมาจากการได้รับผลกระทบจากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยขนาดของผลกระทบเสียงรบกวนต่อชุมชนโดยรอบท่าอากาศยาน และมีผลต่อการเลี้ยงปลาเพราะเสียงดังของเครื่องบินทำให้ปลาที่เลี้ยงตกใจและไม่กินอาหาร ซึ่งเสียงรบกวนนี้จะขึ้นอยู่กับทิศทางที่เครื่องบินขึ้นและลง รูปแบบของชุมชน ตำแหน่งที่ตั้ง ระยะห่างและทิศทางขอบเขตท่าอากาศยาน รวมทั้งเสียงรบกวนในบรรยากาศของแต่ละพื้นที่ด้วย

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านแหล่งน้ำและการระบายน้ำ

กรมชลประทานได้วางมาตรการน้ำหลากและระบายน้ำในพื้นที่ ประกอบด้วย 3 มาตรการ ได้แก่ มาตรการเร่งด่วน มาตรการในระยะสั้น และมาตรการที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

1. มาตรการเร่งด่วน

1.1 การขุดคลองระบายน้ำสายใหม่ ช่วงตั้งแต่คลองลำโรง-ถึงชายทะเล เพื่อเร่งระบายน้ำจากคลองลำโรงและน้ำหลากบริเวณพื้นที่คลองลำโรงออกสู่ทะเลโดยเร็ว โดยมีความยาวของคลองระบายน้ำสายใหม่นี้ประมาณ 10.0 กิโลเมตร พร้อมถนนคมนาคมทั้งสองด้านของคลอง ความยาวด้านละ 11.8 กิโลเมตร และบริเวณปลายคลองติดตั้งสถานีสูบน้ำเพื่อเร่งระบายน้ำออกสู่ทะเลโดยเร็ว มีอัตราสูบน้ำสูงสุด 100 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

1.2 การติดตั้งระบบโทรมาตรอุทกวิทยาเพื่อติดตามสถานการณ์น้ำหลาก และการทำงานของเครื่องสูบน้ำ ซึ่งเป็นระบบการตรวจวัดและทำการรับ-ส่งข้อมูลแบบ Real-time Data Collection and Transmission เพื่อให้สามารถรายงานข้อมูลมาที่ศูนย์ควบคุมได้ทันต่อเหตุการณ์ตลอดเวลาแบบอัตโนมัติ ซึ่งจะให้มีประสิทธิภาพในการช่วยตัดสินใจในการบริหารจัดการน้ำหลาก

2.มาตรการในระยะสั้น

2.1 การปรับปรุงระดับฐานรากหรือช่องระบายน้ำบริเวณสะพานและท่อลอดต่าง ๆ ตามแนวถนนบางนา-ตราด เพื่อเร่งระบายน้ำจากบริเวณรอบ ๆ ทำอากาศยานสุวรรณภูมิลงสู่คลองสำโรงอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 กำหนดเขตคลองที่เชื่อมต่อกับสะพานและท่อออก ซึ่งตั้งจากแนวถนนบางนา-ตราดไปยังคลองสำโรงให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการรุกล้ำและสร้างสิ่งกีดขวางทางน้ำหลาก โดยการรณรงค์และประสานงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่มาร่วมในการกำหนดเขตคลองและเฝ้าระวังการรุกล้ำเขตคลองดังกล่าว

3.มาตรการที่เสนอให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3.1 การขุดคลองระบายน้ำเดิมและกำจัดวัชพืชในพื้นที่เร่งด่วนทุกสาย จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเร่งระบายน้ำที่ไหลจากพื้นที่ตอนบนมายังพื้นที่ตอนล่าง และทำการสูบน้ำออกสู่ทะเลให้เร็วขึ้น

3.2 การปรับปรุงคลองในแนวตะวันออก-ตะวันตก บริเวณด้านเหนือทางรถไฟ และร่องระบายน้ำริมทางรถไฟด้านเหนือ เพื่อระบายน้ำออกไปทางคลองพระองค์ไชยานุชิต ให้มากและเร็วขึ้น

3.3 การปรับปรุงและบำรุงรักษาสถานีสูบน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบันตามแนวคลองชายทะเล รวมถึงสถานีที่กำลังดำเนินการก่อสร้างที่จะแล้วเสร็จในปี พ.ศ.2547 ด้วยให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ

3.4 รักษาโครงข่ายคลองเดิมไม่ให้มีการรุกล้ำโดยใช้มาตรการใช้ที่ดิน/ผังเมืองเป็นควบคุมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเดิมและนักพัฒนาที่ดิน เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันน้ำท่วมและการระบายน้ำ

3.5 ในกรณีที่เกิดการเจริญเติบโตของเมืองศูนย์กลางการบินสุวรรณภูมิ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีการรุกล้ำและถมบริเวณทางน้ำหลากและแก้มลิงที่มีอยู่ในปัจจุบัน จะต้องทำการปรับปรุงเพิ่มความจุที่อยู่นอกคลองสำโรง จำนวน 13 สาย โดยการขุดคลองให้ลึกลงและก่อสร้างกำแพงกันดิน เพื่อเร่งระบายน้ำออกจากพื้นที่บริเวณโดยรอบสนามบินผ่านถนนบางนา-ตราด มาลงสู่คลองสำโรงโดยเร็ว พร้อมทั้งปรับปรุงคลองสำโรงให้มีประสิทธิภาพในการระบายน้ำได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงคลองที่อยู่ใกล้กับจุดชักน้ำเข้าสู่คลองระบายน้ำสายใหม่

3.6 ตรวจสอบสภาพคลองสำโรงและปรับปรุงคลองอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงคลองที่อยู่บริเวณจุดผันน้ำเข้าสู่คลองระบายน้ำสายใหม่ เพื่อรักษาและเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำมาลงคลองระบายน้ำสายใหม่ และปรับปรุงเสริมความมั่นคงของริมตลิ่งทั้งสองด้านตามความจำเป็นหากมีแนวโน้มที่จะเกิดอันตรายจากการทรุดตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจหรือการดำเนินการใดๆ ได้โดยไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้อง และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระทบต่อการใช้น้ำในพื้นที่ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณน้ำใช้ในด้านเกษตรกรรม กล่าวคือควรจะใช้ประโยชน์จากโครงการระบายน้ำและระบบป้องกันน้ำท่วม ในการกักเก็บน้ำหรือผันน้ำไปกักเก็บไว้ในช่วงฤดูแล้งในพื้นที่ด้วย สำหรับการดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพในพื้นที่ตอนบนของกลุ่มน้ำปราจีนบุรี และลุ่มน้ำนครนายก ซึ่งได้มีการศึกษาและออกแบบไว้แล้วโดยกรมชลประทาน เพื่อให้สามารถควบคุมน้ำหลากในช่วงฤดูฝนไว้ในอ่างเก็บน้ำ ซึ่งสามารถลดปริมาณน้ำหลากและระดับน้ำของแม่น้ำบางปะกง บริเวณสถานีสูบน้ำต่าง ๆ ทำให้มีประสิทธิภาพในการระบายน้ำออกสู่อ่างเก็บน้ำบางปะกง โดยมีผลกระทบต่อชุมชนทั้งสองฝั่งน้อยลงตามลำดับ

แนวโน้มด้านแหล่งน้ำและการระบายน้ำของ เขตลาคกระบัง เมื่อมีการนำแนวทางการบริหารจัดการในเรื่องการระบายน้ำของกรมชลประทานไปปฏิบัติจริง จึงน่าจะสามารถลดปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ให้ลดน้อยลงหรือหมดไป

แนวโน้มการขยายตัวของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินร่วมกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและนโยบายพัฒนาที่เกี่ยวข้อง พบว่าทิศทางการขยายตัวของชุมชนจะมีการขยายตัวออกไปจากศูนย์กลางชุมชนเดิม โดยเมืองจะมีการขยายตัวตามแนวถนนสายย่อยเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังได้รับผลกระทบจากการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งมีข้อจำกัดในการพัฒนาบริเวณพื้นที่ในแนวเหนือและแนวใต้ของสนามบิน เนื่องจากเป็นแนวขึ้นลงของเครื่องบินซึ่งอาจเกิดอุบัติเหตุทางอากาศ และเป็นบริเวณที่มีเสียงดังจากเครื่องบินทำให้ไม่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย และการทำธุรกิจเลี้ยงปลา

บทที่ 4

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องการสำรวจธุรกิจการเลี้ยงปลาในพื้นที่เขตลาดกระบัง โดยการศึกษาจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา จำนวนบ่อปลาที่เลี้ยง และจำนวนที่ดินในการเลี้ยงปลา โดยแยกตามแขวงในพื้นที่เขตลาดกระบัง รวมไปถึงศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนเกี่ยวกับต้นทุนทั้งหมด ซึ่งแยกศึกษาเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ได้แก่ ชนิดและค่าพันธุ์ปลาที่เลี้ยง ค่าอาหารปลา อุปกรณ์ในการเลี้ยงปลา ค่าแรงงาน ส่วนผลตอบแทน ได้แก่ การจำหน่ายซึ่งเป็นรายได้ทั้งหมด จากนั้นนำมาคำนวณหากำไรสุทธิ ตลอดจนสำรวจความคิดเห็นและปัญหาต่าง ๆ ในการเลี้ยงปลา เช่น ด้านน้ำ มลภาวะทางเสียงที่ดิน อาหารปลา ค่าแรง และความคิดเห็นต่อการเลี้ยงปลาในอนาคต ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย โดยออกแบบสอบถามและนำไปสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงปลาในแต่ละแขวง แขวงละ 10 ราย รวม 6 แขวง คือ แขวงลาดกระบัง แขวงลำปลาทิว แขวงชุมทอง แขวงทับยาว แขวงคลองสามประเวศ และแขวงคลองสองต้นนุ่น รวมแบบสอบถาม จำนวน 60 ชุด ได้เก็บข้อมูลในช่วง เดือนพฤศจิกายน 2549 ถึง เดือน พฤษภาคม 2550

จากข้อมูลพบว่า มีผู้เลี้ยงปลาน้ำจืดในบ่อดินในพื้นที่เขตลาดกระบังจำนวน 658 ราย และแขวงที่มีผู้เลี้ยงปลามากที่สุด คือแขวงลำปลาทิว จำนวน 194 ราย ปลาที่เลี้ยงมากที่สุด คือ ปลานิล รวม 275 ราย ส่วนจำนวนบ่อปลามีทั้งหมด 1,239 บ่อ จำนวนบ่อปลาที่มากที่สุด คือ แขวงชุมทอง 333 บ่อ ปลาที่เลี้ยงมากที่สุด คือปลานิล จำนวน 546 บ่อ ส่วนจำนวนพื้นที่ดินในการเลี้ยงปลารวมทั้งหมด จำนวน 8,992.70 ไร่ และแขวงที่มีพื้นที่เลี้ยงปลามากที่สุด คือ แขวงลำปลาทิว จำนวน 2,283.95 ไร่ เหตุผลที่มีผู้เลี้ยงปลาและพื้นที่ดินในการเลี้ยงมากที่สุด คือ แขวงลำปลาทิว เพราะแขวงนี้มีพื้นที่การเกษตรมากซึ่งส่วนใหญ่จะทำนา แต่พื้นที่เป็นพื้นที่ราบลุ่มคล้ายแอ่งกระทะ การทำนาบางฤดูมักไม่ไ้ผลจึงมีการขุดบ่อเลี้ยงปลามากขึ้น ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์บางรายให้ข้อมูลว่าในอดีตแขวงนี้มีพื้นที่ราบลุ่มคล้ายแอ่งกระทะ ในฤดูน้ำหลากปลาจะมาอาศัย และเพาะพันธุ์ที่บริเวณนี้ ปลาธรรมชาติมีจำนวนมากว่ายมาตามคลองเป็นทิวแถว จึงตั้งชื่อแขวงนี้ว่าแขวงลำปลาทิว เกษตรกรที่นี่จะมีความชำนาญในการจับปลาและเลี้ยงปลา จัดทำอุปกรณ์การจับปลาจากวัสดุธรรมชาติ เช่น สุ่ม ครอบ โดยส่วนใหญ่ทำจากไม้ไผ่ การคมนาคมสะดวกทั้งทางน้ำและบก การขนส่งปลามาจำหน่ายที่ตลาดสามารถทำได้รวดเร็ว ปลาจึงสด เป็นที่พอใจของผู้บริโภค ส่วนการที่มีการเลี้ยงปลานิลมาก เพราะเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใดไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปลานิลเลี้ยงง่าย เจริญเติบโตเร็ว อาหารปลานิลสามารถหาได้ตามธรรมชาติ เช่น แหน สาหร่าย เศษพืชผัก หญ้า พวงเศษอาหาร และรำข้าว ซึ่งช่วยประหยัดต้นทุน ซึ่งปลานิลสามารถไปประกอบอาหารได้หลายประเภท รสชาติดีจึงมีผู้นิยมบริโภคอย่างกว้างขวาง ส่วนแขวงชุมทองและแขวงทับยาว ซึ่งมีลักษณะเดียวกับแขวงลำปลาทิว จึงเป็นแขวงที่มีการเลี้ยงปลามากเช่นกัน

จากผลการสำรวจข้อมูลทั่วไปพบว่า มีผู้เลี้ยงปลาน้ำจืดในบ่อดินที่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงถึงร้อยละ 80 อายุของผู้เลี้ยงส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.67 การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาที่ 1 – 6 คิดเป็นร้อยละ 66.67 ผู้ที่ตัดสินใจประกอบอาชีพการเลี้ยงปลา คือ หัวหน้าครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 71.67 อาชีพหลักของครอบครัวคือการทำเกษตร โดยเลี้ยงปลาเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 61.67 ระยะเวลาการเลี้ยงปลาอยู่ระหว่าง 1 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 55

จากผลการสำรวจการทำธุรกิจเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง พบว่าแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงปลาส่วนใหญ่เป็นเงินทุนของตัวเองจำนวน 55 ราย และบางครั้งจะกู้ยืมจากญาติ หรือเพื่อนบ้าน โดยให้เหตุผลว่า เงินทุนพอหมุนเวียนได้ถ้าไม่เกิดปัญหาน้ำท่วม หรือปลาวายออกจากบ่อมากจนไม่สามารถมีรายได้จากการขายปลา ส่วนวิธีการขายปลา จะนำปลาไปขายเองที่ตลาดท้องถิ่นในเขตลาดกระบัง หรือขายที่องค์การสะพานปลา จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.33 ซึ่งเป็นจำนวนที่เท่ากับที่มีผู้ซื้อมาหมาปลาที่บ่อเลี้ยง โดยผู้เลี้ยงปลาให้ข้อมูลว่าถ้ามีการสอบถามราคาแล้วผู้หมาให้ราคาต่ำมากจะนำไปขายเอง ส่วนการนำผลผลิตไปขายด้วยวิธีอื่น ก็คือจะมีแม่ค้ารายย่อยมาซื้อปลาที่บ่อเพื่อนำไปขายตลาดนัด หรือนำไปแปรรูปขายเป็นครั้ง ๆ ไป การเข้าร่วมกลุ่มสมาชิกผู้เลี้ยงปลาส่วนใหญ่จะเข้าร่วมสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาโดยให้เหตุผลว่า จะได้ทราบข่าวสารต่าง ๆ จากหน่วยงานราชการ เช่น สำนักงานเขตลาดกระบัง กรมประมงกรุงเทพ หรือกรมส่งเสริมการเกษตร เกี่ยวกับการเลี้ยงปลา การให้ความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนการเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาปัญหาต่าง ๆ และแลกเปลี่ยนความรู้กัน สำหรับกลุ่มส่วนเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มสมาชิกเกษตรกรให้เหตุผลว่าเริ่มเลี้ยงได้ไม่นาน ซึ่งต่อไปอาจจะเข้าร่วมกลุ่ม

ส่วนปลาที่เลี้ยงในอดีต คือ ปลาชะโด และปลายี่สก แต่ปัจจุบันมีผู้เลี้ยงน้อยลงเพราะปัญหาการเลี้ยงปลาเหล่านี้จะใช้ต้นทุนสูง ส่วนปลานิล ปลาสลิด ปลาจีน ปลาแรด และปลาดุก ยังมีผู้เลี้ยงอยู่จนถึงปัจจุบัน ส่วนผู้ไม่ตอบคำถามให้เหตุผลว่าบางครั้งดูความต้องการของผู้รับซื้อหรือราคาปลา มีราคาสูงก็จะเลี้ยง หรือมีการเลี้ยงรวมกันบ่อเดียวกันหรือเริ่มเลี้ยงได้ไม่นาน ส่วนปลาที่เลี้ยงในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเลี้ยง ปลานิล ปลายี่สก ปลานวลจันทร์ ปลาดุก ปลาสลิด ปลาสวาย ปลาไน ปลากระพงขาว และปลาจีน ส่วนปลาอื่น ๆ จะเป็นปลาธรรมชาติ เช่น ปลาช่อน ปลาชุก เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาโดยรวมในเขตลาดกระบัง มีรายได้ทั้งหมด 7,310,445.00 บาท คิดเป็นต่อรอบการเลี้ยงที่ผ่านมาคือช่วงปี 2549 และต้นปี 2550 มีต้นทุนทั้งหมด 3,836,972.00 บาทแยกเป็นต้นทุนคงที่ทั้งหมด 1,064,150.00 บาท และต้นทุนผันแปรทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2,772,822.00 บาท โดยมีกำไรสุทธิ 3,473,473.00 บาท คิดเป็นร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้รวมร้อยละ 47.51 ส่วนแขวงที่มีรายได้และกำไรสุทธิมากที่สุด คือแขวงลำปลาทิว คือ รายได้ 1,570,000.00 บาท และกำไรสุทธิ 953,833.00 บาท คิดเป็นร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ 60.75 จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลผลิต ได้แก่ รายได้ ต้นทุนต่าง ๆ วิธีการเลี้ยงปลาในอดีตและปัจจุบันว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ พบว่าจำนวนการตอบว่าไม่แตกต่างกันมี 29 ราย แตกต่างมี 14 ราย และไม่แสดงความคิดเห็นมี 17 ราย ผู้ที่แสดงความคิดเห็นว่าไม่แตกต่างกันให้เหตุผลว่าเคยเลี้ยงปลาชนิดไหนมาก็จะเลี้ยงและใช้วิธีการเลี้ยงเหมือนเดิม ส่วนผู้ที่แสดงความคิดเห็นว่ามีความแตกต่างจากอดีต ให้เหตุผลว่าปัจจุบันนี้น้ำท่วมบ่อยในฤดูฝน น้ำระบายช้า เกิดการเน่าเสีย ประกอบกับมีบ้านพักอาศัยและโรงงานมากขึ้น มีการระบายน้ำเสียลงสู่ลำคลอง และต้นทุนการเลี้ยงสูง เช่น อาหารปลา กำน้ำมัน มีราคาแพงขึ้น ส่วนราคาปลาไม่ค่อยแน่นอน และบางครั้งราคาต่ำ ส่วนผู้ที่ไม่แสดงความคิดเห็นคาดว่าคงพบปัญหาบ้างแต่พอแก้ไขได้หรือเริ่มเลี้ยงปลาได้ไม่นาน

จากการสำรวจความคิดเห็นและปัญหาในการเลี้ยงปลา พบว่า ปัญหาในการเลี้ยงปลาที่พบส่วนใหญ่คือปัญหาน้ำท่วม น้ำเน่าเสีย ราคาขายปลาดำ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงพื้นที่จากการเกษตรเป็นที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มที่สูงขึ้น เพราะราคาที่ดินมีราคาสูงขึ้นเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้เลี้ยงปลาต้องการที่จะขายที่ดิน ปัญหาด้านสังคม คือ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงที่ดินเป็นที่อยู่อาศัยจะมีคนงานก่อสร้างหรือมีประชากรเพิ่มมากขึ้น ก็จะมีการลักขโมยปลาที่เลี้ยง เช่น การตกปลา ทอดแห หรือตกไข่ ส่วนปัญหาด้านมลภาวะทางเสียง เป็นผลมาจากการได้รับผลกระทบจากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ปัญหาต่อมาคือ ค่าแรงงานชั่วคราวจะมีราคาสูงและหายาก ส่วนปัญหาด้านเงินลงทุน เนื่องจากบางรอบการเลี้ยงปลาเกิดปัญหาตามที่กล่าวมานี้ จึงขาดทุนจำนวนมากจนต้องกู้ยืมและหาแหล่งเงินทุนอื่นเพิ่ม ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ ก็เนื่องจากการเช่าที่ดินการเลี้ยงปลา เจ้าของที่ดินไม่ต่อสัญญาให้เพราะจะมีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ หรือไม่ให้ปรับปรุงบ่อเลี้ยงปลา สำหรับความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับผลกระทบจากสนามบินสุวรรณภูมิต่อการเลี้ยงปลามีจำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.00 เป็นเพราะบ่อปลาที่อยู่ใกล้แนวขึ้นลงของเครื่องบินเสียงดัง ทำให้ปลาผิวน้ำตกใจจึงว่ายลงได้น้ำและไม่ค่อยกินอาหาร เป็นผลให้การเจริญเติบโตช้าลง สำหรับความคิดเห็นต่อการเลี้ยงปลาในอนาคตส่วนใหญ่ต้องการเลี้ยงต่อไปถึงร้อยละ 81.67 ส่วนผู้ที่ไม่เลี้ยงต่อมีร้อยละ 9 เพราะเมื่อความเจริญเข้ามาความต้องการที่ดินหรือที่อยู่อาศัยมีมากขึ้น จึงต้องการจะเปลี่ยนแปลงอาชีพที่มีรายได้มากกว่า เช่น ขายที่ดิน บางส่วนไป ส่วนที่เหลือแบ่งให้ลูกหลานทำธุรกิจด้านที่อยู่อาศัยหรือค้าขาย สำหรับผู้ที่ไม่แสดงความคิดเห็นให้เหตุผลว่ายังไม่ทราบว่าจะเลี้ยงปลาต่อหรือไม่ เพราะขึ้นกับเจ้าของที่ดินซึ่งอาจจะนำที่ดินไปทำกิจกรรมอย่างอื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการสำรวจธุรกิจการเลี้ยงปลาในพื้นที่เขตลาดกระบัง มีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ ต่อผู้เลี้ยงปลาและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้สนใจดังนี้

1.จากการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง ปรากฏว่าผู้เลี้ยงปลาส่วนใหญ่มีความรู้ระดับประถมศึกษา จึงมักจะไม่จดบันทึกรายละเอียด หรือทำบัญชีเกี่ยวกับ รายรับรายจ่าย ในเรื่องการเลี้ยงปลา แต่จะเก็บใบเสร็จ ใบรายการการขายปลาแต่ละชนิด ค่าอาหารปลา ค่าซ่อมอุปกรณ์ และ จดรายการที่ไม่มีใบเสร็จบ้าง เช่น ค่าแรงชั่วคราว และ ค่าน้ำมัน เมื่อมีการขายออกกำไรก็จะนำรายการที่ขายปลาได้มาหักรายการที่จ่ายออกไปในระหว่างการเลี้ยง ซึ่งส่วนใหญ่จะได้กำไร มีรายได้พอเลี้ยงครอบครัว ซึ่งหากไม่มีน้ำท่วมหรือน้ำเน่าเสียในปี พ.ศ. 2549 รายได้จากการขายปลาจะมากกว่านี้ รวมถึงต้นทุนผันแปรที่จะน้อยเช่นกัน ดังนั้นผู้เลี้ยงปลาควรทำบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดเพื่อขายออกกำไรสุทธิที่แท้จริง ตลอดจนหาต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด เช่น ค่าแรงงานในครัวเรือน เป็นต้น

2.จากการศึกษาปัญหาด้านน้ำท่วมและน้ำเน่าเสียซึ่งมีผลมาจากการขยายตัวของเมือง มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเกษตรเป็นที่อยู่อาศัยและโรงงาน มีการถมดิน หรือทำถนนปิดกั้น ซึ่งทำให้เกิดน้ำท่วมในฤดูฝน เพราะการระบายน้ำช้าลง ประกอบกับการระบายน้ำไหลออกจากที่อยู่อาศัยและโรงงานลงสู่ลำคลองจึงเกิดการเน่าเสียมากยิ่งขึ้น ดังนั้นหมู่บ้าน และชุมชนที่มีที่อยู่อาศัยจำนวนมาก รวมทั้งโรงงาน ควรมีบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนระบายน้ำลงสู่ลำคลอง ถนนสายต่าง ๆ จะต้องมีท่อระบายน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วม กรมชลประทานต้องมีมาตรการขุดคลองระบายน้ำ การกำจัดวัชพืช การปรับปรุงและบำรุงรักษาสถานีสูบน้ำ ที่มีอยู่เพื่อเร่งการระบายน้ำสู่ทะเลสำหรับบรรเทาปัญหาดังกล่าว

3.ปัญหาที่พบเกี่ยวกับน้ำเสียในบ่อปลา เกษตรกรควรเอาใจใส่เกี่ยวกับอาหารที่ให้ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับต่อขนาดและจำนวนของปลาในบ่อ ส่วนน้ำท่วมบ่อปลาที่เลี้ยงในฤดูฝน เกษตรกรควรเตรียมเครื่องมือไว้ป้องกันปลาหนีออกจากบ่อเลี้ยง เช่น การเพิ่มคันบ่อด้วยกระสอบทราย เป็นต้น

4.การส่งเสริมและแนะนำให้เกษตรกรรวมกลุ่มกัน เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองราคาซื้อขาย เช่น การตั้งกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์เป็นตัวแทนในการซื้อปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อให้ได้ราคาที่ถูกลง และเป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองราคากับพ่อค้าที่รับซื้อได้มากขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น

5.ควรมีการสร้างเครือข่ายการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน และเรียนรู้กันในหมู่เกษตรกรด้วยกัน เพื่อให้ตรงตามความต้องการที่แท้จริง โดยทำให้เข้มแข็ง และสม่ำเสมอ

6.เตรียมความพร้อมสำหรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เช่น ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ร่วมกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และนโยบายพัฒนาที่เกี่ยวข้อง เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับธุรกิจการเลี้ยงปลาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

เอกสารอ้างอิง

ชอบ ประพันธ์นิติวุฒิ. 2518. การเลี้ยงปลาช่อนที่ลงทุนน้อยแต่กำไรมาก. วารสารการประมง ปีที่ 28 เล่มที่ 1. หน้า 21-24.

ปรางค์มณี นิรามัย. 2539. การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ของการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในเขตน้ำจืด: กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตลาดกระบัง. แผนปฏิบัติงานเขตลาดกระบังระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) ตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6

ฝ่ายเผยแพร่ ส่วนเผยแพร่การประมง. 2549. ปลาที่เพาะเลี้ยงง่าย. กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ยุพินท์ วิวัฒน์ชัยเศรษฐ์. 2536. การเลี้ยงปลาช่อนที่สุพรรณบุรี. วารสารการประมง ปีที่ 46 ฉบับที่ 4. หน้า 315-319.

ยุพินท์ วิวัฒน์ชัยเศรษฐ์. 2541. ปลาช่อนไทยครองใจผู้บริโภค. วารสารการประมง ปีที่ 51 ฉบับที่ 6. หน้า 563-570.

วันเพ็ญ มินกาญจน์. 2528. ปลาไทยในสถานแสดงพันธุ์น้ำจืด. สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. หน้า 81.

สุธีร์ พงษ์ศิลป์ชัย. 2544. ปลาช่อนสุพรรณบุรี. วารสารการประมง ปีที่ 54 ฉบับที่ 5. หน้า 441-443.

สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการประมง. 2548. การเลี้ยงปลาอินทรี. กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการประมง. 2548. คู่มือประชาชน. กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

<http://dnfe5.nfe.go.th/ilp/42033/42033-1.htm>

<http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%80%E0%B8%82%E0%B8%95%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%87>

<http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9B%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%B0%E0%B9%82%E0%B8%94>

<http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9B%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%A5%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B9%8C>

http://www.fisheries.go.th/fish_test/khownladge/f_nin/index.htm

http://www.fisheries.go.th/fish_test/khownladge/fish_esy/index.htm

<http://www.moohin.com/animals/other-33.shtml>

http://www.nicaonline.com/articles1/site/view_article.asp?idarticle=158

http://www.nicaonline.com/articles1/site/view_article.asp?idarticle=97

<http://www.thaigoodview.com/library/studentshow/st2545/4-5/no20/plasavai.html>

<http://www.thaigoodview.com/library/studentshow/st2545/4-5/no20/plachon.html>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางข้อมูลการเลี้ยงปลาในเขตลาดกระบัง ปี พ.ศ.2548 (ที่มา : หน่วยงานประมงกรุงเทพมหานคร กรมประมง)

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1046ท101156	นางทองปลิว ราชสีห์	ชุมทอง	ปลาดุก	2	5
1046ท101013	นายสมนึก พุ่มเพชร	ชุมทอง	ปลานิล	3	3
1046ท101238		ชุมทอง	ปลาสด	1	7
1046ท101239		ชุมทอง	ปลานิล	1	1
1046ท101240		ชุมทอง	ปลานิล	1	2
1046ท101241		ชุมทอง	ปลาตะเพียน	3	20
1046ท101242		ชุมทอง	ปลานิล	2	13
1046ท101243		ชุมทอง	ปลาดุก	2	22
1046ท101245		ชุมทอง	ปลานิล	7	70
1046ท101246		ชุมทอง	ปลานิล	1	2
1046ท101247		ชุมทอง	ปลานิล	2	25
1046ท101248		ชุมทอง	ปลาตะเพียน	2	75
1046ท101249		ชุมทอง	ปลาสด	1	3
1046ท101251		ชุมทอง	ปลาสด	2	3
1046ท101252		ชุมทอง	ปลาตะเพียน	2	4
1046ท101253		ชุมทอง	ปลาสด	1	2
1046ท101255		ชุมทอง	ปลาสด	2	22
1046ท101256		ชุมทอง	ปลาสด	1	25
1046ท101259		ชุมทอง	ปลาตะเพียน	3	11
1046ท101260	นายบรรเท็ง ทับพลี	ชุมทอง	ปลานิล	1	3
1046ท101261	นายสมาน บุญธรรม	ชุมทอง	ปลาดุก	3	3
1046ท101262		ชุมทอง	ปลานิล	2	20
1046ท101264	นายหวัง วงษ์นิยม	ชุมทอง	ปลาทับทิม	1	1
1046ท101265		ชุมทอง	ปลานิล	1	1
1046ท101266		ชุมทอง	ปลาดุก	2	1
1046ท101267		ชุมทอง	ปลาสด	4	20
1046ท101268		ชุมทอง	ปลานิล	1	10
1046ท101269		ชุมทอง	ปลานิล	1	1
1046ท101270	นายผาย จำเป็ี่ยน	ชุมทอง	ปลาตะเพียน	1	5
1046ท101271	นายสมบูรณ์ เลาะเขินต์	ชุมทอง	ปลาสรวย	2	10
1046ท101272	นายชาญ กิ่งแก้ว	ชุมทอง	ปลาอื่นๆ	3	100
1046ท101273	นางสาวเฉลียว สนวนสุนทร	ชุมทอง	ปลานิล	1	5
1046ท101274	นายทองสุข นุชนาบา	ชุมทอง	ปลานิล	2	5
1046ท101275	นางสบายลำ ฉิมศิริญ	ชุมทอง	ปลานิล	1	1
1046ท101276	นายประเสริฐ บุญมาเลิศ	ชุมทอง	ปลานิล	1	5
1046ท101277	นางสาวสมนึก ฤทธิสอาด	ชุมทอง	ปลาดุก	2	5

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1046ท101278	นายประกอบ สอนสุนทร	ชุมทอง	ปลานิล	1	5
1046ท101279	นายสมชาย วงษ์ไพรินทร์	ชุมทอง	ปลานิล	1	10
1046ท101280	นางที บุญมาเลิศ	ชุมทอง	ปลานิล	3	5
1046ท101281	นางกุหลาบ รัตยั้ง	ชุมทอง	ปลานิล	1	2
1046ท101282	นายปรีชา หม้ายาลี	ชุมทอง	ปลานิล	2	3
1046ท101283		ชุมทอง	ปลานิล	1	4
1046ท101284		ชุมทอง	ปลาสลิด	1	15
1046ท101285	นายสนั่น เยนา	ชุมทอง	ปลาสลิด	1	3
1046ท101286	นายสมบัติ พงษ์เกษม	ชุมทอง	ปลาสลิด	1	4
1046ท101287	นายวิรัตน์ กรบัณฑิตย์	ชุมทอง	ปลาอื่นๆ	3	15
1046ท101288	นายเดช มิตรสมัค	ชุมทอง	ปลาดุก	1	3
1046ท101289	นางพรมมา หลงกระจ่าง	ชุมทอง	ปลานิล	1	3
1046ท101291	นายเจริญ สุกใส	ชุมทอง	ปลานิล	15	15
1046ท101292	นายอดิศร ไต่ะมี	ชุมทอง	ปลาอื่นๆ	6	47
1046ท101293	นางสาวไสว พ่วงเขียว	ชุมทอง	ปลาอื่นๆ	1	3
1046ท101294	นางสาวละเมียด เปรมศิริ	ชุมทอง	ปลาอื่นๆ	1	5
1046ท101295	นางสาวกุหลาบ พิมพ์सार	ชุมทอง	ปลาอื่นๆ	2	6
1046ท101296	นายแมน สุวรรณฉัตร	ชุมทอง	ปลานิล	1	2
1046ท101311	นายประสิทธิ์ จันโต	ชุมทอง	ปลานิล	1	2
1046ท101334		ชุมทอง	ปลานิล	1	2
1046ท101335	นาย สำราญ	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	5
1046ท101337	นาย สมชาย	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	1
1046ท101346		ชุมทอง	ปลานิล	2	2
1046ท101348		ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	23
1046ท101357	นายจตุฎ จันโต	ชุมทอง	ปลาดุก	1	3
1046ท101372	นายจำปา สิงห์โต	ชุมทอง	ปลาตะเพียน	1	5
1046ท101373		ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	2
1046ท101374		ชุมทอง	ปลาดุก	1	3
1046ท101375	นางจันทร์ ช่อนหงษ์หัว	ชุมทอง	ปลาดุก	2	2
1046ท101379	นายสีดา สวัสดิพรรณ	ชุมทอง	ปลาแรด	1	1
1046ท101384		ชุมทอง	ปลานิล	1	5
1046ท101385		ชุมทอง	ปลาสลิด	1	5
1046ท101393		ชุมทอง	ปลานิล	2	25
1046ท101397		ชุมทอง	ปลานิล	1	12
1046ท101398		ชุมทอง	ปลานิล	1	2
1046ท101422		ชุมทอง	ปลานิล	1	10
1046ท101423		ชุมทอง	ปลาดุก	1	4
1046ท101424		ชุมทอง	ปลานิล	1	1
1046ท101425		ชุมทอง	ปลานิล	6	20
1046ท101426		ชุมทอง	ปลาตะเพียน	5	50

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1046ท101427		ชุมทอง	ปลานิล	1	1
1046ท101428		ชุมทอง	ปลานิล	2	3
1046ท101429		ชุมทอง	ปลาดุก	2	10
1046ท101430		ชุมทอง	ปลาดุก	2	3
1046ท101431		ชุมทอง	ปลาดุก	1	2
1046ท101432		ชุมทอง	ปลานิล	1	2
1046ท101433		ชุมทอง	ปลานิล	1	1
1046ท101434		ชุมทอง	ปลาสลิด	2	5
1046ท101435		ชุมทอง	ปลาดุก	1	2
1046ท101436		ชุมทอง	ปลานิล	3	24
1046ท101437		ชุมทอง	ปลาสลิด	1	3
1046ท101438	สันติสุข พันธุ์ปลา	ชุมทอง	ปลานิล	1	30
1046ท101439	นางลัดดา สอนสมุทร	ชุมทอง	ปลานิล	2	3
1046ท101440	นางปิ่นสุดา วงศ์อิสลาม	ชุมทอง	ปลาสลิด	3	10
1046ท101441	นายอาทร สอนสมุทร	ชุมทอง	ปลานิล	1	3
1046ท101442	นายเฉลิม สอนสมุทร	ชุมทอง	ปลาตะเพียน	3	10
1046ท101443	นางอวม สอนสมุทร	ชุมทอง	ปลานิล	2	10
1046ท101444	นายวิรัช สอนสมุทร	ชุมทอง	ปลานิล	3	20
1046ท101445	นายประเมี้ยน สอนสมุทร	ชุมทอง	ปลาดุก	2	3
1046ท101446	นางประมวดี ดีอ่อน	ชุมทอง	ปลาดุก	3	2
1046ท101447		ชุมทอง	ปลาตะเพียน	2	3
1046ท101448		ชุมทอง	ปลานิล	3	12
1046ท101449		ชุมทอง	ปลานิล	1	5
1046ท101450		ชุมทอง	ปลานิล	1	50
1046ท101451		ชุมทอง	ปลานิล	3	7
1046ท101452	นางวันทนา เปรมศิริ	ชุมทอง	ปลานิล	1	3
1046ท101462		ชุมทอง	ปลานิล	3	60
1046ท101495	นางสัมพันธ์ ทิมพิสาร	ชุมทอง	ปลานิล	1	3
1046ท130724	นางอนงค์ อาบิ่ดิน	ชุมทอง	ปลานิล	2	5
1046ท130729	นางฟ้าติ่มะ คร้ามวงษ์	ชุมทอง	ปลานิล	2	3
1046ท130745	นายฉ่ำ เปรมปรี	ชุมทอง	ปลาตะเพียน	1	12
1048ท100148		ชุมทอง	ปลานิลแดง	2	2
1048ท100314	นายจำปี ภูมรินทร์	ชุมทอง	ปลานิล	1	3
1048ท100315	นายหวั่งขัน ภูมีสุข	ชุมทอง	ปลานิล	3	2
1048ท100316	นางปลั่ง ภูมรินทร์	ชุมทอง	ปลาดุก	2	5
1048ท100317	นายสมศักดิ์ ด้วงนา	ชุมทอง	ปลาตะเพียน	2	2
1048ท100319	นายสุธี นาคนาวา	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	3
1046ท130974	นายชัยวัฒน์ บุญเกษม	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	3	6
1048ท100339	นายปลอด สุขเกต	ชุมทอง	ปลานิล	1	20
1048ท100347	นายสามรอด ขวัญพิกุล	ชุมทอง	ปลานิล	1	0

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1048ท100340	นายทองเจือ จันโต	ชุมทอง	ปลานิล	1	1.5
1048ท100330	นายศรายุทธ สอนสมุทร	ชุมทอง	ปลานิล	1	5
1048ท100331	นายปรีชา ดำชมทรัพย์	ชุมทอง	ปลาสลิด	1	3
1048ท100332	นายมังกร พ่วงเขียว	ชุมทอง	ปลาดุก	1	1
1048ท100341	นายวิรัตน์ บุญยม	ชุมทอง	ปลานิล	1	1
1048ท100342	นายยุชบ นุชนาบี	ชุมทอง	ปลานิล	2	3
1048ท100343	นายณรงค์ อาดำ	ชุมทอง	ปลาสวาย	1	.3
1048ท100344	นายประสงค์ ดีแท้	ชุมทอง	ปลาดุก	1	.3
1048ท100345	นายสุนัน ภูมิรินทร์	ชุมทอง	ปลาดุก	1	3
1048ท100325	นายยุทธนา ดำชมทรัพย์	ชุมทอง	ปลานิล	1	10
1048ท100329	นายธงชัย อิ่มศิริ	ชุมทอง	ปลานิล	1	20
1048ท100334	นายอนันต์ นาคนาวา	ชุมทอง	ปลานิล	1	1
1048ท100335	นายเฉลียว แดงโกเมน	ชุมทอง	ปลานิล	5	5
1048ท100337	นายสมชาย เรืองรักษ์	ชุมทอง	ปลานิล	1	3
1048ท100338	นางสาวสมใจ เยนา	ชุมทอง	ปลานิล	3	20
1048ท100346	นางสาวสุนทร โบราณ	ชุมทอง	ปลานิล	1	3
1048ท100730	นายชัยชนะ ทองเงิน	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	6	5
1048ท100731	นายวิบูลย์ ไต้ะมี	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	4	37
1048ท100733	นางดวงสม เอยมยิ้ม	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท100736	นายประเมิน สอนสมุทร	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	1
1048ท100829	นางสาวมณีนี ปรางโหมด	ชุมทอง	ปลาสวายงาม	0	5
1048ท100830	นายเชื่อม เปรมปรี	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	3	5
1048ท100844	นายบอย คดบัว	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	20
1048ท100902	นางสาวฟารี ขำวิไล	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	4
1048ท100903	นายสมชาย อิมหิรัญ	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	1
1048ท100904	นายเรือง สุกใส	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	2
1048ท100906	นายประคอง โพธิ์วัฒนา	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	2
1048ท100909	นายสนัน ภูมิรินทร์	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	1
1048ท100910	นายสำรวย นุชนาบี	ชุมทอง	ปลาดุก	2	2
1048ท100911	นางสาวบุษมา พุ่มเพชร	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	3
1048ท100913	นายเจริญ พุ่มเพชร	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	7
1048ท100914	นางสมหมาย เย็นประสิทธิ์	ชุมทอง	ปลาสลิด	2	4
1048ท100915	นางสุมาลี ภูมิรินทร์	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	5
1048ท100917	นายอนันต์ แดงรอด	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท100918	นายบุญยัง สมจิตร	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	1
1048ท100920	นางพูนศรี กำปงชัน	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท100921	นายฉัตรชัย นุชนาบี	ชุมทอง	ปลาดุก	1	1
1048ท100922	นายสุรินทร์ จามจรี	ชุมทอง	ปลาสลิด	1	7
1048ท100923	นายเปรม สุขเกต	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท100927	นายพยุร นาคนุช	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	10

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1048ท100929	นายมานิตย์ แก้วปาน	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	2
1048ท100930	นางวาสิณี ดีชู	ชุมทอง	ปลาสด	1	5
1048ท100963	นางกำไร ขำวิไล	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท101000	นางพยอม สอนสมุทร	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	3
1048ท101001	นายทวีก นาคอุดม	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท101002	นายวิโรจน์ สอนสมุทร	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	15
1048ท101003	นางชลลดา เกาแดง	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	2
1048ท101004	นายสัมพันธ์ เหลืองอ่อน	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	10
1048ท101005	นางภาวิณี วุฒิประดิษฐ์	ชุมทอง	ปลาสด	3	15
1048ท101006	นายบุญมา ศรีทอง	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	10
1048ท101007	นางสาวอรุณ วุฒิประดิษฐ์	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	2
1048ท101008	นายบรรจง คำวิเศษ	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	3
1048ท101009	นายเชาว์ ม่วงมีผล	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	5
1048ท101010	นางสุพร พุ่มพิทักษ์	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	0	16
1048ท101011	นายสุชาติ ม่วงมีผล	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท101012	นายประเสริฐ วงศ์อิสลาม	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	2
1048ท101013	นายสามารถ คำชมทรัพย์	ชุมทอง	ปลานิล	1	7
1048ท101014	นางอำไพ ป้อมมาก	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	15
1048ท101120	นางสาวสมจิตต์ แดงโกเมน	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	4
1048ท101123	นางสาวสงวน วุฒิประดิษฐ์	ชุมทอง	ปลาอุก	1	1
1048ท101126	นางเอี่ยมพร ขำวิสัย	ชุมทอง	ปลานิล	1	2
1048ท101127	นายฮาโรน อับดุลเลาะห์	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท101128	นางสาวสมจิตต์ กลมเกลี้ยง	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	5
1048ท101133	นายประเสริฐ พุ่มเพชร	ชุมทอง	ปลาตะเพียน	2	4
1048ท101189	นางมณี มูและ	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	.8
1048ท101190	นางสาวเซาะ พุ่มเพชร	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	11
1048ท101191	นายสุพิชัย บุญแก้ว	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	10
1048ท101192	นายสุรินทร์ จันโต	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	1	3
1048ท101193	นางจำลอง ประสงค์แย้ม	ชุมทอง	ปลานิล	1	6
1048ท100076	นายประเมิน สอนสมุทร	ชุมทอง	ปลาน้ำจืด	2	2
1046ท130833	นายเจริญ สุกใส	ชุมทอง	ปลานิล	1	10
1049ท100164	นายสมพงษ์ นิลเหม	ชุมทอง	ปลานิล	1	5
1050ท100452	นางพวงเพชร นาคนาวา	ชุมทอง	ปลาตะเพียน	2	5
1050ท100452	นางพวงเพชร นาคนาวา	ชุมทอง	ปลาสด	2	5
1050ท100454	นางละออง แดงโกเมน	ชุมทอง	ปลาช่อน	1	6
1050ท100455	นายวิบูลย์ ไต๊ะมิ	ชุมทอง	ปลาทับทิม	1	35
1050ท100455	นายวิบูลย์ ไต๊ะมิ	ชุมทอง	ปลาชวาย	1	35
1046ท101320		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	15
1046ท101331		คลองสองต้นนุ่น	ปลาอุก	1	40
1046ท101349		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	2	35

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1046ท101350		คลองสองต้นนุ่น	ปลาน้ำจืด	3	20
1046ท101351		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	33
1046ท101352		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	1
1046ท101353		คลองสองต้นนุ่น	ปลาตะเพียน	2	20
1046ท101354		คลองสองต้นนุ่น	ปลาดุก	2	22
1046ท101355		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	2	15
1046ท101356		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	6	37
1046ท101358	นายทอง จันทร์แสงสุก	คลองสองต้นนุ่น	ปลาตะเพียน	2	6
1046ท101365		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	30
1046ท101404		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	3	35
1046ท101405		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	2	38
1046ท101406		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	2	30
1046ท101407		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	3	25
1046ท101408		คลองสองต้นนุ่น	ปลาสลิด	2	16
1046ท101409		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	5	50
1046ท101411		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	20
1046ท101412	จ.ส.อ.ชาญชัย โพธิ์วิเชียร	คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	2	30
1046ท101413		คลองสองต้นนุ่น	ปลาดุก	2	50
1046ท101414		คลองสองต้นนุ่น	ปลาตะเพียน	2	22
1046ท101415		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	20
1046ท101416		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	40
1046ท101417	บ่อปลาอรัญชัย (ตามฤทธิ)	คลองสองต้นนุ่น	ปลาดุก	6	70
1046ท101418	นายสำเร็จ อ่างเจริญ	คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	15
1046ท101419		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	3	30
1046ท101420		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	10
1046ท101421		คลองสองต้นนุ่น	ปลาตะเพียน	2	15
1046ท101591	นายชุม กิ่งจันทร์กลิ่น	คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	9
1046ท130730	นายเฉลิม เป็อมทรัพย์	คลองสองต้นนุ่น	ปลาดุก	1	3
1048ท100116	นางสาวมาลี แก้วพิสดาร	คลองสองต้นนุ่น	ปลาสรวย	1	2
1048ท100151	นางอุมาพร ทองมี	คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	2	22
1048ท100155	นายวีระ ร่มรวย	คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	5
1048ท100161	นายไชยา บุญช่วย	คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	3	44
1048ท100165	นายทองสุข วิเศษจำ	คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	2	2
1048ท100166	นายจ้านงค์ บุญชู	คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	3
1048ท100168	นางสมบุญร์ เล็มเย๊ะ	คลองสองต้นนุ่น	ปลาสรวย	1	5
1048ท100169	นายทิพย์ จันทร์ทวี	คลองสองต้นนุ่น	ปลาตะเพียน	2	25
1048ท100171	นายนพพร เกาภู	คลองสองต้นนุ่น	ปลาสลิด	1	2.5
1048ท100172	นายสุชิน เหมือนสวาท	คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	5
1048ท100173	นายอนันต์ วันภูสิทธิ์	คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	15
1048ท100961	นายประสิทธิ์ มีบุญรอด	คลองสองต้นนุ่น	ปลาสรวย	1	3

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1048ท100962	นายสุชิน ชูอำไพ	คลองสองต้นนุ่น	ปลาน้ำจืด	1	3
1048ท100966	จ.ส.ต.คงฤทธิ กุสุโมทย์	คลองสองต้นนุ่น	ปลาน้ำจืด	2	50
1048ท100978	นายบุญเลิศ พรหมงาม	คลองสองต้นนุ่น	ปลาดุก	1	5
1048ท100979		คลองสองต้นนุ่น	ปลาน้ำจืด	6	20
1048ท100980	นายวิโรจน์ แก้วพิสดาร	คลองสองต้นนุ่น	ปลาน้ำจืด	2	7.5
1048ท100981	นางดวงตา วิริยะธน	คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	3	1
1048ท101129	นายทวี ไม้จันทร์	คลองสองต้นนุ่น	ปลาดุก	1	5
1048ท101188	นางประทุม อยู่พิทักษ์	คลองสองต้นนุ่น	ปลาน้ำจืด	1	4
1048ท101194	นายเอื้อน เผ่าภู	คลองสองต้นนุ่น	ปลาน้ำจืด	1	10
1048ท101195	นายชาพีธี หนูวอ	คลองสองต้นนุ่น	ปลาน้ำจืด	3	5
1048ท101196	นายประยงค์ ไขแสงแก้ว	คลองสองต้นนุ่น	ปลาน้ำจืด	2	70
1049ท100008	นายจรัญ ลายสุวรรณ	คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	1	.5
1049ท100074		คลองสองต้นนุ่น	ปลานิล	2	5
1046ท101223	นายมาโนช จ้อยข้างเนียม	คลองสามประเวศ	ปลานิล	2	12
1046ท101224	นายสุวรรณ จันทร์พงษ์	คลองสามประเวศ	ปลานิล	4	45
1046ท101225	นายสุวัฒน์ จันทร์พงษ์	คลองสามประเวศ	ปลานิล	2	30
1046ท101228	นายประหยัด ทับทิม	คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	10
1046ท101233	นายเพ็ง เขียมอ่อน	คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	20
1046ท101012	นายขวัญชัย สมบูรณ์	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	1	3
1046ท101021	นายเอื้อน ผลโพธิ์	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	1	20
1046ท101026	นายสุรชัย เจริญपालะ	คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	2
1046ท101042	นายตำรวจ ทองมะน้อย	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	1	15
1046ท101043	นายสุดใจ ผลโพธิ์	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	1	10
1046ท101044	นายธนู สมบูรณ์	คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	23
1046ท101088	นายอนุวัตร ชลาชนนาสิน	คลองสามประเวศ	ปลาแรด	1	3
1046ท101123	สุรินทร์ ใจใหญ่	คลองสามประเวศ	ปลาดุก	3	5
1046ท101290		คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	20
1046ท101312	นายมานิตย์ กสิปพุด	คลองสามประเวศ	ปลาสลิด	2	5
1046ท101313	นายณรงค์ จันทร์สามสี	คลองสามประเวศ	ปลานิล	2	7
1046ท101314	นายดำรงค์ จันทร์แสงสุก	คลองสามประเวศ	ปลาตะเพียน	1	3
1046ท101315	นายประเสริฐ จันทร์บุญเทียน	คลองสามประเวศ	ปลาสลิด	3	20
1046ท101316	นางสาวระเบียบ จันทร์แสงสุก	คลองสามประเวศ	ปลานิล	2	6
1046ท101317		คลองสามประเวศ	ปลาตะเพียน	3	14
1046ท101318		คลองสามประเวศ	ปลาดุก	1	1
1046ท101319	นางอารีญา ทับทิม	คลองสามประเวศ	ปลาตะเพียน	1	7
1046ท101321		คลองสามประเวศ	ปลานิล	3	26
1046ท101322	นางแสงอรุณ บุรินทร์สุชาติ	คลองสามประเวศ	ปลาจีน	2	6
1046ท101323		คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	3
1046ท101324	เอกสารที่ส่งจนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อ	คลองสามประเวศ	ปลานิล	2	3
1046ท101325	เอกสารที่ส่งจนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อ	คลองสามประเวศ	ปลานิล	4	30

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1046ท101326		คลองสามประเวศ	ปลาดุก	1	3
1046ท101327		คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	19
1046ท101328	นายสม กล่อมดี	คลองสามประเวศ	ปลาหมอไทย	1	20
1046ท101329		คลองสามประเวศ	ปลาดุก	2	2
1046ท101330		คลองสามประเวศ	ปลาตะเพียน	2	5
1046ท101332		คลองสามประเวศ	ปลาดุก	1	2
1046ท101333		คลองสามประเวศ	ปลาตะเพียน	2	3
1046ท101359		คลองสามประเวศ	ปลาแรด	1	1
1046ท101360	นางราตรี แดงหอม	คลองสามประเวศ	ปลาชวาย	2	2
1046ท101361		คลองสามประเวศ	ปลาตะเพียน	1	1
1046ท101362	นายชูชาติ ไสมหิรัญ	คลองสามประเวศ	ปลานิล	2	10
1046ท101363	นายวิสิทธิ์ หมูผึ้ง	คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	5
1046ท101366		คลองสามประเวศ	ปลาตะเพียน	9	53
1046ท101367		คลองสามประเวศ	ปลาทับทิม	1	10
1046ท101368		คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	3
1046ท101369		คลองสามประเวศ	ปลาดุก	3	1
1046ท101370		คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	5
1046ท101371	นายดำริห์ จันทร์แสงสุด	คลองสามประเวศ	ปลานิล	2	5
1046ท101497	นายดิเรก พักคง	คลองสามประเวศ	ปลานิล	2	54
1046ท101498		คลองสามประเวศ	ปลานิล	3	45
1046ท101499		คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	25
1046ท101503	นายสง่า คนชม	คลองสามประเวศ	ปลาตะเพียน	1	10
1046ท101509	นางผ่อง นาคสุข	คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	17
1046ท101511		คลองสามประเวศ	ปลานิล	5	25
1046ท101514		คลองสามประเวศ	ปลาตะเพียน	1	5
1046ท101515		คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	5
1046ท101516		คลองสามประเวศ	ปลานิล	2	25
1046ท101517		คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	17
1046ท101520		คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	30
1046ท101526	นายชิน แจ่มจันทร์	คลองสามประเวศ	ปลานิล	2	25
1046ท101534	นายประเวศ นาคสุข	คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	0
1046ท101538		คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	20
1046ท101539	นายจอม ผลมีทรัพย์	คลองสามประเวศ	ปลาดุก	4	12
1046ท101546		คลองสามประเวศ	ปลานิล	3	0
1046ท101547		คลองสามประเวศ	ปลานิล	3	0
1046ท101548	นายสอจั้ง วงษ์สวัสดิ์	คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	10
1046ท130197	นายเจริญ กลีบพุด	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	2	3
1046ท101572	นายสมนึก ศรีดาว	คลองสามประเวศ	ปลานิล	4	25
1046ท101582	นายยศ พรหมสาส์น	คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	20
1046ท101588	นางเบญจมาศ เผือกแก้ว	คลองสามประเวศ	ปลานิล	3	30

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1046ท101590	นางสาวจวี แดงหอม	คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	8
1048ท100831	นายประสาร สุตตะตะ	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	11	10
1048ท100885	นายอำนาจ สนทอง	คลองสามประเวศ	ปลานิล	2	2
1048ท100889	นายไวพจน์ แจ่มจันทร์	คลองสามประเวศ	ปลาดุก	2	4
1048ท100890	นายทุม เรืองจ้อย	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท100891	นางสาวลำจวน จีนยิ้ม	คลองสามประเวศ	ปลานิล	1	5
1048ท100892	นางสมัย ชื่นนิยม	คลองสามประเวศ	ปลาสด	1	13
1048ท100893	นางนงลักษณ์ แดงสุข	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	1	2
1048ท100894	นางเฉลิม จันทร์คำ	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	3	10
1048ท100896	นายชำนาญ สุขเกษม	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	1	2
1048ท100897	นายวินัย นาคสุข	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	2	25
1048ท100898	นายเย็น จ้อยข้างเนียม	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	1	25
1048ท100899	นายทวี ผลมีทรัพย์	คลองสามประเวศ	ปลาดุก	1	3
1048ท100900	นายประสาน จันทร์บุญเทียน	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	1	15
1048ท100967	นางกระจ่าง สนทอง	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	1	1
1048ท101151	นายสุเทพ ชันจำนงค์	คลองสามประเวศ	ปลาดุก	1	3
1049ท100121	นายสุวรรณ จันทร์พงษ์	คลองสามประเวศ	ปลานิล	5	50
1046ท130854	นายสุนทร ไชยพัฒน์	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	1	5
1046ท130855	นางอนงค์ จันทร์พงษ์	คลองสามประเวศ	ปลาน้ำจืด	3	5
1046ท130856	นางสมปอง อ่างเที่ยงธรรม	คลองสามประเวศ	ปลานิล	2	32
1049ท100360	นางบุญมี ป่าไม้	คลองสามประเวศ	ปลาชุกเทศ	1	5
1049ท100360	นางบุญมี ป่าไม้	คลองสามประเวศ	ปลาสด	1	5
1049ท100360	นางบุญมี ป่าไม้	คลองสามประเวศ	ปลาจีน	1	5
1046ท101004	นายปรีชา หลงพันธ์	ทับยาว	ปลาน้ำจืด	1	22
1046ท101005	นายอานนท์ เพ็ชรน้อย	ทับยาว	ปลาดุก	3	26
1046ท101022	นายสมสมาน เกษประดิษฐ์	ทับยาว	ปลาดุก	3	10
1046ท101027	นายธวัช เพ็ชรน้อย	ทับยาว	ปลานิล	2	27
1046ท101028	นายสมพงษ์ มีเย็น	ทับยาว	ปลานิล	1	17
1046ท101040	นายจำรัส เพ็ชรน้อย	ทับยาว	ปลาน้ำจืด	6	60
1046ท101050	นางทวิ ยิ้มเอื้อน	ทับยาว	ปลานิล	6	70
1046ท101051	สุริยันตร์	ทับยาว	ปลานิล	7	110
1046ท101057	นายมนชัย เพ็ชรน้อย	ทับยาว	ปลาดุก	9	110
1046ท101062	นายสมพร ยิ้มเอื้อน	ทับยาว	ปลานิล	2	18
1046ท101067		ทับยาว	ปลาชะโด	13	49
1046ท101089	นายอนันต์ เพ็ชรน้อย	ทับยาว	ปลาชะโด	4	70
1046ท101244		ทับยาว	ปลานิล	1	2
1046ท101250		ทับยาว	ปลานิล	1	5
1046ท101254		ทับยาว	ปลาตะเพียน	1	0
1046ท101257	เป็นเอกสารที่ส่งจนไว้สำหรับการใช้งาน	ทับยาว	ศึกษาเท่านั้น	2	30
1046ท101297	มีกำหนดค่าจ้าง	ทับยาว	ปลาสด	1	30

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1046ท101298		ทับยาว	ปลานิล	2	22
1046ท101301		ทับยาว	ปลานิล	1	3
1046ท101302		ทับยาว	ปลานิล	1	1
1046ท101304		ทับยาว	ปลานิล	1	25
1046ท101305		ทับยาว	ปลานิล	2	25
1046ท101306		ทับยาว	ปลานิล	2	30
1046ท101336	นางสาว วรภรณ์	ทับยาว	ปลาดุก	6	12
1046ท101339	นายศิริวิสัย	ทับยาว	ปลาน้ำจืด	3	7
1046ท101342		ทับยาว	ปลานิล	1	2
1046ท101343		ทับยาว	ปลานิล	1	3
1046ท101344		ทับยาว	ปลาดุก	2	3
1046ท101345	นายภักดิ์ จันโต	ทับยาว	ปลาน้ำจืด	1	2
1046ท101376	ทองเพ็ญ	ทับยาว	ปลานิล	1	15
1046ท101394		ทับยาว	ปลานิล	1	22
1046ท101395		ทับยาว	ปลาหมอไทย	1	2
1046ท101396		ทับยาว	ปลานิล	1	5
1046ท101401	นางห่อ คุ่มฉายา	ทับยาว	ปลานิล	2	20
1046ท101402		ทับยาว	ปลาดุก	3	5
1046ท101403		ทับยาว	ปลานิล	1	3
1046ท101472		ทับยาว	ปลานิล	5	45
1046ท101475		ทับยาว	ปลาสลิด	1	20
1046ท101476		ทับยาว	ปลาสลิด	1	20
1046ท101477		ทับยาว	ปลาสลิด	1	15
1046ท101479		ทับยาว	ปลาสลิด	2	20
1046ท101481		ทับยาว	ปลานิล	1	10
1046ท101482		ทับยาว	ปลานิล	4	75
1046ท101549		ทับยาว	ปลาสลิด	1	35
1046ท101550		ทับยาว	ปลานิล	2	25
1046ท101551		ทับยาว	ปลานิล	0	0
1046ท101552		ทับยาว	ปลานิล	2	14
1046ท101553		ทับยาว	ปลานวลจันทร์	1	20
1046ท101554		ทับยาว	ปลานิล	1	35
1046ท101555		ทับยาว	ปลาสลิด	1	20
1046ท101556		ทับยาว	ปลานิล	2	13
1046ท101557		ทับยาว	ปลาสลิด	1	9
1046ท101559		ทับยาว	ปลานิล	2	30
1046ท101560		ทับยาว	ปลานิล	1	10
1046ท101562	นางชม้อย พุดวันเพ็ญ	ทับยาว	ปลาตะเพียน	4	40
1046ท101563		ทับยาว	ปลานิล	5	60
1046ท101564	นางคอ คชบัว	ทับยาว	ปลานิล	1	25

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1046ท101565	นางสังวาลย์ สุทธิ	ทับยา	ปลานิล	2	35
1046ท101566	นายสมพิศ แจ้งศิริวัณ	ทับยา	ปลานิล	3	20
1046ท100835	นายบุญแกม สาระพันธ์	ทับยา	ปลาน้ำจืด	8	53
1046ท130298	นางกมล พุ่มผกา	ทับยา	ปลาดุก	2	5
1046ท101571	นายยง เอี่ยมสะอาด	ทับยา	ปลาสด	1	10
1046ท101578	นายรามัญ สาระพันธ์	ทับยา	ปลากะพง	5	24
1046ท101579	นายเสริม ทองศรี	ทับยา	ปลาสด	2	40
1046ท101581	นางนิตยา เฮงภูเจริญ	ทับยา	ปลาสด	1	20
1046ท101589	นายประสาน ดวงใหญ่	ทับยา	ปลาเสกเทศ	3	20
1046ท130727	นายบุญเชิด เฮงภูเจริญ	ทับยา	ปลาสด	1	10
1046ท130732	นายประทีพ กุศลกุล	ทับยา	ปลานิล	7	67
1046ท130735	นายเสมอ แสงศิริวัณ	ทับยา	ปลาสด	2	25
1046ท130737	นางสาวละเอียด แสงศิริวัณ	ทับยา	ปลานิล	2	30
1046ท130738	นางวิไลย แสงศิริวัณ	ทับยา	ปลานิล	2	40
1046ท130739	นางสาวประทุม ดอกพุด	ทับยา	ปลาตะเพียน	1	10
1048ท100010	นายพรม งามขำ	ทับยา	ปลาน้ำจืด	1	20
1048ท100832	นางสมหมาย สมิงชัยยะ	ทับยา	ปลาน้ำจืด	1	20
1048ท100833	นายสุทธิชัย บุญแก้ว	ทับยา	ปลาน้ำจืด	1	6
1048ท100834	นายสมควร ทองอินทร์	ทับยา	ปลาน้ำจืด	1	2
1048ท100835	นายประยงค์ คุชบัว	ทับยา	ปลาน้ำจืด	2	24
1048ท100836	นางขาว นามเปลี่ยน	ทับยา	ปลาน้ำจืด	1	2
1048ท100837	นายขวัญชัย บุญท้วม	ทับยา	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท100838	นายธีระวัฒน์ วันหรั่ง	ทับยา	ปลาน้ำจืด	1	7
1048ท100839	นายณรงค์ หวังเจริญ	ทับยา	ปลาสด	1	10
1048ท100841	นางนฤมล เหลือล้ำ	ทับยา	ปลาน้ำจืด	1	10
1048ท100842	นายจันทร์ นุ่มปั้น	ทับยา	ปลาน้ำจืด	3	5
1048ท100846	นางหล่อน ชีชนะ	ทับยา	ปลาน้ำจืด	1	4
1048ท100849	นายเสด็จ จ้อยชม	ทับยา	ปลาน้ำจืด	1	15
1048ท100850	นางสาวละออ คุณหอม	ทับยา	ปลานิล	1	3
1048ท100851	นางบุญธรรม แก้วผูกนาค	ทับยา	ปลาดุก	1	1
1048ท100852	นายจิตร คนบุญ	ทับยา	ปลานิล	2	17
1048ท100854	นายทองพูน คำพุก	ทับยา	ปลาน้ำจืด	2	.5
1048ท100888	นายถนอม หล่อนิล	ทับยา	ปลาดุก	1	1
1048ท101122	นางอรทัย แพลอย	ทับยา	ปลาชวย	3	5
1046ท130885	นายจรรยา แจ้งเนตร์	ทับยา	ปลาดุก	3	15
1046ท130872	นางสาวสังวาล สิ้นสมุทร	ทับยา	ปลาน้ำจืด	1	15
1048ท101182	นางสาวจิตตรี สุทธิวัณ	ทับยา	ปลานิล	2	1
1048ท101197	นายประยูร เห่งกระจำง	ทับยา	ปลาน้ำจืด	1	10
1048ท101198	นายบรรจง มิติคำ	ทับยา	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท100003	นายทวี ยิ้มเยื่อน	ทับยา	ปลานิล	5	20

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1048ท100004	นายวิพร งามขำ	ทับยาว	ปลาน้ำจืด	1	15
1048ท100005	นายประทีป ผ่องอำไพ	ทับยาว	ปลาน้ำจืด	5	60
1048ท100006	นายวันดี เพ็ชรน้อย	ทับยาว	ปลาน้ำจืด	4	12
1048ท100007	นายช่วง แสงนาค	ทับยาว	ปลาน้ำจืด	1	50
1048ท100008	นายมนโชนัย เพ็ชรน้อย	ทับยาว	ปลาน้ำจืด	10	50
1048ท100009	นายจิตร คนบุญ	ทับยาว	ปลาน้ำจืด	2	22
1048ท100011	นางสาวอัมพร อวยพร	ทับยาว	ปลาน้ำจืด	7	15
1048ท100075	นายวัฒนะ อวยพร	ทับยาว	ปลาชะโด	4	10
1046ท101069		ลาดกระบัง	ปลานิลแดง	1	1
1046ท101258	นายอัมพร ซอหิรัญ	ลาดกระบัง	ปลาสด	3	45
1046ท101545	นายประยงค์ เปลี่ยนประเสริฐ	ลาดกระบัง	ปลานิล	1	30
1046ท101573	นายสโธด เจริญผล	ลาดกระบัง	ปลานิล	2	10
1046ท101574	นายหนู ลังชา	ลาดกระบัง	ปลานิล	1	30
1046ท101575	นางสมจิตร ยิ้มเอื้อน	ลาดกระบัง	ปลานิล	1	17
1046ท101576	นายชา เมื่อน้อย	ลาดกระบัง	ปลาสด	2	5
1046ท101577	นายชัยวัฒน์ นารอด	ลาดกระบัง	ปลานิล	1	10
1046ท101584	นายละออง เต็บโต	ลาดกระบัง	ปลาดุก	1	4
1046ท101585	นางสมปาง นักคำพันธ์	ลาดกระบัง	ปลานิล	2	32
1046ท101586	นายบัญญัติ แสงแดง	ลาดกระบัง	ปลานิล	14	160
1046ท101592	นายเจียงไซ แซ่ลิ้ม	ลาดกระบัง	ปลานิล	2	10
1046ท130733	นายมานิต ทาวรวงศ์สกุล	ลาดกระบัง	ปลานิล	1	15
1046ท130734	นายวิม บัวเพ็ญ	ลาดกระบัง	ปลานิล	1	20
1046ท130736	นายมนตรี ทองทา	ลาดกระบัง	ปลานิล	2	10
1048ท100177	นายศักดิ์ดา มีอนันต์	ลาดกระบัง	ปลานิล	3	40
1046ท130973	นายเด็ก บัวเพ็ญ	ลาดกระบัง	ปลาน้ำจืด	1	2
1048ท100611	นายวิชัย สุดสอาด	ลาดกระบัง	ปลาน้ำจืด	2	8
1048ท100965	นางสาวสุวรรณา แจ่มจันทร์	ลาดกระบัง	ปลาน้ำจืด	2	7
1046ท130860	บ้านชุมทอง	ลาดกระบัง	ปลานิล	2	15
1046ท101221	นางวิภา ศิริผึ้ง	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	2
1046ท101227	นายทิวา เพ็งธรรม	ลำปลาทิว	ปลานิล	2	25
1046ท101232	นายสมชาย เหมือนสวาท	ลำปลาทิว	ปลานิล	4	25
1046ท101236	นายสมชาย ไข้ทอง	ลำปลาทิว	ปลาสด	1	7
1046ท100691	นายไสด ทองลาย	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	2
1046ท101006	นายมานะ เขี่ยมเจริญชัยกุล	ลำปลาทิว	ปลาดุก	5	90
1046ท101007	นายไสว อ้นสุขประเสริฐ	ลำปลาทิว	ปลานิล	2	11
1046ท101008	นายสมชาย ยิ้มย่อง	ลำปลาทิว	ปลานิล	2	15
1046ท101009	นายจำนงค์ เขี่ยมอ่อน	ลำปลาทิว	ปลานิล	4	50
1046ท101010	นายแสงเดือน เพ็งกระจ่าง	ลำปลาทิว	ปลาสรวย	1	1
1046ท101014	นายณรงค์ สาคู	ลำปลาทิว	ปลานิล	3	70
1046ท101045	นายวิรัตน์ ต้นเถา	ลำปลาทิว	ปลานิล	1	10

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1046ท101066	นายทวีป ยิ้มเยื่อน	ลำปลาทิว	ปลานิล	6	128
1046ท101299		ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	5
1046ท101300		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	10
1046ท101303		ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	3
1046ท101307		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	5
1046ท101308		ลำปลาทิว	ปลานิล	2	30
1046ท101338	นางหนูพิศ ศรีอยู่	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	3
1046ท101340	นางมะลิ ยิ้มย่อง	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	0	8
1046ท101341		ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	20
1046ท101347	นางวรรณภา งามขำ	ลำปลาทิว	ปลานิล	1	5
1046ท101377	นายชะโอด สุขเจริญ	ลำปลาทิว	ปลานิล	1	1
1046ท101378	นางนิตยา แสงศิริบุญ	ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	5
1046ท101380	นายทองหล่อ สมจิตต์	ลำปลาทิว	ปลานิล	5	15
1046ท101381	นางราตรี ขวัญละมุล	ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	5
1046ท101382	นายวิรัช สุดสะอาด	ลำปลาทิว	ปลาสวาย	1	5
1046ท101383	นายกันทยา ฉายเลิศโอบ	ลำปลาทิว	ปลานิล	4	5
1046ท101386	นายรัก ศรีอยู่	ลำปลาทิว	ปลานิล	3	8
1046ท101387	นายพ็อน ภิญญไญยั้ง	ลำปลาทิว	ปลานิล	3	15
1046ท101388		ลำปลาทิว	ปลาสลิด	3	30
1046ท101389		ลำปลาทิว	ปลาหัวทิม	2	9
1046ท101390	นายหน้อย	ลำปลาทิว	ปลาสลิด	2	32
1046ท101391		ลำปลาทิว	ปลาสวาย	3	4
1046ท101392		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	1
1046ท101399		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	7
1046ท101400	นายเชื้อม ฉ่ำศาสตร์	ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	15
1046ท101453		ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	1
1046ท101454		ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	0
1046ท101455		ลำปลาทิว	ปลาสลิด	2	20
1046ท101456		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	16
1046ท101457		ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	5
1046ท101458		ลำปลาทิว	ปลานิล	2	1
1046ท101459		ลำปลาทิว	ปลานิล	2	20
1046ท101460		ลำปลาทิว	ปลาดุก	4	4
1046ท101461		ลำปลาทิว	ปลานิล	3	5
1046ท101463		ลำปลาทิว	ปลาดุก	2	5
1046ท101465		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	3
1046ท101466		ลำปลาทิว	ปลานิล	2	10
1046ท101467		ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	3
1046ท101468		ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	1
1046ท101471		ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	10

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1046ท101473		ลำปลาทิว	ปลาตะเพียน	1	50
1046ท101474		ลำปลาทิว	ปลาดุก	2	5
1046ท101478		ลำปลาทิว	ปลาตะเพียน	1	10
1046ท101480		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	25
1046ท101483		ลำปลาทิว	ปลานิล	2	10
1046ท101491		ลำปลาทิว	ปลาดุก	2	0
1046ท101492		ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	0
1046ท101493		ลำปลาทิว	ปลานิล	4	0
1046ท101496		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	38
1046ท101500	นายสมพงษ์ พูลผล	ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	10
1046ท101501		ลำปลาทิว	ปลาอีสกเทศ	1	1
1046ท101502		ลำปลาทิว	ปลาอีสกเทศ	1	2
1046ท101504		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	25
1046ท101505		ลำปลาทิว	ปลานิล	2	35
1046ท101506		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	15
1046ท101507		ลำปลาทิว	ปลานิล	3	15
1046ท101508		ลำปลาทิว	ปลานิล	6	95
1046ท101510		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	10
1046ท101512		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	18
1046ท101513		ลำปลาทิว	ปลานิล	10	70
1046ท101518		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	25
1046ท101519	นายสำเนา สุขเกษม	ลำปลาทิว	ปลาสลิด	2	10
1046ท101521		ลำปลาทิว	ปลาดุก	2	55
1046ท101522		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	22
1046ท101523	นางเป็รง สุขเกษม	ลำปลาทิว	ปลานิล	3	3
1046ท101524		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	3
1046ท101525		ลำปลาทิว	ปลาตะเพียน	1	10
1046ท101527	นางบุษกร สอนมาลา	ลำปลาทิว	ปลานิล	2	0
1046ท101528		ลำปลาทิว	ปลานิล	2	0
1046ท101529		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	10
1046ท101530		ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	25
1046ท101531		ลำปลาทิว	ปลาตะเพียน	1	26
1046ท101532		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	10
1046ท101533	นายจิระศักดิ์ สืบเชื้อ	ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	1
1046ท101535		ลำปลาทิว	ปลาดุก	4	0
1046ท101536		ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	5
1046ท101537		ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	5
1046ท101540		ลำปลาทิว	ปลาดุก	8	0
1046ท101541		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	20
1046ท101542		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	10

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1046ท101543		ลำปลาทิว	ปลานิล	2	0
1046ท101544		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	5
1046ท101558		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	15
1046ท101561		ลำปลาทิว	ปลานิล	1	10
1046ท130210	นายวินัย สุดสอาด	ลำปลาทิว	ปลาทับทิม	1	1
1046ท101464	นายประมุข จันทพานะ	ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	0
1046ท101580	นายสมจิตต์ จิ่งแสงชัยสกุล	ลำปลาทิว	ปลานิล	3	30
1046ท130726	นายสมชาย แผลลอย	ลำปลาทิว	ปลานิล	1	32
1046ท130718	นายด้อย ละซัว	ลำปลาทิว	ปลานิล	3	60
1046ท130731	นายอุดมชัย ประสิทธิ์สม	ลำปลาทิว	ปลาทับทิม	1	4
1046ท130740	นางสิริ ขวัญใจ	ลำปลาทิว	ปลานิล	3	15
1046ท130741	นางสุนัน แดงหอม	ลำปลาทิว	ปลานิล	1	8
1046ท130742	นางสาคร อ่อนน้อม	ลำปลาทิว	ปลานิล	2	6
1046ท130743	นางชูศรี ไกรทอง	ลำปลาทิว	ปลานิล	2	7
1046ท130744	นางจำเนียร ทองสัมฤทธิ์	ลำปลาทิว	ปลานิล	1	5
1046ท130746	นายสมเกียรติ ขวัญใจ	ลำปลาทิว	ปลานิล	2	12
1046ท130748	นายประสิทธิ์ ขวัญใจ	ลำปลาทิว	ปลาตะเพียน	5	10
1048ท100175	นายณรงค์ศักดิ์ ด่วนนิล	ลำปลาทิว	ปลานิล	1	2
1048ท100176	นายสุภาพ เสงภูเจริญ	ลำปลาทิว	ปลานิล	1	1.5
1046ท131018	นางอาภรณ์ ยอดคำ	ลำปลาทิว	ปลาดุก(บึก)	1	.5
1048ท100610	นายชรินทร์ สีน้าเงิน	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	4
1048ท100845	นางสายทอง สว่างพระศรีอารย์	ลำปลาทิว	ปลาสลิด	2	20
1048ท100901	นางเรณู ดอนเจดีย์	ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	3
1048ท100924	นายสุพจน์ คำเวียง	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	15
1048ท100926	นายปราโมทย์ สอนมาลา	ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	1
1048ท100931	นายเงิน ภูพลับ	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	3
1048ท100932	นางสาวพิทยา บัวบาน	ลำปลาทิว	ปลานิล	2	2
1048ท100933	นายสมเกียรติ อำนวย	ลำปลาทิว	ปลานิล	1	1
1048ท100934	นางอนงค์ บัวบาน	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	1
1048ท100935	นางจรัส ดอกพุด	ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	5
1048ท100937	นายมงคล ประสิทธิ์สม	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท100938	นายสัจด์ เพ็งสว่าง	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	2
1048ท100939	นายวารินทร์ คู่อ้น	ลำปลาทิว	ปลานิล	1	2
1048ท100940	นางจันทน์ ไชยบุตร	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท100941	นายผืน คู่อ้น	ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	4
1048ท100942	นายวินัย ทองมะน้อย	ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	3
1048ท100943	นางจำปา ประดิษฐ์	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	10
1048ท100945	นายภักทกาญจน์ วิจารณ์	ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	.3
1048ท100946	นายธวัชชัย พักหอม	ลำปลาทิว	ปลาดุก	1	1
1048ท100947	นางบุญครอง แซ่มเชื้อ	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	2	4

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1048ท100948	นายบุญเชิด บุตรเพชร	ลำปลาทิว	ปลาตุก	2	14
1048ท100949	นายวิรัตน์ ต้นเตา	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	10
1048ท100950	นายวิเชียร กลิ่นสุคนธ์	ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	20
1048ท100951	นายสมศักดิ์ ศรีอยู่	ลำปลาทิว	ปลาทราย	1	1.5
1048ท100952	นายคำ เอมบำรุง	ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	5
1048ท100953	นายอุบล ภูพันธ์	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	2	15
1048ท100954	นางสาวมณฑา สืบเชื้อ	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	1
1048ท100955	นางน้ำฝน สืบเชื้อ	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	3	10
1048ท100957	นายชากรณ์ สมบูรณ์	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท100958	นายจำลอง แจ่มเนตร	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	11
1048ท100959	นายบุญส่ง วงษ์สะอาด	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	10
1048ท100960	นางสาวสุกัญญา เผือกน้อย	ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	5
1048ท100964	นายสมศักดิ์ บุญศรีสุข	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	8
1048ท100968	นางสาวอุมาพร จำาศาสตร์	ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	10
1048ท100969	นายเหลือ หงษ์สวัสดิ์	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	3
1048ท100970	นางราตรี ขวัญละมุล	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท100971	นายสมบูรณ์ พิภพทอง	ลำปลาทิว	ปลาตุก	2	5
1048ท100972	นายสุชาติ จำเริญ	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	2
1048ท100973	นายสมาน นาคดำ	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	1
1048ท100974	นางปิ่น หอมกลบ	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	2
1048ท100975	นางสุมาลี เดชะชีพสาคร	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	3	5
1048ท100976	นายชิน เผือกน้อย	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	3	10
1048ท100977	นายชาญ อัครพรหม	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	10
1048ท101060	นายประเสริฐ หงษ์จีน	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	10
1048ท101062	นายณัฐพล บ้านขุนทด	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	4	30
1048ท101064	นายศิวะ กลีบพุด	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	5
1048ท101066	นางมาลัย เหมือนสวาท	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	3
1048ท101067	นางสาวไสว ทั้งสุข	ลำปลาทิว	ปลาตุก	1	.5
1048ท101071	นายถาวร ทั้งสุข	ลำปลาทิว	ปลาตุก	1	5
1048ท101072	นายสายันต์ ม่วงจำ	ลำปลาทิว	ปลาตุก	2	10
1048ท101074	นายบุญธรรม ทั้งสุข	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	0	0
1048ท101077	พ.ต.อ.สาโรช ธรรมชาติ	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	3	12
1048ท101078	นายสมนึก สุขเกษม	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	10
1048ท101082	นางสมจิตร เฮงม้วย	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	0
1048ท101121	นางอาภรณ์ ยอดคำ	ลำปลาทิว	ปลาตุก	3	4
1048ท101124	นายลิขัย ใจใหญ่	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	7
1048ท101125	นายชิต เหมือนสวาท	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	30
1048ท101130	นางมาลัย สุขเกษม	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	2
1048ท101131	นายประสิทธิ์ สว่างการ	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	2.2
1048ท101185	นายนิธิ เขียมอ่อน	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	2	2

รหัสฟาร์ม	เจ้าของฟาร์ม	แขวง	ชนิดปลา	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)
1048ท101187	นางโสภณา สกกลนันท์	ลำปลาทิว	ปลาแรด	1	.5
1049ท100001	นายสมใจ สุขเกษม	ลำปลาทิว	ปลานิล	1	1
1049ท100002	นายสมนึก สุขเกษม	ลำปลาทิว	ปลานิล	2	5
1049ท100120	นายสุรินทร์ โพธิ์ทองคำ	ลำปลาทิว	ปลานิล	3	8
1049ท100122	นายประหยัด ดิษฐประศักดิ์	ลำปลาทิว	ปลานิล	3	6
1046ท130825	นางอุบล ภูพันธ์	ลำปลาทิว	ปลาสลิด	0	0
1046ท130825	นางอุบล ภูพันธ์	ลำปลาทิว	ปลาตะเพียน	0	0
1046ท130825	นางอุบล ภูพันธ์	ลำปลาทิว	ปลานิล	0	0
1046ท130825	นางอุบล ภูพันธ์	ลำปลาทิว	ปลาตูก	1	15
1046ท130826	นางน้ำฝน สืบโชค	ลำปลาทิว	ปลาเย่สกเทศ	4	5
1046ท130828	นายสนิท วันเจียม	ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	5
1046ท130829	นายณัฐพล ก้านขุนทด	ลำปลาทิว	ปลาตูก(บึกอ)	0	0
1046ท130829	นายณัฐพล ก้านขุนทด	ลำปลาทิว	ปลานิล	3	32
1046ท130830	นายสมาน สุขเจริญ	ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	7
1046ท130831	นางปลิว ศรีจันทร์	ลำปลาทิว	ปลาสลิด	1	20
1046ท130850	นางไปร้ง จันทร์พงษ์	ลำปลาทิว	ปลานิล	1	5
1046ท130851	นายประหยัด ดิษฐประศักดิ์	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	3	6
1046ท130852	นายสดสวย ขวัญใจ	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	5
1046ท130853	นายสุรินทร์ โพธิ์ทองคำ	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	2	6
1046ท130857	นายสุพจน์ บัวทอง	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	1	30
1046ท130858	นายสายหยุด ประเวศ	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	2	12
1046ท130859	นายเสริม ทองศรี	ลำปลาทิว	ปลาน้ำจืด	2	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชนิดปลาที่เลี้ยงในเขตลาดกระบัง

1.ปลานิล

ปลานิล มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Oreochromis nilotica* เป็นปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง ซึ่งมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ นับตั้งแต่ปี 2508 เป็นต้นมา สามารถเลี้ยงได้ในทุกสภาพ การเพาะเลี้ยงในระยะเวลา 8 เดือนถึง 1 ปี สามารถเจริญเติบโตได้ถึงขนาด 500 กรัม เนื้อปลามีรสชาติดี มีผู้นิยมบริโภคกันมาก ขนาดปลานิลที่ตลาดต้องการจะมีน้ำหนักตัวละ 200-300 กรัม จากคุณสมบัติของปลานิลซึ่งเลี้ยงง่าย เจริญเติบโตเร็ว แต่ปัจจุบันปลานิลพันธุ์แท้ค่อนข้างหายาก เพื่อให้ได้ปลานิลที่มีคุณภาพกรมประมงจึงได้ปรับปรุงพันธุ์ปลานิลมาเรื่อยๆ

ความเป็นมา

สมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะ เมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศมกุฎราชกุมารแห่งประเทศญี่ปุ่น ทรงถวายปลานิลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2508 ในระยะแรกได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปล่อยลงเลี้ยงในบ่อดิน บริเวณสวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต เมื่อเลี้ยงมา 5 เดือนเศษ ปรากฏว่ามีลูกปลาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขุดบ่อเพิ่ม โดยที่ปลาชนิดนี้เป็นจำพวกปลากินพืช เลี้ยงง่าย มีรสชาติดี ออกลูกดก เจริญเติบโตได้รวดเร็ว ในเวลา 1 ปี จะมีน้ำหนักประมาณครึ่งกิโลกรัม และมีความยาวประมาณ 1 ฟุต

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ปลาชนิดนี้แพร่ขยายพันธุ์ อันจะเป็นประโยชน์แก่พสกนิกรของพระองค์ต่อไป ดังนั้นเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2509 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อปลาชนิดนี้ว่า "ปลานิล" และได้พระราชทานปลานิลขนาดยาว 3-5 เซนติเมตร จำนวน 10,000 ตัว ให้แก่กรมประมงนำไปเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์ เพื่อดำเนินการเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์ต่อไป (http://www.fisheries.go.th/fish_test/knowledge/f_nin/index.htm)

ปลานิลเป็นปลาน้ำจืดชนิดหนึ่งอยู่ในตระกูลซิกลิดี มีถิ่นกำเนิดเดิมอยู่ที่ทวีปแอฟริกา พบทั่วไปตามหนอง บึง และทะเลสาบ โดยที่ปลาชนิดนี้เจริญเติบโตเร็วและเลี้ยงง่าย เหมาะที่จะนำมาเพาะเลี้ยงในบ่อได้เป็นอย่างดี จึงได้รับความนิยมแพร่หลายในทวีปเอเชีย

รูปร่างของปลานิลคล้ายกับปลาหมอเทศ แต่ลักษณะพิเศษของปลานิลมีดังนี้คือ ริมฝีปากบนและล่างเสมอกัน ที่บริเวณแก้มมีเกล็ด 47 แถว ตามลำตัวมีลายขวางจำนวน 9-10 แถบนอกจากนั้นลักษณะทั่วไปมีดังนี้ ครีบหลังมีเพียง 1 ครีบ ประกอบด้วยก้านครีบแข็งและก้านครีบอ่อนเป็นจำนวนมาก ครีบอื่นประกอบด้วยครีบแข็งแลอ่อนเช่นกัน มีเกล็ดตามแนวเส้นข้างตัว 33 เกล็ด ลำตัวมีสีเขียวปนน้ำตาล ตรงกลางเกล็ดมีสีเข้ม ที่กระดูกแก้มมีจุดสีเข้มอยู่จุดหนึ่ง บริเวณส่วนอ่อนของครีบหลัง ครีบกันและครีบหางนั้นจะมีจุดสีขาวและสีดำตัดขวางแลดูคล้ายลายข้าวตอก

คุณสมบัติและนิสัย

ปลานิลมีนิสัยชอบอยู่รวมกันเป็นฝูง (ยกเว้นเวลาสืบพันธุ์) มีความอดทนและสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี จากการศึกษาพบว่า ปลานิลทนต่อความเค็มได้ถึง 20 ส่วนในพันส่วน ทนต่อค่าความเป็นกรด-ด่างได้ดีในช่วง 6.5 - 8.3 และสามารถทนต่ออุณหภูมิได้ถึง 40 องศาเซลเซียส ทั้งนี้เพราะถิ่นกำเนิดเดิมของปลาชนิดนี้อยู่ในเขตร้อน

สายพันธุ์ของปลานิล

1. ปลานิลสายพันธุ์จิตรลดา 1

เป็นปลานิลที่ปรับปรุงพันธุ์มาจาก ปลานิลสายพันธุ์แบบคัดเลือกภายในครอบครัว เริ่มดำเนินการปรับปรุงพันธุ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2528 จนถึงปัจจุบัน เป็นชั่วอายุที่ 7 ซึ่งทดสอบพันธุ์แล้วพบว่า มีอัตราการเจริญเติบโตดีกว่าปลานิลพันธุ์ที่เกษตรกรเลี้ยง 22 %

2. ปลานิลสายพันธุ์จิตรลดา 2

เป็นปลานิลที่พัฒนามาจากปลานิลสายพันธุ์จิตรลดา โดยการเปลี่ยนพันธุกรรมในพ่อพันธุ์ให้ มีโครโมโซมเพศเป็น YY นำมาผสมกับแม่พันธุ์ปกติ ลักษณะเด่นได้แก่ ส่วนหัวเล็ก ลำตัวกว้าง สีขาวนวล เนื้อหนาและแน่นรสชาติดี อายุ 6-8 เดือน ให้ผลผลิตต่อไร่สูงกว่าปลานิลพันธุ์ที่เกษตรกรเลี้ยง 45 %

3. ปลานิลสายพันธุ์จิตรลดา 3

เป็นปลานิลที่ปรับปรุงพันธุ์มาจากปลานิลที่ผสมกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีอัตราการเจริญเติบโตเร็วและมีอัตราการรอดสูง ปลาสายพันธุ์นี้มีลักษณะเด่นคือ ส่วนหัวเล็ก ลำตัวกว้าง สีเหลืองนวล เนื้อหนาและแน่น รสชาติดี อายุ 6-8 เดือน สามารถเจริญเติบโตได้ขนาด 3-4 ตัวต่อกิโลกรัม ให้ผลผลิตต่อไร่สูงกว่าปลานิลพันธุ์ที่เกษตรกรเลี้ยง 40 % (http://www.fisheries.go.th/fish_test/knowledge/f_nin/index.htm)

การเลี้ยงปลานิล

ปลานิลเป็นปลาที่ประชาชนนิยมเลี้ยงกันมากชนิดหนึ่ง ทั้งในรูปแบบการค้าและเลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือน ทั้งนี้เนื่องจากปลานิลเป็นปลาที่เลี้ยงง่าย กินอาหารได้แทบทุกชนิด เนื้อมีรสชาติดี ตลาดมีความต้องการสูง การเลี้ยงปลาชนิดนี้เพื่อผลิตจำหน่ายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาช่วยลดต้นทุนการผลิตให้มากที่สุดในเรื่องอาหารปลาที่นำมาเลี้ยง กล่าวคือต้องเป็นอาหารที่หาได้ง่ายและราคาต่ำ นอกจากนั้นการเลี้ยงปลาชนิดนี้มีความจำเป็นในด้านการจัดฟาร์มที่เหมาะสม เพราะปลานิลเป็นปลาที่ออกลูกคด ถ้าปลาในบ่อแน่นมากก็จะไม่เจริญเติบโต ดังนั้นการเลี้ยงที่จะให้ได้ผลดี จำเป็นต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการเลี้ยงดังต่อไปนี้

บ่อดินที่เลี้ยงปลานิลควรเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเพื่อความสะดวกในการจับ เนื้อที่ตั้งแต่ 200 ตารางเมตรขึ้นไป อาหารที่ใช้หาได้ง่ายเช่นเศษอาหาร ปุ๋ยคอก แหนเป็ด สาหร่าย เศษผักต่างๆ เป็นต้น ส่วนการเลี้ยงปลานิลเพื่อการค้าควรใช้บ่อขนาดใหญ่ตั้งแต่ 0.5-3.0 ไร่ ควรจะมีหลายบ่อเพื่อทยอยจับปลาเป็นรายวัน รายสัปดาห์และรายเดือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจุบันการเลี้ยงปลานิลในบ่อดินแบ่งได้ 4 ประเภท ตามลักษณะของการเลี้ยง ดังนี้

1. การเลี้ยงปลานิลแบบเดี่ยว โดยปล่อยลูกปลานิลขนาดเท่ากันลงเลี้ยงพร้อมกันใช้เวลาเลี้ยง 6-12 เดือน แล้ววิดจับหมดทั้งบ่อ

2. การเลี้ยงปลานิลหลายรุ่นในบ่อเดียวกัน โดยใช้วนจับปลาใหญ่คัดเฉพาะขนาดปลาที่ตลาดต้องการจำหน่ายและปล่อยให้ปลานิลขนาดเล็กเจริญเติบโตต่อไป

3. การเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลานิลชนิดอื่น เช่น ปลาสวาย ปลาตะเพียน ปลาจีน เป็นต้น เพื่อให้ประโยชน์จากอาหาร หรือเลี้ยงร่วมกับปลากินเนื้อเพื่อกำจัดลูกปลาที่ไม่ต้องการ ขณะเดียวกันก็ได้ปลากินเนื้อเป็นผลพลอยได้เช่น การเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลากลาย และการเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาช่อน เป็นต้น

4. การเลี้ยงปลานิลแบบแยกเพศ โดยวิธีแยกเพศปลาหรือเปลี่ยนเพศปลาเป็นเพศเดียวกันเพื่อป้องกันการแพร่พันธุ์ในบ่อส่วนมากนิยมเลี้ยงเฉพาะปลาเพศผู้ ซึ่งมีการเจริญเติบโตเร็วกว่าเพศเมีย

ขั้นตอนการเลี้ยงปลานิลในบ่อ

1. กำจัดวัชพืชและพรรณไม้น้ำต่าง ๆ เช่น กก หญ้า ผักตบชวาให้หมดโดยนำมากองสุ่มรวมกันไว้เมื่อแห้งแล้วนำมาใช้เป็นปุ๋ยหมักในขณะที่ปล่อยปลาเลี้ยง ถ้าในบ่อเก่ามีเลนมากจำเป็นต้องสาดเลนขึ้นโดยนำไปเสริมคันดินที่ชำรุดหรือใช้เป็นปุ๋ยแก่พืชผักและผลไม้ พร้อมทั้งตกแต่ง คันดินให้แน่นด้วย

การกำจัดศัตรูพืช ศัตรูของปลานิล ได้แก่ ปลาจำพวกกินเนื้อ เช่น ปลาช่อน ปลาชะโด ปลาหมอ ปลาตูก นอกจากนี้ก็มีสัตว์พวกกบ เขียด งู เป็นต้น ดังนั้นก่อนที่จะปล่อยปลานิลลงเลี้ยงจึงจำเป็นต้องกำจัดศัตรูดังกล่าวก่อน โดยวิธีระบายน้ำออกให้เหลือน้อยที่สุด

2. การใส่ปุ๋ย

โดยปกติแล้วอุปนิสัยในการกินอาหารของปลานิลจะกินอาหารจำพวกแพลงก์ตอนพืช และสัตว์เศษวัสดุเน่าเปื่อยตามพื้นบ่อ แหน สาหร่าย ฯลฯ ดังนั้นในบ่อเลี้ยงปลาควรให้อาหารธรรมชาติดังกล่าวเกิดขึ้นอยู่เสมอ จึงจำเป็นต้องใส่ปุ๋ยลงไปละลายเป็นธาตุอาหาร ซึ่งพืชน้ำขนาดเล็กจำเป็นต้องใช้ในการปรุงอาหารและเจริญเติบโต โดยกระบวนการสังเคราะห์แสงซึ่งเป็นโซ่อาหาร อันดับต่อไปคือ แพลงก์ตอนสัตว์ ได้แก่ ไรน้ำและตัวอ่อนของแมลง ปุ๋ยที่ใช้ได้แก่ มูลวัว ควาย หมู เป็ด ไก่ นอกจากนี้ยังใช้ปุ๋ยหมักและฟางข้าวปุ๋ยพืชสดต่าง ๆ

3. อัตราปล่อยปลา

อัตราปล่อยปลาที่เลี้ยงในบ่อดินขึ้นอยู่กับคุณภาพน้ำ อาหาร และการจัดการเป็นสำคัญ โดยทั่วไปจะปล่อยลูกปลานิลขนาด 3-5 เซนติเมตร ลงเลี้ยงในอัตรา 1-3 ตัว/ตารางเมตร หรือ 2000-5000 ตัว/ไร่

4. การให้อาหาร

การใส่ปุ๋ยเป็นการให้อาหารแก่ปลานิลที่สำคัญมากวิธีหนึ่ง เพราะจะได้อาหารธรรมชาติที่มีโปรตีนและราคาถูก แต่เพื่อเป็นการเร่งให้ปลาที่เลี้ยงเจริญเติบโตเร็วขึ้นหรือถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงควรให้อาหารจำพวกคาร์โบไฮเดรตเป็นอาหารสับทบด้วย เช่น รำ บลายน้ำ มีโปรตีนประมาณ 10-15% ไม่ควรหมักใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

20% เศษอาหารที่เหลือจากโรงครัว อาหารประเภทพืชผักเช่น แหนเป็ด สาหร่าย ผักตบชวาสับให้ละเอียด เป็นต้น อาหารสทบเหล่านี้ควรเลือกชนิดที่มีราคาถูกและหาได้ง่าย ส่วนปริมาณที่ให้ไม่ควรเกิน 4% ของน้ำหนักปลาที่เลี้ยง

การเจริญเติบโตและผลผลิต

ปลานิลเป็นปลาที่เจริญเติบโตเร็ว เมื่อได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องจะมีขนาดเฉลี่ย 500 กรัม ในเวลา 1 ปี ผลผลิตไม่น้อยกว่า 500 กิโลกรัม/ไร่/ปี ในกรณีที่เลี้ยงในกระชังที่มีคุณภาพดี มีอาหารสมทบอย่างสมบูรณ์สามารถให้ผลผลิตไม่น้อยกว่า 5 กิโลกรัม/ลูกบาศก์เมตร

การจับจำหน่ายและการตลาด

ระยะการจับจำหน่ายไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับขนาดของปลานิล และความต้องการของตลาด โดยทั่วไปปลานิลที่ปล่อยลงเลี้ยงในบ่อรุ่นเดียวกัน ก็จะใช้เวลาประมาณ 1 ปี จึงจะจับจำหน่ายได้ เพราะปลานิลที่ได้จะมีน้ำหนักประมาณ 2-3 ตัวต่อกิโลกรัม ซึ่งเป็นขนาดที่ตลาดต้องการ

ราคาและความเคลื่อนไหว

ราคาและผลผลิตปลานิลแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกัน ตลาดในชนบทมีความต้องการปลานิลขนาดเล็กเพื่อการบริโภค ซึ่งตรงกันข้ามกับตลาดในเมืองมีความต้องการปลาขนาดใหญ่ ราคาของปลาจึงแตกต่างกัน สำหรับราคาจำหน่ายที่ฟาร์มอยู่ที่ขนาดของปลาระหว่าง 12-15 บาท/กิโลกรัม สำหรับราคาขายปลีกโดยเฉลี่ยราคาอยู่ที่ 20-25 บาท/กิโลกรัม อย่างไรก็ตาม ราคาปลานิลแต่ละเฉพาะเนื้อีราคาอยู่ระหว่าง 75-80 บาท/กิโลกรัม

2. ปลาอุก

ปลาอุกอูย มีชื่อทางวิทยาศาสตร์คือ *Clarias macrocephalus* เป็นปลาพื้นบ้านของไทยชนิดไม่มีเกล็ด รูปร่างเรียวยาว มีหนวด 4 เส้น ที่ริมฝีปากผิวหนังมีสีน้ำตาล เนื้อมีสีเหลือง รสชาติอร่อยนุ่มนวล สามารถนำมาปรุงแต่งเป็น อาหารชนิดต่าง ๆ ได้มากมายในประเทศไทยมีพันธุ์ปลาอุกอยู่จำนวน 5 ชนิด แต่ที่เป็นที่รู้จักทั่ว ๆ ไป คือปลาอุกอูยและปลาอุกค้ำ (*Clarias batrachus*) ซึ่งในอดีตทั้งปลาอุกอูยและปลาอุกค้ำได้มีการเพาะเลี้ยงกันอย่างแพร่หลาย

เมื่อไม่นานมานี้เองเกษตรกรได้นำพันธุ์ปลาอุกชนิดหนึ่งเข้ามาเลี้ยงในประเทศไทย ซึ่งอธิบดีกรมประมงได้มีคำสั่งให้กลุ่มวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำจัดดำเนินการศึกษาพบว่า เป็นปลาในตระกูลแคทฟิช เช่นเดียวกับปลาอุกอูย มีถิ่นกำเนิดในทวีปแอฟริกา มีชื่อว่า (*Clarias gariepinus* African sharptooth catfish) เป็นปลาที่มีการเจริญเติบโตเร็วมาก สามารถกินอาหารได้แทบทุกชนิด มีความต้านทานโรคและสภาพแวดล้อมสูงเป็นปลาที่มีขนาดใหญ่เมื่อเจริญเติบโตเต็มที่ แต่ปลาอุกชนิดนี้มีเนื้อเหลว และมีสีซีดขาว ไม่น่ารับประทานซึ่งกรมประมงได้ให้ชื่อว่า ปลาอุกเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษาทางลักษณะรูปร่างและชีววิทยาของปลาตุ๊กเทศ ทางกลุ่มวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ได้ทำการเพาะขยายพันธุ์ปลาโดยนำมาผสมพันธุ์กับปลาคูกอูย และปลาคูกเทศ ผลปรากฏว่า การผสมข้ามพันธุ์ระหว่าง ปลาคูกอูยเพศเมียผสมกับปลาคูกเทศเพศผู้ สามารถเพาะขยายพันธุ์ได้คือลูกที่ได้มีอัตราการเจริญเติบโตรวดเร็ว ทนทานต่อโรคสูง มีลักษณะใกล้เคียงกับปลาคูกอูยจึงทำ ให้เกษตรกรนำวิธีการผสมข้ามพันธุ์ไปปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งลูกหลานที่เกิดจากคู่ผสมนี้ทางกรมประมงให้ชื่อว่า ปลาคูกอูย-เทศ แต่โดยทั่วไปชาวบ้านเรียกกันว่า บิ๊กอูย หรือ อูยบ่อ ส่วนการผสมข้ามพันธุ์ระหว่างปลาคูกอูยเพศผู้กับปลาคูกเทศเพศเมียลูกที่ได้ไม่แข็งแรง และเหลือรอดน้อย เมื่อเทียบกับการเพาะพันธุ์เพื่อให้ได้ปลาบิ๊กอูย ส่วนการผสมข้ามพันธุ์ระหว่างปลาคูกค้ำกับปลาคูกเทศ ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ในปัจจุบันนี้อาจกล่าวได้ว่าปลาคูกผสมอูย-เทศหรือบิ๊กอูยนั้นเป็นที่นิยมเลี้ยงของเกษตรกร เนื่องจากเลี้ยงง่ายมีการเจริญเติบโตรวดเร็ว อีกทั้งทนทานต่อโรคและสภาพแวดล้อมได้ดี ทั้งยังเป็นที่นิยมบริโภคของประชาชนเนื่องจากมีรสชาติดีและราคาถูก

ข้อแตกต่างระหว่างปลาคูกอูยและปลาคูกเทศ

ลักษณะ ปลาคูกอูยเทศ

- 1.หัว เล็กค่อนข้างรีไม่แบน กระโหลกจะสั้นมีรอยบุ๋มตรงกลางเล็กน้อยใหญ่และแบน กระโหลก จะเป็นตุ่มๆ ไม่เรียบมีรอยบุ๋มตรงกลางเล็กน้อย
- 2.ได้คาง มีสีคล้ำ ไม่ขาว สีขาว
- 3.หนวด มี 4 คู่ โคนหนวดเล็ก มี 4 คู่ โคนหนวดใหญ่
- 4.กะโหลกท้ายทอย โกงมน หักแหลม มี 3 หัก
- 5.ปาก ไม่ป้านค่อนข้างมน ป้าน แบนหนา
- 6.ครีบทู มีเงี่ยงเล็กสั้นแหลมคมมากครีบแข็ง ยื่นยาวเกินหรือเท่ากับครีบบอ่อน มีเงี่ยงใหญ่ สั้น นิ่มไม่แหลมคมและส่วน ของครีบบอ่อนหุ้มถึงปลายครีบแข็ง
- 7.ครีบทหลัง ปลายครีบทีเทาปนดำ ปลายครีบทีแดง
- 8.ครีบทหาง กลมไม่ใหญ่มากนักสีเทาปนดำ ปลายครีบทีเทา ปลายครีบทีสี แดงและมี แถบสี ขาวลาดบริเวณคอดหาง
- 9.สัดส่วนระหว่างหัว:ตัว:หาง คือ 1 : 4 1 : 3
- 10.สีของลำ ตัว ดำ ำ น้ำตาลปนดำ ำที่บริเวณด้านบนของลำตัวเทา เทาอมเหลือง
- 11.จุดที่ลำตัว ขณะที่ปลา มีขนาดเล็กจะปรากฏจุดขาวเรียงขวางเป็นทางประมาณ 9 – 10 จุด
- 10 แถวเมื่อปลา มีขนาดใหญ่ จุดจะเลือนหายไปไม่มีจุด เมื่อปลาโตขึ้นจะปรากฏลายคล้ายหินอ่อน อยู่ทั่วตัว
- 12.ผนังท้อง มีสีขาวยถึงเหลืองเฉพาะบริเวณอกถึงครีบท้องผนังท้องมีสีขาวยตลอดจนถึงโคนหาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งกำเนิดและถิ่นอาศัย

ปลาตุ๊กจะพบแพร่กระจายทั่วไปในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ประเทศอินเดีย พม่า ไทย ลาว กัมพูชา ฟิลิปปินส์ เวียดนาม และมาเลเซีย สำหรับประเทศไทยพบปลาตุ๊กในคลอง หนองบึง ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เป็นปลาที่อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำจืดทั่วไป แม่น้ำหนองน้ำที่มีน้ำเพียงเล็กน้อยก็ยังพบปลาตุ๊ก ทั้งนี้เพราะปลาตุ๊กเป็นปลาที่มีอวัยวะพิเศษในการหายใจ เช่นเดียวกับปลาช่อน ดังนั้นจึงสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในน้ำที่มีออกซิเจนเพียงเล็กน้อย และถึงแม้ว่าน้ำที่ค่อนข้างกร่อยปลาตุ๊กก็ยังสามารถอาศัยอยู่ได้เป็นอย่างดี

ลักษณะนิสัยของปลาตุ๊ก

ปลาตุ๊กมีลักษณะที่ต่างจากปลาอื่นอย่างเห็นได้ชัดคือ ปลาตุ๊กไม่มีเกล็ด รูปร่างเรียวยาว มีหนวด 4 คู่อยู่ที่ริมฝีปาก ตามีขนาดเล็กมาก ใช้หนวดในการหาอาหาร เพราะหนวดปลาตุ๊กมีประสาทรับความรู้สึกที่ดีกว่าตา ปลาตุ๊กชอบหากินตามหน้าดิน มีนิสัยขี้หว่งไว สามารถจะขึ้นมาอยู่บนบกได้ทนนานกว่าปลาชนิดอื่น ๆ รวมถึงสามารถที่จะอาศัยอยู่ในดิน โกลน เลน และในน้ำที่มีปริมาณออกซิเจนต่ำได้นาน เนื่องจากมีอวัยวะพิเศษช่วยในการหายใจนั่นเอง อาหารที่ปลาตุ๊กชอบกิน ส่วนมากเป็นอาหารจำพวกเนื้อสัตว์ แต่ถ้านำมาเลี้ยงในบ่อก็สามารถฝึกให้กินอาหารจำพวกพืชได้ รวมถึงสามารถฝึกนิสัยให้ปลาตุ๊กขึ้นมากินอาหารบริเวณผิวน้ำ แทนการหาอาหารกินตามหน้าดินได้เช่นเดียวกัน

อาหารปลาตุ๊ก

อาหารไม่ว่าสิ่งมีชีวิตใด ๆ ล้วนแล้วแต่ต้องการอาหารเพื่อการดำรงอยู่ด้วยกันทั้งนั้น เมื่อปลาตุ๊กฟักไข่ ออกมาเป็นตัวลูกปลาตุ๊กจะใช้อาหารจากถุงไข่แดง ซึ่งติดอยู่ด้านหน้าท้องของลูกปลา ประมาณ 1-2 วัน ถุงไข่แดงจะยุบลง นั่นเป็นเครื่องหมายว่าอาหารที่ติดตัวลูกปลาตุ๊กมาตั้งแต่เกิดได้ใช้หมดไปแล้ว จำเป็น ต้องมีการหาอาหารจากสภาพแวดล้อมกิน ในช่วงนี้ผู้เลี้ยงลูกปลาตุ๊กจำเป็นต้องใช้อาหารเพื่อการเจริญเติบโต ซึ่งต้องมีปริมาณของโปรตีนสูง ได้แก่ ไข่แดงต้มสุก ไรแดง หรืออาหารผสม ต่อมาเมื่อปลาโตขึ้นสามารถที่จะปล่อยลงสู่บ่อเลี้ยงได้ อาหารที่ให้ ได้แก่ ปลาเป็ดสับบดละเอียดผสมกับรำหรืออาหารผสมอัดเม็ดลอยน้ำจวบจนกระทั่งสามารถจับปลาตุ๊กขายได้

ปลาตุ๊กกินอาหารได้ทั้งพืชและสัตว์ มีนิสัยชอบหากินในเวลากลางวันตามบริเวณพื้นก้นบ่อ และจะขึ้นมากินอาหารบริเวณผิวน้ำเป็นบางขณะ ในบางครั้งก็ถือว่าปลาชนิดนี้เป็นพวก Scavengers เนื่องจากเป็นปลาที่มีนิสัยชอบกินอาหารจำพวกเศษเนื้อที่กำลังสลายตัว ปลาตุ๊กมีนิสัยชอบกินอาหารจำพวกเนื้อสัตว์มากกว่าอาหารจำพวกพืชหรืออาหารจำพวกแป้ง

โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ปลาตุ๊กชอบกินอาหารประเภทเนื้อสัตว์มากกว่า อาหารประเภทพืชและประเภทแป้ง แต่การให้อาหารประเภทเนื้อสัตว์เพียงอย่างเดียว จะทำให้อาหารประเภทเนื้อในอัตรา 30-50 เปอร์เซ็นต์ ของอาหารประเภทพืช และแป้ง

การเตรียมบ่อ

1.บ่อใหม่

ปกติแล้วดินจะมีสภาพเป็นกรดอย่างอ่อนๆ หรืออาจจะมีสภาพเป็นกรดสูง ขึ้นอยู่กับลักษณะไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องที่ จะนั้นควรใช้ปูนขาวประมาณ 1 กิโลกรัม ต่อพื้นที่ 10-25 ตารางเมตร โดยสาดปูนขาวให้ทั่วบ่อ แล้วตากบ่อไว้ ประมาณ 7-10 วันก่อน จึงสูบน้ำเข้าบ่อตามระดับที่ต้องการ แต่ควรมีระดับน้ำลึก ประมาณ 50 เซนติเมตร แล้วจึงปล่อยปลาลงเลี้ยง

2. บ่อเก่า

เมื่อเลี้ยงปลาถูกผ่านไประุ่นหนึ่งแล้ว ควรตากบ่อให้แห้งประมาณ 10-15 วัน พร้อมทั้งโรยปูนขาวให้ทั่วบ่อ ในอัตราส่วนปูนขาวอยู่เดิม และเป็นการให้จุลินทรีย์เน่าสลายทำให้อินทรียสารที่ตกค้างอยู่ในบ่อหมดไปด้วย เมื่อเลี้ยงปลาถูกได้ประมาณ 3-4 รุ่น ควรลอกเลนและทำคั้นบ่อใหม่ เนื่องจากบ่ออาจตื้นเขิน และชอบคันอาจเป็นรู เป็นโพรงมาก ทำให้บ่ออาจเก็บกักน้ำไม่อยู่และไม่สะดวกในการจับปลาอีกด้วย

การเลี้ยงปลาขนาดตลาด

การเลี้ยงปลาถูกผสมอุยเทศเพื่อให้ได้ขนาดตามที่ตลาดต้องการนั้น สามารถเลี้ยงได้ทั้งในบ่อดินและบ่อซีเมนต์ โดยมีรายละเอียดการเลี้ยงในบ่อดินดังนี้

การเลี้ยงในบ่อดินนั้น จะต้องเตรียมบ่อตามหลักการเตรียมบ่อเลี้ยงปลาทั่วๆ ไป ดังนี้

1. จะต้องตากบ่อให้แห้ง ปรับสภาพบ่อให้สะอาด
2. ใส่ปูนขาวเพื่อปรับสภาพของดิน โดยใส่ปูนขาวในอัตราประมาณ 60 - 100 กิโลกรัม/ไร่
3. ใส่ปุ๋ยคอกเพื่อให้เกิดอาหารธรรมชาติสำหรับลูกปลาในอัตราประมาณ 40 - 80 กิโลกรัม/ไร่
4. นำน้ำเข้าบ่อ โดยกรองไม่ให้ศัตรูของลูกปลาติดเข้ามา กับน้ำจมนมีระดับน้ำลึก 30-40 เซนติเมตร

หลังจากนั้นวันรุ่งขึ้นจึงปล่อยปลาและเพื่อให้ลูกปลามีอาหารกิน ควรเติมไรแดงในอัตราประมาณ 5 กิโลกรัม เพื่อเป็นอาหารแก่ลูกปลาหลังจากนั้นจึงให้อาหารผสมแก่ลูกปลา ลูกปลาที่นำมาเลี้ยงควรตรวจดูว่ามีสภาพปกติ การปล่อยลูกปลาลงบ่อเลี้ยงจะต้องปรับสภาพอุณหภูมิของน้ำในบ่อและน้ำในบ่อให้เท่าๆ กันก่อน โดยการแช่ถุงบรรจุลูกปลาในน้ำประมาณ 30 นาที จึงปล่อยลูกปลา เวลาที่เหมาะสมในการปล่อยลูกปลาควรเป็นตอนเย็นหรือตอนเช้า

ขั้นตอนการเลี้ยง

1. อัตราปล่อยปลาถูกผสม (บิกอูย) ลูกปลาขนาด 2-3 เซนติเมตร ควรปล่อยในอัตราประมาณ 40 -100 ตัว/ตารางเมตร ซึ่งขึ้นอยู่กับกรรมวิธีในการเลี้ยง คือ ชนิดของอาหารขนาดของบ่อและระบบการเปลี่ยนถ่ายน้ำ ซึ่งปกติทั่วๆ ไป อัตราปล่อยเลี้ยงประมาณ 50 ตัว/ตารางเมตร และเพื่อป้องกันโรคซึ่งอาจจะติดมากับลูกปลา ใช้น้ำยาฟอร์มาลินใส่ในบ่อเลี้ยง อัตราความเข้มข้นประมาณ 30 ส่วนในล้าน ในวันที่ ปล่อยลูกปลาไม่จำเป็นให้อาหารควรเริ่มให้อาหารในวันรุ่งขึ้น

2. การให้อาหาร เมื่อปล่อยลูกปลาดูกผสมลงในบ่อดินแล้ว อาหารที่ให้ในช่วงที่ลูกปลาดูก มีขนาดเล็ก (2-3 เซนติเมตร) ควรให้อาหารผสมคูกน้ำปั่นเป็นก้อนให้ลูกปลากิน โดยให้กินวันละ 2 ครั้ง หว่านให้กินทั่วบ่อโดยเฉพาะในบริเวณขอบบ่อ เมื่อลูกปลามีขนาดโตขึ้นความยาวประมาณ 5-7 เซนติเมตร สามารถฝึกให้กินอาหารเม็ดได้ หลังจากนั้นเมื่อปลาโตขึ้นจนมีความยาว 15 เซนติเมตรขึ้น

นอกจากนี้ทุกสิ่งทุกอย่างที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นเพียงแนวทางปฏิบัติเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเต็มที่ เพราะสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน อาจต้องปรับเปลี่ยนเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไป จะให้อาหาร เม็ดเพียงอย่างเดียวหรืออาหารเสริมชนิดต่าง ๆ ได้ เช่น ปลาเป็ดผสมรำละเอียดอัตรา 9 : 1 หรือให้อาหารที่ลดต้นทุน เช่น อาหารผสมบดจากส่วนผสมต่าง ๆ เช่น กระจุกไก่ ไข่ไก่ เศษขนมปัง เศษเส้นหมี่ เศษเลือดหมู เลือดไก่ เศษกล้วยหรือเศษอาหารว่างๆ เท่าที่สามารถหาได้นำมาบดรวมกิน แล้วผสมให้ปลากินแต่การให้อาหารประเภทนี้จะต้องระวังเรื่องคุณภาพของน้ำในบ่อเลี้ยงให้ดี เมื่อเลี้ยงปลาได้ประมาณ 3-4 เดือนปลา จะมีขนาดประมาณ 200-400 กรัม/ตัว ซึ่งผลผลิตที่ได้จะประมาณ 10 - 14 ตัน/ไร่ อัตรารอดตายประมาณ 40- 70 %

3.การถ่ายเทน้ำ เมื่อตอนเริ่มเลี้ยงใหม่ ๆ ระดับความลึกของน้ำในบ่อ ควรมีค่าประมาณ 30 - 40 เซนติเมตร เมื่อลูกปลาเจริญเติบโตขึ้นในเดือนแรกจึงเพิ่มระดับน้ำสูงเป็นประมาณ 50 - 60 เซนติเมตร หลังจากย่างเข้า เดือนที่สองควรเพิ่มระดับน้ำให้สูงขึ้น 10 ชั่วโมง/อาทิตย์ จนระดับน้ำในบ่อมีความลึก 1.20 - 1.50 เมตร การถ่ายเทน้ำควรเริ่มตั้งแต่การเลี้ยงผ่านไปประมาณ 1 เดือน โดยถ่ายน้ำประมาณ 20 % ของน้ำในบ่อ 3 วัน/ครั้ง หรือถ้าในบ่อเริ่มเสียจะต้องถ่ายน้ำมากกว่าปกติ

4.การป้องกันโรค การเกิดโรคของปลาคูที่เลี้ยงมักจะเกิดจากปัญหาคุณภาพของน้ำในบ่อเลี้ยงไม่ดีซึ่งอาจเกิดจากสาเหตุของการให้อาหารมากเกินไปจนอาหารเหลือเน่าเสีย เราสามารถป้องกันไม่ให้เกิดโรคได้โดยต้องหมั่นสังเกตว่า เมื่อปลาหยุดกินอาหารจะต้องหยุดให้อาหารทันที เพราะปลาคูถูกผสมมีนิสัยชอบกินอาหารที่ให้ใหม่ โดยถึงแม้จะกินอิ่มแล้วถ้าให้อาหารใหม่อีกก็จะคายหรือสำรอกอาหารเก่าทิ้งแล้วกินอาหาร ให้ใหม่อีกซึ่งปริมาณอาหารที่ให้ไม่ควรเกิน 4 - 5 % ของน้ำหนักตัวปลา

แนวโน้มตลาด

1.ปลาคูกบักอยู่เป็นปลาเลี้ยงง่ายเจริญเติบโตเร็ว จึงมีเกษตรกรนิยมเลี้ยงเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ราคาปลาคูกไม่เคลื่อนไหวมากนัก

2.เนื่องจากอุปนิสัยของคนไทยซึ่งนิยมบริโภคเนื้อปลาอยู่แล้ว ถ้าสามารถลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้ราคาต่ำลงได้แล้วจะทำให้การบริโภคสูงขึ้น

3.ผลผลิตจากแหล่งน้ำธรรมชาติลดลงอันเนื่องมาจากแหล่งน้ำเสื่อมโทรม ก็จะมีผลทำให้มีการบริโภคปลาจากการเพาะเลี้ยงมากขึ้น

4.เมื่อมีการเลี้ยงแบบอุตสาหกรรม ซึ่งสามารถควบคุมปริมาณและคุณภาพของปลาคูกได้แล้ว ก็มีโอกาสในการแข่งขันในระดับต่างประเทศมากขึ้น

5.ในปัจจุบันมีการณรงค์บริโภคอาหารโปรตีนจากเนื้อปลา เพราะให้โปรตีนสูงย่อยง่าย และยังมีราคาถูกด้วย

ปัญหาและอุปสรรค

1.ส่วนเหลือการตลาด (Market Margin) ของปลาคูกซึ่งต้องแช่แข็งน้ำ ตลอดจนถึงนี้เพราะผู้บริโภคนิยมบริโภคแบบมีชีวิต ทำให้ส่วนเหลือการตลาดสูง จากการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ส่วนเหลือการตลาดของปลาน้ำจืดเฉลี่ยก็โลกรัมละ 14 บาท

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.สำหรับตลาดในประเทศนั้น ยังมีการแข่งขันกับปลาจากแหล่งน้ำธรรมชาติในบางช่วงฤดู โดยเฉพาะในฤดูฝน ดังนั้นการผลิตและตลาดควรคำนึงถึงฤดูกาลด้วย

3.ตลาดต่างประเทศยังคงค่อนข้างจำกัด เนื่องมาจากการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์แปรรูปยังไม่กว้างขวาง เหมือนสัตว์น้ำชนิดอื่น

3.ปลาสด

ปลาสดหรือปลาใบไม้ เป็นปลาน้ำจืด ซึ่งเป็นปลาพื้นบ้านของประเทศไทย มีแหล่งกำเนิดอยู่ในที่ลุ่มภาคกลาง มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Trichogaster pectoralis* และนิยมเลี้ยงกันมาก บริเวณภาคกลาง ส่วนที่พบในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย อินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกา และฟิลิปปินส์ นั้น เป็นพันธุ์ปลาที่ส่งไปจากเมืองไทย เมื่อประมาณ 80-90 ปีที่ผ่านมา และเรียกว่า สยาม หรือ เข็ม สำหรับแหล่งปลาสดที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักว่ามีรสชาติดี เนื้ออร่อย คือ ปลาสดบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ แต่ปัจจุบัน โรงงานอุตสาหกรรมได้ขยายตัวอย่างแพร่หลายทำให้น้ำธรรมชาติที่ จะระบายลงสู่บ่อเลี้ยงปลาสดมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม ส่วนพื้นที่ดินพรุทางภาคใต้ในเขตจังหวัด นราธิวาส ซึ่งเป็นดินเปรี้ยวก็สามารถใช้เป็นที่เลี้ยงปลาสดได้ เพราะปลาสดเป็นปลาที่เลี้ยงง่าย อดทน ต่อความเป็นกรด และน้ำที่มีปริมาณออกซิเจนน้อยได้ดี มีห่วงโซ่อาหารสั้น คือ กินแพลงก์ตอน เป็นอาหารต้นทุนการผลิตต่ำโดยจะเลี้ยงอยู่ในนาคนเลี้ยงปลาสดเรียกว่า ชาวนาปลาสด และบ่อ เลี้ยงปลาสดเรียก แปลงนาปลาสดหรือล้อมปลาสด กรมประมงจึงได้ส่งเสริมให้เลี้ยงปลาสดใน พื้นที่จังหวัดอื่น เช่น จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเพิ่มผลผลิตให้มีปริมาณเพียงพอต่อการบริโภค และส่งเป็น สินค้าออกในรูปแบบผลิตภัณฑ์ปลาสดเค็มตากแห้ง

อุปนิสัย

ปลาสดชอบอยู่ในบริเวณที่มีน้ำนิ่ง เช่น หนอง บึง ตามบริเวณที่มีพันธุ์ไม้น้ำ เช่น ผัก และสาหร่าย เพื่อใช้เป็นที่พักอาศัยบังตัว และก่อหวอดวางไข่ เนื่องจากปลาชนิดนี้โตเร็วในแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอาหาร พวกพืช ได้แก่ สาหร่าย พืชและสัตว์เล็ก ๆ จึงสามารถนำปลาสดมาเลี้ยงในบ่อและนาข้าวได้เป็นอย่างดี

รูปร่างลักษณะ

ปลาสดมีรูปร่างคล้ายปลากระดี่หม้อ แต่ขนาดโตกว่า ลำตัวแบนข้างมีครีบ ท้องยาวครีบเดี่ยว สีของลำตัวมีสีเขียวออกเทา หรือมีสีคล้ำเป็นพื้นและมีริ้วดำพาดขวางตามลำตัวจากหัวถึงโคนหาง เกือบบนเส้นข้างตัวประมาณ 42-47 แถว ปากเล็กชิดหุดได้ ปลาสดซึ่งมีขนาดใหญ่เต็มที่จะมีความยาว ประมาณ 20 เซนติเมตร

การจัดการบ่อเพาะเลี้ยงหรือแปลงนา

ขนาดแปลงนาหรือบ่อปลาสด ถ้าเลี้ยงปลาเป็นอาชีพเสริมเนื้อที่ 1 ไร่ แต่ถ้าเป็นอาชีพหลัก ควรมีเนื้อที่ตั้งแต่ 10 ไร่ขึ้นไป ในกรณีแปลงนาขนาดเล็กก็สามารถใช้แรงคนได้ โดยปักหลักและขึง ไม้ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียกเป็นแนวเขตคันดินและแนวเขตของคู (แนวเขตคันดิน คือ ฐานของดิน ซึ่งอย่างน้อยต้องกว้างเท่ากับคูและควรห่างแนวเขตคู 1 สอกฉากหน้าดิน หญ้า และกิ่งไม้ที่เป็นคันออกให้หมด) ต่อจากนั้นใช้พลั่วขุดแทงลงดินแล้วดึงขึ้น แทะลงอีกข้างหนึ่งแล้วจัดขึ้นดินจะติดพลั่วขึ้นมา โยนดินไปไว้ในแนวเขตที่จะเป็นคันดิน ซึ่งจะพูนสูงขึ้นเรื่อยๆ และได้คูลึกตามที่ต้องการ ถ้าขุดล้อมนา 1 ไร่จะเป็น ความยาวคู 284 เมตร (7 เส้น 2 วา) คูกว้าง 1 วา ลึกครึ่งวา (75 เซนติเมตร) จะเป็นดินที่ขุดขึ้นมา 336 นิ้ว (ลูกบาศก์เมตร) หากขุดคนเดียววันละคิว จะใช้เวลา 168 วัน หรือจ้างคนขุดต้องใช้เงิน 16,800 บาท (ถ้าค่าแรงวันละ 100 บาท) ทั้งนี้ต้องระมัดระวัง คือ อย่าพยายามขุดให้ลึกกว่าครึ่งวาและอย่าเปิดหน้าดินให้มากนัก เพราะถ้าเปิดหน้าดินมากและลึก น้ำจะเปรี้ยวมากและเปรี้ยวนานพร้อมกับทำทางน้ำเข้าออกด้วย

การเตรียมบ่อเลี้ยงหรือแปลงนา

บ่อเลี้ยงปลาสดหรือแปลงนาปลาสด จะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีคูล้อมทุกด้านหรืออย่างน้อย 2 ด้าน คูต้องกว้างอย่างน้อย 1 วา และลึกอย่างน้อยครึ่งวา (75 เซนติเมตร) ความสูงของคันต้องกันน้ำท่วมได้ และฐานต้องกว้างกว่าหรือเท่ากับความกว้างของคู ควรมีขานบ่อกว้างอย่างน้อย 1 เมตร สำหรับให้ปลาวางไข่บ่อขนาดเล็กที่สุด มีความกว้าง 10 เมตร ยาว 20 เมตร ลึก 1.50 เมตร ถ้าอยู่ติดกับแม่น้ำลำคลอง ซึ่งมีทางระบายถ่ายเทน้ำได้สะดวกนับว่าเป็นทำเลดี โดยมีวิธีการเตรียมบ่อ ดังนี้

1. การใส่ปูนขาว บ่อที่ขุดใหม่โดยทั่วไปแล้ว ดินมักจะมีสภาพเป็นกรด ควรใช้ปูนขาวโรยให้ทั่ว บ่อ 1 กิโลกรัม ต่อเนื้อที่ 10 ตารางเมตร เพื่อแก้ความเป็นกรดของดินให้เจือจางลง น้ำก็จะเปลี่ยนแปลงสภาพไปจากธรรมชาติ คือ รักษาความเป็นกลางหรือเป็นด่างเล็กน้อยไว้ได้ ซึ่งเป็นน้ำที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะใช้เลี้ยงปลา คือ มีพีเอชอยู่ระหว่าง 6-7 การตรวจสอบน้ำ จะชิมหรือตรวจด้วยกระดาษลิตมัส

2. การกำจัดสิ่งรก ถ้าเป็นบ่อเก่าที่ไม่เคยใช้เลี้ยงปลา ควรกำจัดวัชพืชต่าง ๆ ที่รกรกรังในบ่อปลาให้หมด หากบ่อตื้นเงินไม่เหมาะแก่การเลี้ยงปลาควรสูบน้ำออกนอกเลนและตกแต่งพื้นบ่อให้มันคงแข็งแรง แล้วตากบ่อให้แห้งประมาณ 1 สัปดาห์เพื่อให้แสงแดดช่วยฆ่าและกำจัดเชื้อโรคต่าง ๆ สำหรับบ่อเก่าที่ไม่จำเป็นจะต้องลอกเลน หลังจากได้กำจัดสิ่งรกต่าง ๆ ในบ่อหมดสิ้นแล้ว ถ้ามีน้ำอย่างพอเพียงก็สามารถใช้เลี้ยงปลาได้แต่ก่อนจะปล่อยพันธุ์ปลาลงเลี้ยง ควรใช้โล่ดินฆ่าศัตรูต่างๆของปลาในบ่อให้หมดสิ้นเสียก่อน โดยใช้โล่ดินสดหนัก 1 กิโลกรัมต่อน้ำ 100 ลูกบาศก์เมตร ทูบโล่ดินให้ละเอียดแช่น้ำไว้ โล่ดินสดหนัก 3 กิโลกรัม ใช้น้ำประมาณ 2 ปีบ ขยำเอาน้ำสีเขียวออกหลาย ๆ ครั้งจนหมด แล้วนำไปสาดให้ทั่ว ๆ บ่อปลาต่าง ๆ ที่เป็นศัตรูจะเริ่มตายหลังจากที่ใส่โล่ดินลงไปประมาณ 30 นาที จากนั้นจะตายต่อไปจนหมดบ่อที่ใส่โล่ดิน แล้วปล่อยทิ้งไว้ประมาณ 7-8 วัน เพื่อให้พิษของโล่ดิน สลายตัวหมดเสียก่อน จึงนำพันธุ์ปลาสดปล่อยลงเลี้ยงต่อไป

การเตรียมเพาะตะไคร่น้ำ

เนื่องจากตะไคร่น้ำเป็นอาหารจำเป็นสำหรับลูกปลาสดขนาดใหญ่ ดังนั้น ในขณะที่กำลังตากบ่ออยู่ เพื่อมิให้เสียเวลาควรเตรียมการเพาะอาหารธรรมชาติ สำหรับปลาไปด้วยวิธีการเพาะอาหารธรรมชาติ ไม่ว่ากรรมใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยใช้ปุ๋ยคอกโรยให้ทั่วบ่อ อัตราส่วนปุ๋ยคอก 100 กิโลกรัม ต่อเนื้อที่ 1 ไร่ แล้ว ระบายน้ำเข้าบ่อให้มีระดับสูงจากพื้นบ่อ 10-20 เซนติเมตร ปล่อยไว้ 7-10 วัน จะเกิดตะไคร่น้ำหรือที่เรียกว่าจืด จากนั้นจึงค่อยระบายน้ำเข้าบ่อตามระดับที่ต้องการถ้าเป็นบ่อใหม่ ภายหลังจากที่ใส่ปุ๋ย และปล่อยน้ำเข้า แล้วควรนำเชื้อตะไคร่น้ำที่หาได้จากน้ำที่มีสีเขียวจัดโดยทั่วไปมาใส่ลงในบ่อ เพื่อเร่งให้เกิดตะไคร่น้ำเร็วยิ่งขึ้น

การปลูกพันธุ์ไม้น้ำในบ่อปลา

เนื่องจากตะไคร่น้ำเป็นอาหารจำเป็นสำหรับลูกปลาสลิดขนาดใหญ่ ดังนั้น ในขณะที่กำลังตากบ่ออยู่เพื่อมิให้เสียเวลาควรเตรียมการเพาะอาหารธรรมชาติ สำหรับปลาไปด้วยบ่อปลาสลิด ควรปลูกพันธุ์ไม้น้ำ เช่น ผักบุ้ง แพงพวย และผักกระเฉด เพื่อให้เหมาะสมกับนิสัยและความเป็นอยู่ของปลาสลิด กล่าวคือ พันธุ์ไม้น้ำ เหล่านี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ปลา โดยใช้เป็นอาหารและร่มเงาแล้วยังเป็นที่สำหรับปลาได้วางไข่ในฤดูฝน (ระหว่างเดือนเมษายน-สิงหาคม) ปลาจะหาทำเลที่วางไข่ตามที่ตื่นและมีพันธุ์ไม้น้ำ เพื่อก่อหอดวางไข่ กิ่งใบและก้านจะเป็นสิ่งสำคัญในการยึดเหนี่ยวมิให้หลุดปลัดแตกกระจัดกระจายไป และเมื่อไข่ปลาฟักออกเป็นตัวแล้ว ก็จะเป็นที่ให้ออกซิเจนตัวกำลังร่มเงาและหลบหลีกศัตรูได้เป็นอย่างดี สำหรับการปลูกพันธุ์ไม้น้ำดังกล่าว ควรจะปลูกตามบริเวณชานบ่อที่มีน้ำตื้น ๆ ซึ่งเหมาะสมที่จะเป็นที่อยู่อาศัยและเป็นที่ยางไข่ของปลาสลิดมากกว่าผักที่ขึ้นอยู่กลางบ่อ

การใส่ปุ๋ย

บ่อปลาบางแห่ง ปุ๋ยธรรมชาติในดินไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดจุลินทรีย์ ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีชีวิตเล็ก ๆ ในน้ำที่ลูกปลาใช้เป็นอาหารจำเป็นต้องใส่ปุ๋ยคอก ได้แก่ มูลโค มูลกระบือที่ตากแห้งแล้ว โรยปุ๋ยตามริมบ่อในอัตรา 10 กิโลกรัมต่อเนื้อที่ 160 ตารางเมตร โดยปกติ ควรใส่ปุ๋ยคอก 2-3 เดือนต่อครั้ง การที่จะให้บ่อปลาที่มีอาหารธรรมชาติอยู่เสมอนั้นให้น้ำปุ๋ยหมักไปกองไว้บริเวณริมบ่อด้านใดด้านหนึ่ง กองอัดให้แน่นแล้วใส่ปุ๋ยคอกผสมลงไปด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้หญ้าสดสลายตัวเร็วขึ้นจะช่วยเร่งให้เกิดจุลินทรีย์และไรน้ำต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นอาหารของปลาสลิดต่อไป

สำหรับการใส่ปุ๋ยต้องระวัง อย่าใส่มากเกินไปที่กำหนดไว้ เพราะอาจจะเกิดน้ำเขียวจัดหรือน้ำเสีย ถ้าเป็น ช่วงที่ฟ้าครึ้มไม่มีแดดติดต่อกันหลายวันหรือมีการพินหญ้าเพิ่มด้วย ทั้งนี้ให้หมั่นตรวจดูสีน้ำซึ่งมีกรรมวิธีทดสอบง่าย ๆ คือ ถ้าใช้มือกำแล้วหย่อนลงไปใต้น้ำระดับข้อศอก แล้วมองไม่เห็นกำมือควรรีบเติมน้ำเข้าหรือสูบน้ำในบ่อออกไปในอากาศหากลูกปลายังมีขนาดเล็ก ต้องป้องกันมิให้ลูกปลาเข้าปลายท่อสูบน้ำ วิธีนี้เป็นการเพิ่มอากาศบริสุทธิ์ในน้ำ

การปล่อยปลาสลิดลงเลี้ยง

เวลาที่เหมาะสมสำหรับการปล่อยปลาก็คือ เวลาเช้าตรู่หรือเวลาเย็น เพราะเวลาดังกล่าวน้ำในบ่อไม่ร้อนจัดปลาที่ปล่อยลงไปจะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้และไม่ตายง่าย อัตราส่วนของปลาที่ปล่อยลงเลี้ยงประมาณ 5-10 ตัว ต่อเนื้อที่ผืนน้ำ 1 ตารางเมตร เป็นอย่างมาก

การให้อาหาร

อาหารที่ปลาสดชอบกิน คือ ตะไคร่น้ำ รำละเอียด หรือปลายข้าวต้ม ปนกับผักบุงที่หั่นแล้ว แหนสด และปลวกอาหารของลูกปลาวัยอ่อนซึ่งมีอายุ 7-12 วัน ให้ตะไคร่น้ำและไรน้ำเป็นอาหาร เมื่อลูกปลามีอายุ 21 วัน-1 เดือน ให้รำข้าวละเอียดต้มปนกับผักบุงที่หั่นละเอียด แหนสด และปลวกบ้าง (ผัก 1 ส่วน รำ 2 ส่วน) ทั้งนี้ต้มผักให้เปื่อยเสียก่อน แล้วจึงเอารำลงไปเคล้าป็นเป็นก้อนให้กินเพียงวันละ 2 ครั้ง ในเวลาเช้าระหว่าง 7.00-8.00 น. และเย็น ประมาณ 3-5% โดยใสอาหารบนเป็นซึ่งอยู่ใต้ระดับน้ำ 1 คืบ อย่าให้อาหารเหลือข้ามวัน จะทำให้น้ำเน่าเสียได้ ควรคืดน้ำให้เป็นสัญญาณ ปลาจะได้เคยชินและเชื่อใจ ด้วยการเพิ่มอาหารธรรมชาติ โดยการใส่ปุ๋ย ได้แก่ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยขี้วัว ปุ๋ยขี้ไก่ ฯลฯ ต้องใส่ปุ๋ยก่อนปล่อยปลา อย่างน้อย 3 วัน ในอัตรา 2 ปีบต่อไร่ต่อ 7 วัน โดยตัดหญ้าบนแปลงในระดับยอดหญ้าที่ไหลพ้นน้ำ แล้วทิ้งกระจายไว้บนแปลงนาตัดเพียงครึ่งหนึ่งของแปลง ครอบ 15 วัน ตัดอีกครึ่งหนึ่ง สลับไปมาและรักษาระดับน้ำให้ท่วมหญ้าบนนาประมาณครึ่งเขตกตลอดเวลาลงจากใส่ปุ๋ยคอก 4-5 ครั้ง แล้วตัดหญ้าแค่เพียง อย่างเดียว แต่ถ้าน้ำในแปลงมีสีใสมาก ให้ใส่ปุ๋ยคอกต่อปลาขนาด 5 เซนติเมตร ใช้เวลาเพียง 7-8 เดือน ถ้าปลาขนาด 10 เซนติเมตร ใช้เวลาเลี้ยง 5-6 เดือน ส่วนการเลี้ยงลูกปลาจากพ่อแม่ปลาจะใช้เวลา 10-11 เดือน จับขายได้

การจับปลาสด

ระยะเวลาที่ควรจับปลาให้หมดทั้งบ่อเพื่อจำหน่าย คือ เดือนมีนาคม เพราะเป็นฤดูที่ปลาไม่วางไข่ โดยใช้แหก่ล้อมและสวิงตักออกจากแหก่ที่ล้อมนั้นแล้วคัดปลาเก็บไว้เป็นพ่อแม่พันธุ์เพื่อการเพาะเลี้ยงรุ่นต่อไป โดยใช้สูตรอาหาร สปช. 12 วันละ 2% ของน้ำหนักปลาเป็นเวลาอย่างน้อย 1 เดือน ก่อนเพาะพักวันละ 2 เวลา เช้า-เย็น

การลำเลียง

1. ก่อนการลำเลียง ควรพักปลาไว้ในที่กว้าง เช่น พักในถังขนาดใหญ่ และไม่ต้องให้อาหาร
2. ใช้ภาชนะปากกว้าง เช่น ปิ๊บหรือถัง บรรจุน้ำ 3 ใน 4 ของภาชนะบรรจุ ปลาขนาดใหญ่ในอัตราปิ๊บละ 4 ตัว หรือขนาดกลาง 80 ตัว ถ้าเป็นลูกปลาขนาดเล็กก็เพิ่มจำนวนได้มากขึ้นตามความเหมาะสม
3. ลอยผักบุงในภาชนะที่ใช้ลำเลียง และควรมีฝาที่มีช่องตาโปร่ง หรือตาข่ายคลุมภาชนะไม่ให้ปลากระโดดออก
4. ระหว่างเดินทางพยายามเปลี่ยนน้ำทุก 12 ชั่วโมง โดยระวังอย่าให้ปลาบอบซ้ำ
5. ให้ภาชนะที่บรรจุปลาอยู่ในที่ร่มเย็นเสมอ
6. ภาชนะลำเลียงปลา ควรตั้งให้สนิทอย่าให้โคลงเคลง เพราะอาจทำให้ปลาเมาน้ำได้
7. เมื่อถึงปลายทาง ต้องรีบย้ายปลาไปอยู่ในภาชนะที่กว้างใหญ่แต่ถ่ายเทน้ำใหม่ หรืออาจปล่อยลงบ่อเลี้ยงเลยก็ได้

แนวโน้มนในอนาคต

ปลาสดมีแนวโน้มด้านการตลาดในอนาคตเข้มใส เพราะปลาสดเป็นผลผลิตที่ตลาดต้องการสูง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นับญาติหากไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สามารถนำมาประกอบอาหารทั้งในรูปสดและทำเค็ม ตากแห้ง โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ปลาสดตากแห้งเป็นที่นิยมบริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งได้ส่งเป็นสินค้าออกของประเทศอีกชนิดหนึ่ง ดังนั้น หากมีพื้นที่ที่เหมาะสมและทำการปรับปรุง เพื่อการเลี้ยงปลาสลิดจะช่วยเพิ่มปริมาณอาหารโปรตีน และเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัวเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

4.ปลาตะเพียนขาว

ปลาตะเพียนขาว เป็นปลาพื้นเมืองและเป็นปลาที่คนไทยทั่วประเทศรู้จักปลาตะเพียนขาว มีชื่อสามัญว่า Jawa หรือ carp มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Puntius gonionotus* (Bleeker) เป็นปลาที่สามารถ นำมาเลี้ยงและเพาะขยายพันธุ์ได้ง่ายจึงเป็นปลาพื้นเมือง ที่ได้รับการคัดเลือกให้ส่งเสริมในการเพาะเลี้ยง ชนิดหนึ่ง ในด้านโภชนาการนั้นเป็นปลาที่ได้รับความนิยมอย่าง กว้างขวางในหมู่นักไทย ทั้งในเมืองและชนบท

การเพาะเลี้ยงปลาตะเพียนขาวได้ดำเนินการเป็นครั้งแรกก่อนปี พ.ศ. 2503 ที่สถานีประมง (บึงบอระเพ็ด) นครสวรรค์ต่อมาการเพาะพันธุ์ปลาชนิดนี้ได้รับการพัฒนาทั้งวิธีเลียนแบบธรรมชาติ และผสมเทียม ซึ่งสามารถเผยแพร่และจำหน่ายอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน

แหล่งกำเนิดและการแพร่กระจาย

ปลาตะเพียนขาว เป็นปลาที่มีถิ่นกำเนิดดั้งเดิมอยู่แถบแหลมอินโดจีน ขวา ไทย สุมาตรา อินเดีย ปากีสถาน และยังมีชุกชุมในถิ่นดังกล่าว สำหรับประเทศไทยเรานั้น มีอยู่ทั่วไปในแหล่งน้ำธรรมชาติ อันได้แก่ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึงต่างๆ ทั่วทุกภาคของประเทศ

รูปร่างลักษณะ

ปลาตะเพียนขาวมีลักษณะลำตัวแบนข้าง หัวเล็ก ปากเล็ก ริมฝีปาก ขอบส่วนหลังโค้งยกสูงขึ้น ความยาวจากสุดหัวจรดปลายหาง 2.5 เท่าของความสูง จะงอยปากแหลม มีหนวดสั้นเล็ก ๆ 2 คู่ต้นของครีบหลัง อยู่ตรงข้าม กับเกล็ด ที่สีบของเส้นข้างตัว เกล็ดตามแนวเส้นข้างตัวมี 29 -31 เกล็ด ลำตัวมีสีเงิน ส่วน หลังมีสีคล้ำ ส่วนท้อง สีขาว ที่โคนของเกล็ดมีสีเทาจนเกือบดำ ปลาตะเพียนขาว ขนาดโตเต็มที่มีลำตัวยาวสูงสุดถึง 50 เซนติเมตร

ความเป็นอยู่

ปลาตะเพียนขาวเป็นปลาที่หลบซ่อนอยู่ตามแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ที่มีกระแสน้ำไหลอ่อน ๆ หรือน้ำนิ่ง เป็นปลาที่ทนต่อสิ่งเปลี่ยนแปลงและสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี ทั้งยังเจริญเติบโตในน้ำกร่อยที่มีความเค็มไม่เกิน 7 ส่วนพัน อุณหภูมิเหมาะสมสำหรับปลาชนิดนี้อยู่ระหว่าง 25-33 องศาเซลเซียส

การเลี้ยงปลาตะเพียนขาว

ปลาตะเพียนสามารถเจริญเติบโตได้ดีในแหล่งน้ำทั่วไป เป็นปลาที่เลี้ยง ง่ายกินพืชเป็นอาหาร อาศัยอยู่ได้ดีทั้งในแหล่งน้ำไหลและแหล่งน้ำนิ่งแม้กระทั่งในนาข้าว เมื่ออายุเพียง 6 เดือน ก็สามารถไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะมีน้ำหนักได้ถึงครึ่งกิโลกรัม บ่อเลี้ยง ควรเป็นบ่อขนาด 400 ตารางเมตรจนถึงขนาด 1 ไร่ หรือมากกว่านั้น ความลึกของน้ำในบ่อ ควรให้ลึกกว่า 1 เมตรขึ้นไป ใช้เลี้ยงลูกปลาที่มีขนาดยาว 5 - 7 เซนติเมตรขึ้นไป ในอัตราส่วน 3 - 4 ตัว ต่อตารางเมตร หรือ 5,000 ตัว/ไร่

การเตรียมบ่อ

1. บ่อใหม่ หมายถึง บ่อที่เพิ่งขุดใหม่และจะเริ่มการเลี้ยงเป็นครั้งแรกบ่อใน ลักษณะเช่นนี้จะไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องโรคพยาธิที่ตกค้างอยู่ในบ่อเพียงแต่บ่อใหม่ จะมีอาหารธรรมชาติอยู่น้อย หากภายในบ่อมี คุณสมบัติของดินและน้ำไม่เหมาะสมก็ต้องทำการปรับปรุง เช่นน้ำและดินมีความเป็นกรดเป็นด่าง ต่ำกว่า 6.5 ก็ต้องใช้ปูนขาวช่วยในการปรับสภาพ ระบายน้ำเข้าให้มีระดับประมาณ 10 เซนติเมตร ทิ้งไว้ ประมาณ 1 สัปดาห์ จึงใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยวิทยาศาสตร์จากนั้นก็ระบายน้ำเข้าให้มีระดับประมาณ 50 เซนติเมตร ทิ้งไว้อีก 5-7 วันจึงปล่อยน้ำให้ได้ระดับตามต้องการประมาณ 1-1.5 เมตร จึงปล่อยปลาลงเลี้ยง

2. บ่อเก่าหรือบ่อที่ผ่านการเลี้ยงมาแล้วหลังจากจับปลาแล้วทำการสูบน้ำ ออกให้แห้งทิ้งไว้ไม่น้อยกว่าหนึ่งวันจากนั้นใส่ปูนขาวฆ่าเชื้อโรคและพยาธิพร้อม ทั้งปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่าง ของก้นบ่อแต่ถ้าเป็นบ่อที่มีเลนอยู่มาก ควรทำการลอกเลนขึ้นก่อนแล้ว จึงค่อยใส่ปูนขาวจากนั้นตากบ่อ ทิ้งไว้อีก 7 วันแล้วจึงปฏิบัติเหมือนกับบ่อใหม่ แต่ถ้าไม่สามารถสูบน้ำให้แห้งได้จำเป็นต้องกำจัดศัตรู ปลาให้หมดเสียก่อน ศัตรูของปลาคะเพียน ได้แก่ พวกลูกปลา กินเนื้อ เช่น ปลาช่อน ปลาดุก กบ เขียด และงู ควรใช้โล่ดินสด 1 กิโลกรัมต่อปริมาณน้ำ 100 ลูกบาศก์เมตรวิธีใช้คือทุบหรือบดโล่ดินให้ละเอียดคน าลงแช่น้ำลึก 1 หรือ 2 ปีบ ขยี้ โล่ดินเพื่อให้มีน้ำสีขาวออกมาหลายๆ ครั้งจนหมดแล้วนำลง ไปสาดให้ทั่วบ่อ ศัตรูพวกปลาดังกล่าวก็จะตายลอยขึ้นมาต้องเก็บออกทิ้ง อย่าปล่อยให้เน่าอยู่ในบ่อ ก่อนที่จะปล่อยปลาลงเลี้ยงควรทิ้งระยะไว้ประมาณ 10 วัน เพื่อให้ฤทธิ์ของโล่ดินสลายตัวเสียก่อน ส่วน น้ำที่จะระบายเข้ามาใหม่ ควรใช้ตะแกรงกรองเอาเศษต่างๆ และปลาอื่นๆ ไม่ให้เข้ามาในบ่อได้

การใส่ปุ๋ยในบ่อปลา

อัตราการใส่ปุ๋ยคอกที่นิยมใช้กันส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 150-200 กิโลกรัม /ไร่ ใส่ทุกๆ ช่วง 2-3 เดือนปริมาณแตกต่างกันไปตามสภาพของบ่อและความหนาแน่นของปลาที่เลี้ยง สำหรับอัตราการใส่ ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ก็จะแตกต่างกันไปตามชนิดของปุ๋ย คือปุ๋ยฟอสเฟต เป็นที่นิยมใช้กันมากที่สุด พอสรุป ได้ว่าควรใช้ประมาณ 25 - 30 กิโลกรัมต่อ 6 ไร่ต่อ 6 เดือน ปุ๋ยไนโตรเจน อัตราการใช้ไม่ค่อยแน่นอน แตกต่างกันไปแต่ละท้องถิ่น เช่น ปุ๋ยแอมโมเนียเหลวมีไนโตรเจนอยู่ 20 เปอร์เซ็นต์ใช้ 150 ลิตรต่อ 6 ไร่ ส่วนผสมปุ๋ย เอ็น-พี-เค 300 - 500 กิโลกรัมต่อ 6 ไร่ต่อปี

การเลี้ยงปลาคะเพียนในบ่อดินบ่อที่เหมาะสมควรมีขนาดเนื้อที่ที่ผิวน้ำ มากกว่า 400 ตารางเมตร ขึ้นไป ลึกประมาณ 1- 1.5 เมตร หลังจากเตรียมบ่อดัง ได้กล่าวมาแล้ว ปล่อยลูกปลาขนาด 1.5-2 เซนติเมตร ในอัตรา 3-4 ตัว/ตารางเมตรให้อาหารวันละ 2 เวลา เช้า-เย็น ในอัตรา 3-4 เปอร์เซ็นต์ ของน้ำหนักตัวปลา

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่เกษตรกรและผู้สนใจในอาชีพการเลี้ยงปลาในบ่อ โดยไม่คิดค่าตอบแทน หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยเป็นอย่างสูง และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเลี้ยงปลาตะเพียนในนาข้าว ควรมีเนื้อที่ประมาณ 10-15 ไร่ การตัดแปลงพื้นที่นาให้เป็นนาปลา ก็สามารถปฏิบัติได้ง่าย โดยขุดดินในพื้นที่นารอบ ๆ ถมเสริมคันดินให้สูงขึ้นทำให้มีความแข็งแรงจะทำให้เกิดคูรอบคันดิน สามารถเก็บกักน้ำให้ขังอยู่ในพื้นที่นา ใช้สำหรับเลี้ยงปลา คูที่ขุดนี้ควรมีขนาด กว้างไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร ลึกประมาณ 30 เซนติเมตร คันดินควรสูงประมาณ 75-100 เซนติเมตร เหลือให้คันดินสูงกว่าระดับน้ำสูงประมาณ 60 เซนติเมตร กว้าง 50 เซนติเมตร มุมที่จะเป็น ทางระบายน้ำ ออกจากนาควรเป็นด้านที่ต่ำสุด ถ้าเป็นไปได้ขุดหลุมกว้าง 1 เมตร ยาว 1 เมตร ลึก 60-70 เซนติเมตร ไว้เพื่อสะดวกในการจับปลา โดยปลาจะมารวมกันเองในหลุมนี้เมื่อเวลาน้ำลด ในฤดูเก็บเกี่ยว ขนาดของปลาที่ปล่อย ใช้ขนาด 3-5 เซนติเมตรขึ้นไป ปล่อยอัตรา 400-600 ตัว/ไร่ การใส่ปุ๋ยและการให้อาหารจะใช้น้อยกว่า การเลี้ยงแบบอื่น ๆ เราจะให้อาหารเพียงวันละครั้ง การปล่อยปลาจะปล่อยหลังจากดำกล้าประมาณ 7 วัน ปล่อย น้ำเข้านาให้สูงประมาณ 1 ฟุต ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงประมาณ 3 - 4 เดือน ซึ่งจะพอดีกับข้าวสุกปลาที่โตมีขนาดพอนำไปจำหน่ายตามท้องตลาดได้

การเลี้ยงปลาตะเพียนขาวสามารถเลี้ยงร่วมกับปลาชนิดอื่นได้ เพื่อเป็นการใช้ประโยชน์ภายในบ่อให้ได้เต็มที่ปลาแต่ละชนิดที่ปล่อยลงเลี้ยงร่วมกันจะต้องโตได้ขนาดตลาดในเวลาพร้อมกัน เพื่อสะดวกในการเก็บเกี่ยวผลผลิต ปลาที่เหมาะสมกับการเลี้ยงปลาตะเพียนขาวจะต้องไม่มีนิสัยที่ชอบทำร้าย ปลาชนิดอื่นและ ไม่ควรเป็นพวกปลากินเนื้อ ปลาที่จะเลี้ยงจนโตได้ขนาดตามที่ต้องการนอกจากใช้ อาหารธรรมชาติซึ่งมีอยู่ในบ่อเลี้ยงจำเป็นต้องให้อาหารสมทบเพิ่มเติม เพื่อเป็นการเร่งให้ปลา มีอัตราการเจริญเติบโตเร็วขึ้น อาหารสมทบดังกล่าว ได้แก่ แหนเป็ดและไข่ปลา (ไข่ปลาเป็นพืชที่เกิดขึ้นลอยอยู่บนผิวน้ำ ประปนกับพวกจอกแหน มีลักษณะเป็น เม็ดกลม ๆ ขนาดเท่าๆ กับสาหร่ายเม็ดเล็กที่ยังไม่แก่ น้ำ มีสีค่อนข้างไปทาง เขียวอ่อน ใช้โปรยให้กินสด ๆ) เศษผักต่าง ๆ โดยวิธีต้มให้เปื่อยผสมกับรำหรือปลายข้าว ที่ต้มสุก กากถั่วเหลือง กากถั่วลิสง ใช้เขวนหรือใส่กระบะไม้ไว้ในบ่อ ส่วนอาหารจำพวกเนื้อสัตว์หรือสัตว์ที่มีชีวิต เช่นตัวไหม ปลวก ไข่เดือน หนอน มด ฯลฯ ใช้โปรยให้กิน พวกเครื่องในและเลือดของพวกสัตว์ต่าง ๆ เช่น หมู วัว ควาย ใช้ผสมคลุกเคล้ากับ รำและปลายข้าวซึ่งต้มสุกแล้ว นำไปใส่ไว้ใน กระบะไม้ในบ่อ

อัตราการใส่ปุ๋ยคอกที่นิยมใช้กันส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 150-200 กิโลกรัม /ไร่ ใส่ทุก ๆ ช่วง 2 - 3 เดือน ปริมาณ แตกต่างกันไปตามสภาพของบ่อและความหนาแน่นของปลาที่เลี้ยง สำหรับอัตราการใส่ปุ๋ย วิทยาศาสตร์ ก็จะแตกต่างกันไปตามชนิดของปุ๋ยคือปุ๋ยฟอสเฟต เป็นที่นิยมใช้กันมากที่สุด พอสรุปได้ว่าควรใช้ประมาณ 25 - 30 กิโลกรัมต่อ 6 ไร่ต่อ 6 เดือน ปุ๋ยไนโตรเจน อัตราการใช้ไม่ค่อยแน่นอนแตกต่างกันไปแต่ละท้องถิ่น เช่น ปุ๋ยแอมโมเนียเหลว มีไนโตรเจนอยู่ 20 เปอร์เซ็นต์ใส่ 150 ลิตรต่อ 6 ไร่ ส่วนผสมปุ๋ย เอ็น-พี-เค 300-500 กิโลกรัมต่อ 6 ไร่ต่อปี

ต้นทุนและผลผลิตของการเลี้ยงปลาตะเพียนขาว

ปลาตะเพียนขาวที่เลี้ยงกันตามอัตราการปล่อยปลาที่กล่าวแล้ว จะมีผลผลิตไร่ละประมาณ เอกส 800 ถึง 1,000 กิโลกรัม เมื่อเทียบราคาปลา กิโลกรัมละ 15 บาท ได้รายรับประมาณ ไร่ละ 12,000 ถึง 15,000 บาท ไม่ว่าการณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

15,000 บาท ในเวลาประมาณ 7 เดือน เมื่อหักค่าใช้จ่ายต่อไร่ ได้แก่ ไร่ 1,400 บาท กากถั่วเหลือง ประมาณ 2,200 บาท ค่าแรงงานสำหรับผู้เลี้ยงหรือเจ้าของไร่ละประมาณ 875 บาท รวมเป็นค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ไร่ละประมาณ 4,475 บาท ดังนั้นจะได้กำไรสุทธิไร่ละประมาณ 7,525 บาท ซึ่งนับว่าเป็นผลผลิตที่สูงอย่างหนึ่ง ถ้าหากได้มีการปรับปรุงดูแลใกล้ชิดก็จะได้ผลผลิตสูงขึ้น ปลาตะเพียนขาวใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 6 เดือน จะมีน้ำหนักประมาณ 3 - 4 ตัว/กิโลกรัม

ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ

ปัญหาทั่วไปที่มักจะพบ ได้แก่ ปลาไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะไม่ได้ถ่ายเทน้ำเป็นประจำ จึงทำให้เกิดเห็บปลาและหนอนสมออันเป็นพยาธิของปลา หรือโรคจากแบคทีเรีย ซึ่งเกิดจากการเลี้ยงปลาแน่นเกินไป ศัตรูของปลาตะเพียนขาว ได้แก่ ปลาช่อน ปลาชะโด ปลาดุก กบ เขียด งูกินปลา และนก ฯลฯ ปัญหาใหญ่อีกประการหนึ่ง คือ การลักขโมยซึ่งมีวิธีการหลายอย่าง เช่น ใช้ตาข่าย แห กระชังลอบ ทำให้นักเลี้ยงปลาประสบการขาดทุนมากหลายรายแล้ว

อนึ่ง ปัญหาเหล่านี้ผู้เลี้ยงควรศึกษาและแก้ไขโดยใกล้ชิด พร้อมทั้งปฏิบัติตามคำแนะนำในด้านวิชาการจากเจ้าหน้าที่ของกรมประมงอย่างเคร่งครัด

แนวโน้มของการเลี้ยงปลาตะเพียนขาว

ปลาตะเพียนขาวเป็นปลาพื้นบ้านของคนไทย ประชาชนนิยมบริโภคอย่างแพร่หลาย ส่วนของผู้เลี้ยงปลาตะเพียนขาวเป็นปลาที่เลี้ยงง่ายเจริญเติบโตเร็วเป็นที่ต้องการของตลาด สำหรับต้นทุนการผลิตก็ไม่สูงมาก ดังนั้น การเลี้ยงปลาชนิดนี้จึงเป็นที่น่าสนใจอีกชนิดหนึ่ง

5. ปลายี่สก

ปลายี่สกเป็นปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง ชื่อที่ใช้เรียกปลายี่สกแตกต่างกันออกไปตามถิ่นที่อยู่อาศัย เช่น ที่แม่น้ำโขงจังหวัดหนองคาย เรียก "ปลาอิน" หรือ "ปลาเอนคางหมู" ในท้องที่บางแห่งเรียกปลาชนิดนี้ว่า "ปลายี่สกทอง" "กะสก" หรือ "อีสก" บริเวณแม่น้ำน่าน เรียก "ปลาชะเอิน" เมื่อมีรสดีอร่อยมาก ปัจจุบันเป็นปลาที่หายาก มีราคาสูงมาก เมื่อเทียบกับจำพวกปลาน้ำจืดที่มีอยู่ในประเทศไทย ราคา กิโลกรัมละ 80-100 บาท ปลายี่สกหนังหนา เนื้อเหลือง ละเอียดย่อน นุ่ม รสหวาน ประกอบอาหารได้หลายอย่าง เช่น ต้มยำ ต้มเค็ม แกงเหลือง ทอดมัน ทอดฟู นึ่ง รนควัน เจียน นึ่งกับเครื่องปรุงแบบจีน ชุบแป้งทอดรับประทานได้อร่อยเช่นกัน

ปัจจุบันแหล่งที่มีปลายี่สกมากที่สุด คือ แม่น้ำโขง รองลงมาได้แก่แม่น้ำน่าน ส่วนที่แม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี แม่น้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี แทบจะไม่มีปลายี่สกเหลืออยู่เลย

ปลายี่สกที่จับได้มีปริมาณลดลง เนื่องจากแหล่งน้ำอันเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำเสื่อมโทรมไปตามธรรมชาติ และความเจริญของบ้านเมือง เช่น การสร้างเขื่อนกั้นน้ำ การสร้างถนน การสร้างโรงงาน อุตสาหกรรมและการปล่อยสิ่งโสโครกลงในแม่น้ำลำคลอง ทำให้เกิดน้ำเสีย เป็นอันตรายต่อพันธุ์สัตว์น้ำไม่เว้นกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนปลาที่ลดลงน้อยลงประชาชน จึงควรหันมาสนใจเลี้ยงปลาให้มากขึ้นเพื่อทดแทนการจับจากธรรมชาติ ซึ่งนับวันจะมีจำนวนน้อยลงทุกที

สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดหนองคายประสบผลสำเร็จในการผสมเทียมปลาชุกไทย เมื่อปี พ.ศ.2517 โดยใช้พ่อแม่พันธุ์ที่รวบรวมจากแม่น้ำโขง และเมื่อเดือนมกราคม 2533 สามารถใช้พ่อแม่พันธุ์ปลาชุกไทยที่เลี้ยงในบ่อดินมาทำการเพาะพันธุ์ประสบผลสำเร็จเป็นครั้งแรก ด้วยการฉีดฮอร์โมนสังเคราะห์ (suprefact) ร่วมกับยาเสริมฤทธิ์ (motilium) ทางช่องท้องของแม่ปลา

ประวัติและถิ่นกำเนิด

ปลาชุกมีเผ่าพันธุ์เชื้อสายเดียวกับปลาตะเพียน เช่นเดียวกับปลาตะโกก ปลากระโทง ปลาฉลามจันท์ น้ำจืด และปลาสร้อยในภาคกลางพบปลาชุกอาศัยอยู่ในแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำราชบุรี แม่น้ำป่าสัก แควน้อย แควใหญ่ ภาคเหนือพบมากที่แม่น้ำน่าน จังหวัดอุตรดิตถ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบในแม่น้ำโขง ตั้งแต่จังหวัดเชียงราย จังหวัดอุบลราชธานี มีมากในจังหวัดหนองคาย และจังหวัดนครพนม

อุปนิสัย

ปลาชุกชอบอาศัยอยู่ในแม่น้ำสายใหญ่ ที่พื้นที่ตื้นน้ำมีลักษณะเป็นกรวดทราย ระดับน้ำลึก 5-10 เมตร น้ำเย็นในสะอาด จืดสนิทและเป็นบริเวณที่มีน้ำไหล วังน้ำกว้างและมีกระแสน้ำ ไหลวน ลูกปลาจะไปรวมกันอยู่ เป็นฝูงตามบริเวณที่เป็นอ่าว และพื้นเป็นโคลนหนาประมาณ 10-20 เซนติเมตร พอถึงเดือนตุลาคม ปลาจะเริ่ม ว่ายน้ำขึ้นไปที่เหนือน้ำเพื่อวางไข่และจะกลับถิ่นเดิมในเดือนพฤษภาคม หรือพอน้ำเริ่มมีระดับสูงขึ้น ปลาชุกจะพากันไปอาศัยตามห้วยวังที่มีน้ำลึก กระแสน้ำไหลคดเคี้ยวพื้นดินเป็นดินทรายและกรวดหินเป็นท้องทุ่ง (คั้ง) หรือวังน้ำที่กว้างใหญ่ ใกล้เขาสงบน้ำใสสะอาด ลึกตั้งแต่ 5-10 เมตร หมุนเวียนอยู่อย่างนี้ตลอดมา

ลักษณะรูปร่าง

ปลาชุกมีลักษณะเด่นคือ สีของลำตัวเป็นสีเหลืองนวล ลำตัวค่อนข้างกลมและยาว บริเวณด้านข้างมีแถบสีดำข้างละ 7 แถบ พาดไปตามความยาวของลำตัว ลายตามตัวเหล่านี้จะปรากฏในลูกปลาที่มีขนาด 3-5 นิ้ว บริเวณหัวมีสีเหลืองแกมเขียว ริมปากบนมีหนวดสั้น ๆ 1 คู่ มีพื้นที่คอหอยเพียงแถวเดียว จำนวน 4 ซี่ เวลากินอาหารทำปากยืดหดได้ ยึดมั่นตามเป็นสีแดงเรื่อ ๆ ครีบหลัง ครีบหู ครีบท้อง ครีบกัน มีสีชมพูแทรกอยู่กับพื้นครีบ ซึ่งเป็นสีเทาอ่อน หางค่อนข้างใหญ่และเว้าลึก ปลาชุกเป็นปลาขนาดใหญ่ชนิดหนึ่งในจำนวนปลาน้ำจืดด้วยกันพบในจังหวัดกาญจนบุรี ขนาดใหญ่ที่สุดยาว 1.35 เมตร น้ำหนัก 40 กิโลกรัม

การเตรียมบ่อเลี้ยง

บ่อที่ขุดเสร็จแล้ว สูบน้ำออกให้หมด ใส่ปุ๋ยคอกแห้งอัตรา 200 กิโลกรัม/ไร่ ผสมปูนขาว 10 เปอร์เซ็นต์คลุกเคล้าให้เข้ากัน เพื่อเป็นการฆ่าไข่แมลงบางชนิดที่วางไข่ไว้ในปุ๋ยคอกแล้วโรยให้รอบบ่อจึงเอาน้ำเข้าการระบายน้ำเข้าบ่อควรกรองให้ดี และควรเอาน้ำเข้าบ่อก่อนปล่อยปลา 1 วัน หรือทำวันเดียวกับที่จะปล่อยปลาลงเลี้ยง ทั้งนี้เพื่อป้องกันตัวแมลงที่จะคอยกินลูกปลา พยายามให้ลูกปลากินเศษกับบ่อดิน รู้จัก

เอกลักษณะของปลาชุกที่เลี้ยงในบ่อดินมีลักษณะที่แตกต่างจากปลาชุกที่เลี้ยงในบ่อปูนซีเมนต์หรือไม่ควรฉีดใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลบหลีก ก่อนที่แมลงจะลงไปอาศัยอยู่ในบ่อ ลูกปลาลงได้เพลงก็ตอนในน้ำและรำข้าวที่โรยให้กิน เป็นอาหาร วิธีนี้ลูกปลาลงมีอัตราการตายสูงขึ้น อีกวิธีหนึ่ง เมื่อเตรียมบ่อตากบ่อแห้งดีแล้วให้ใส่ปุ๋ยคอก ลงไปประมาณน้ำเข้า ประมาณ 50 เซนติเมตร ทิ้งไว้ 7-10 วัน เมื่อไรน้ำเกิดจึงเพิ่มระดับน้ำให้สูงขึ้น แล้วปล่อย ลูกปลาลงไป วิธีนี้ ลูกปลาลงมีอาหารธรรมชาติสมบูรณ์ แต่จะมีมวลกรรเชียงอยู่มากมายคอยจับลูกปลากิน ดังนั้น ก่อนปล่อย ลูกปลา ต้องฆ่าแมลงเสียก่อนโดยใช้น้ำมันพืช เช่น น้ำมันมะพร้าวผสมกับสบู่กรดหรือสบู่ ซัลไฟท์โรยให้ทั่วบ่อ เพื่อฆ่าแมลง อัตราส่วนน้ำมันพืช 5 ลิตร สบู่กรด 2 ก้อน ต่อเนื้อที่บ่อ 80 ตาราง เมตร แมลงจะตายภายใน 5 นาที ควรทำในวันที่มีแดดจัด การสาดน้ำมันผสมสบู่ควรทำเหนือลม เพื่อให้ไขมันกระจายได้ทั่วบ่อเร็วยิ่งขึ้น น้ำมันพืชไม่เป็นอันตรายต่อลูกปลา

การเลี้ยงปลาชี่สก

ผู้ที่เลี้ยงเป็นอุตสาหกรรมต้องลงทุนมาก เนื่องจากเป็นปลาขนาดใหญ่ เวลาเลี้ยงหลายปีจึงจะได้ ขนาดที่ตลาดต้องการ ผู้ที่มีทุนน้อยควรเลี้ยงปลาชี่สกเป็นปลาสมทบ คือเลี้ยงร่วมกับปลากินพืช ชนิดอื่น ๆ เช่น ปลาไน ปลาสร้อย ปลาจิ้น ปลาเหล่านี้จะกินอาหารฝัมน้ำและกลางน้ำ ส่วนปลาชี่สกจะ กินอาหารพื้นบ่อ อาหารที่เหลือจากฝัมน้ำ กลางน้ำ จะตกไปเป็นอาหารปลาชี่สก

การเลี้ยงเป็นปลาสมทบ อัตราการปล่อยปลากินพืช 3,000-4,000 ตัว ต่อปลาชี่สก 100 ตัว สำหรับผู้ ที่มีทุนเพียงพอและมีบ่อขนาดใหญ่อาจเลี้ยงปลาชี่สกชนิดเดียวได้ ทั้งนี้ก่อนจะปล่อยปลาลงเลี้ยง ในบ่อ เมื่อรับพันธุ์ปลามาแล้ว ควรนำลงไปวางแช่น้ำในบ่อ จึงเปิดปากถุง เติมน้ำ ในบ่อเข้าถุงทีละน้อย ก่อนปล่อยลูกปลาลงเลี้ยง

อาหารปลาชี่สก

อาหารลูกปลา

การเลี้ยงปลาชี่สกต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ การให้อาหารก็มีความสำคัญเช่นกัน ในธรรมชาติ หอยเป็นอาหารที่ปลาชี่สกชอบมากที่สุด ส่วนผสมของอาหารที่ให้ควรมี รำ 1 ส่วน ปลาป่น 2 ส่วน กากถั่ว 2 ส่วน ใส่ปุ๋ยคอกลูกเข้ากันเป็นก้อนกลม ๆ ขนาดเท่าลูกตะกร้อ วางไว้ที่กระบะไม้ ซึ่ง แขนงอยู่มุมบ่อใต้ฝัมน้ำ ประมาณ 30 เซนติเมตร

วิธีที่จะให้มีอาหารธรรมชาติในบ่อปลาก็คือ ใส่ปุ๋ยมูลสัตว์แห้ง เช่น มูลโค-กระบือ มูลเป็ด-ไก่ ดากแห้ง ฯลฯ ช่วยการใส่มูลสัตว์สด ๆ ไม่ควรทำ เนื่องจากจะทำให้เกิดแก๊สแอมโมเนียละลายอยู่ในน้ำ มากขึ้น เป็นอันตรายต่อลูกปลา อัตราการใส่ปุ๋ยคอก 1 ไร่ต่อ 200 กิโลกรัม จะทำให้เกิดอาหารตามธรรมชาติ พวก กุ้ง หอย เป็นต้น ซึ่งปลาชี่สกชอบกิน การใส่ปุ๋ยควรใส่เหนือลม เพื่อปุ๋ยจะได้กระจายไปทั่วบ่อ

การสังเกตว่าในบ่อมีอาหารธรรมชาติเพียงพอหรือไม่ ใช้นิ้วจุ่มลงไปบ่อให้ลึกถึงข้อศอก ถ้า มองไม่เห็นฝ่ามือ แสดงว่าน้ำนั้นมีอาหารธรรมชาติมากหากเลี้ยงเป็นพ่อแม่พันธุ์ โดยให้อาหารผสม

เอกส (รำ:เศษแผ่นข่อย:ปลาป่น:กากถั่ว = 3:2:1) วันละ 3 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักปลาทั้งหมด
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การให้อาหารเป็นเรื่องสำคัญ วันแรก ๆ ให้ทีละน้อย เพื่อเป็นการหัดให้ลูกปลารู้จักกินอาหาร และให้สังเกตดูปริมาณอาหารที่ปลากินวันหนึ่ง ๆ ด้วย และค่อย ๆ เพิ่มอาหารให้ทีละน้อย ๆ ถ้าให้มากเกินไปอาหารเหลือจะบูดเสีย ทำให้น้ำเสีย เป็นอันตรายแก่ปลาในบ่อ เวลาให้อาหาร ให้วันละ 2 เวลา คือ 3 โมงเช้า และ 2 โมงเย็น เวลาจะให้อาหารควรมีสัญญาณ เช่น ไข่มืดน้ำ เป็นต้น ประมาณ 7 วัน ปลาได้ชินสัญญาณ จะว่ายน้ำมากินอาหารเป็นฝูง ทั้งนี้ ควรสังเกตปริมาณและชนิดของอาหารที่ให้ ถ้ามีโปรตีนสูง ปลาจะเจริญเติบโตเร็ว

การให้อาหารปลาที่สกขนาดโต ควรเพิ่ม กากถั่วแผ่น ปลาป่น สาหร่าย ผักบุง รำ ปลาขี้ขาวต้ม บดผสมกัน คลุกกับข้าวสุก หรือกากอย่างละเอียด 10 เปอร์เซ็นต์

การเจริญเติบโต

การเจริญเติบโตของปลาที่สก นอกจากเรื่องอาหารแล้ว การระบายน้ำ การเปลี่ยนน้ำเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังปลถ่ายปลาในอัตราที่หนาแน่นเกินไป เมื่อเลี้ยงได้ 1 ปี จะมีน้ำหนัก 1-2 กิโลกรัม เป็นอย่างน้อย แต่การซื้อขายในตลาด มักนิยมปลาซึ่งมีขนาดหนักกว่า 4 กิโลกรัมขึ้นไป

การแบ่งเลี้ยงและการคัดขนาด เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก ถ้าหนาแน่นเกินไป ปลาจะไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ปลาโตขึ้น ต้องการเนื้อที่มาก ปลาใหญ่จะแย่งอาหารปลาเล็ก การคัดขนาดควรกระทำทุก 6 เดือนต่อครั้ง

ผลผลิตต่อไร่

ปลาที่สกไทยที่เลี้ยงด้วยความหนาแน่น 1 ตัว/ตารางเมตร มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่สูงกว่าการเลี้ยงด้วยความหนาแน่น 2 ตัว/ตารางเมตร ส่วนอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อใกล้เคียงกัน และมีแนวโน้มว่าน่าจะเลี้ยงเป็นการค้าได้

ต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิตเนื้อปลาที่สกไทย โดยเฉลี่ยกิโลกรัมละ 41.04 บาท

1 ตัว/ตารางเมตร เท่ากับ 54.50 บาท

1 ตัว/2 ตารางเมตร เท่ากับ 63.00 บาท

หมายเหตุ : ราคาอาหาร (12.50 บาท/อาหารปลา 1 กิโลกรัม) อัตราการรอด ประมาณ 90%

แนวโน้มการเลี้ยงปลาที่สกในอนาคต

ปลาที่สกเป็นปลาที่ค่อนข้างจะหายากในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับปลาน้ำจืดด้วยกันแล้วนับได้ว่ามีราคาสูงที่สุด ทั้งนี้สามารถนำส่วนประกอบต่าง ๆ ของปลามาใช้ประโยชน์ อาทิ เนื้อ หนัง เกล็ด มีรสชาติอร่อย ดังนั้น หากการเลี้ยงปลาที่สก ได้รับความสนใจอย่างจริงจัง ก็จะทำให้มีเนื้อปลาที่สกรับประทานโดยไม่ต้องรอฤดูกาลอีกต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.ปลาแรด

การจำหน่าย

ปลาที่มีอายุ 1 ปี จะน้ำหนัก 1 กิโลกรัม ซึ่งเป็นขนาดที่ตลาดต้องการ ส่วนปลาที่มีอายุ 3 ปี ควรคัดเลือกปลาที่มีความสมบูรณ์เพื่อเก็บไว้เป็นพ่อแม่พันธุ์

การจับลำเลียงและขนส่ง

ฟาร์มเพาะพันธุ์ปลาจะขายลูกปลาให้แก่ผู้ซื้อไปเลี้ยงเป็นปลาใหญ่ 2 ขนาด คือ ปลาขนาด 2-3 เซนติเมตรซึ่งใช้เวลาอนุบาล 1 เดือน และปลาขนาด 5-7 เซนติเมตร ใช้เวลา อนุบาล 2 เดือน ก่อนการขนส่งจะจับลูกปลามาพักไว้ในบ่อซีเมนต์หรือกระชังแล้วพ่นน้ำเพิ่มออกซิเจน และงดอาหารประมาณ 1-2 วันเพื่อให้ลูกปลาเคยจนต่อการอยู่ในที่แคบ และจับถ่ายอาหารที่กินเข้าไปออกให้มากที่สุด การลำเลียงนิยมใช้ถุงพลาสติกขนาด ปริมาณ 20 ลิตร ใส่ น้ำ 5 ลิตร บรรจุลูกปลาขนาด 2-3 เซนติเมตร ในอัตรา 500-2,000 ตัว/ถุงอัดออกซิเจน หากลูกปลาโตขนาด 5 ถึง 7 เซนติเมตร ควรใส่ปีบหรือถังลำเลียง ในอัตรา 200-300 ตัว/ปีบ (น้ำ 10-15 ลิตร) ทั้งนี้ ในระหว่างการลำ เลียงควรใส่ยาเหลืองในอัตรา 1-3 ส่วนในล้าน หรือ เกลือในอัตรา 0.1-0.2% เพื่อยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรียและป้องกันเชื้อราที่จะเกิดขึ้นเมื่อปลาเกิดบาดแผลในระหว่างการเดินทาง ก่อนปล่อยปลาลงในที่ใหม่ ต้อง แช่ถุงลำเลียงลูกปลา ในน้ำประมาณ 15 นาที เพื่อปรับอุณหภูมิและสิ่งแวดล้อมให้กับลูกปลา

ต้นทุนและผลตอบแทน

การเลี้ยงปลาแรดให้มีขนาดตลาดต้องการ ใช้ระยะเวลา 1 ปี ปลาจะมีน้ำหนัก 1 กิโลกรัม โดยการลงทุนประมาณ 30 บาท แต่สามารถจำหน่ายได้ 50-80 บาท เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนกับกำไร โดยลงทุน 12,479 บาท กำไร 4,000 บาท คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ จะได้กำไร 32% ซึ่งเป็นเปอร์เซ็นต์ที่ค่อนข้างสูง

7.ปลาชะโด

ปลาชะโด มีชื่อสามัญคือ Gian snake-head fish มีชื่อวิทยาศาสตร์คือ Channa micropeltes

รูปร่างลักษณะ มีเกล็ด ลำตัวเป็นทรงกระบอก กินอาหารเช่นเดียวกับปลาช่อน แต่กินจุกว่ามาก สีส้มเข้มกว่าปลาช่อน ปากกว้างฟันแหลมคม มีอุปนิสัย กินเหยื่อเก่ง คุ้ยขยะเลี้ยงลูกอ่อน

ชะโดจัดเป็นปลาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในวงศ์นี้ โดยมีขนาดโตเต็มที่ได้ถึง 1 เมตร หรือ 1.5 เมตรหนักถึง 20 กก. มีรูปร่างลำตัวค่อนข้างกลมยาว พื้นลำตัวสีน้ำตาลอมเขียว มีลายประสีดำกระจายทั่วตัว ภายในปากมีฟันแหลมคม เมื่อยังเป็นปลานขนาดเล็กจะมีสีลำตัวเป็นสีน้ำตาลและมีแถบสีดำส้ม และเหลืองพาดตามความยาวลำตัว 2 แถบ บริเวณหางสีแดงสด เมื่อเริ่มโตขึ้นมาสีและลายจะเริ่มจางหายไป กลายเป็นสีเขียวอมน้ำตาลคล้ายสีของเปลือกหอยแมลงภู่ม้วน

โดยการที่สีของปลาเปลี่ยนไปตามวัยนี้ ชะโดจึงมีชื่อเรียกต่างออกไปตามวัย เมื่อยังเป็นลูกปลา จะถูกเรียกว่า "ชะโด" หรือ "อ้ายป้อก" เมื่อโตเต็มที่แล้วจะถูกเรียกว่า "แมลงกู่" ตามสีของลำตัว

นอกจากจะเป็นปลาที่ใหญ่ที่สุดในวงศ์นี้แล้ว ยังมีอุปนิสัยดุร้ายมากที่สุดด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในฤดูผสมพันธุ์ปลาตัวผู้ซึ่งเป็นผู้ดูแลไข่และลูกอ่อน จะกัดและทำร้ายสัตว์ทุกชนิดที่ผ่านเข้ามาใกล้รัง ไม่เว้นแม้กระทั่งมนุษย์ จึงมักมีผู้ถูกชะโดกัดทำร้ายบ่อย ๆ ในช่วงนี้ ฤดูผสมพันธุ์ของปลาชะโดจะมีขึ้นในเดือนกรกฎาคม-กันยายน รังมีการเปลี่ยนแปลงใกล้ชายฝั่ง เรียกว่า "ชะโดตีแปลง"

เป็นปลาที่พบได้ทุกภาคของประเทศ และพบในประเทศใกล้เคียง เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย ติมอร์ตะวันออก และประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วย

ชะโดมีการเลี้ยงในกระชังตามแม่น้ำสายใหญ่ เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา สะแกกรัง และอ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี มักจะบริโภคด้วยการทำเป็นปลาเค็มและตากแห้งมากกว่าปรุงสด เพราะเนื้อแข็งและมีก้างเยอะ

นอกจากเป็นปลาเศรษฐกิจแล้ว ยังมีการเลี้ยงเป็นปลาสวยงามด้วย โดยเฉพาะลูกปลา พบว่ามีขายในตลาดปลาสวยงามบ่อย ๆ และมีราคาถูก

ลักษณะทั่วไป

เป็นปลาน้ำจืด ลำตัวกลมยาวเป็นรูปทรงกระบอก รูปร่างคล้ายคลึงกับปลาช่อน เป็นปลาที่มีรูปร่างใหญ่ที่สุดในสกุลนี้ ลูกปลาชะโดเมื่อยังเล็ก ลำตัวมีสีน้ำตาลและแถบสีเหลืองอมส้มพาดตามยาว โดยบริเวณโคนหางมีสีแดงสด เมื่อโตขึ้นส่วนบนของลำตัวมีสีเขียวอมน้ำเงินเข้มคล้ายสีเปลือกหอยแมลงกู่ ส่วนท้องสีขาว กึ่งกลางลำตัวมีแถบดำพาดไปตามความยาวของลำตัว ภายในปากมีฟันแหลมคม ครีบหลังและครีบกันยาวจนเกือบถึงโคนหาง ครีบหางมนกลม ปลาชะโดมีอวัยวะพิเศษช่วยในการหายใจโดยไม่ต้องกรองผ่านช่องเหงือกเหมือนปลาช่อน

8. ปลาจีน

ปลาจีนเป็นชื่อที่ใช้เรียกปลา 3 ชนิด คือ ปลาเฉาหรือเฉาฮื้อหรือปลากินหญ้า ปลาลิ้นหรือลิ้นฮื้อหรือปลาเกล็ดเงิน และปลาซงหรือซ่งฮื้อหรือปลาหัวโต ปลาทั้งสามชนิดนี้เป็นปลาที่นำเข้ามาจากประเทศจีน เมื่อนำมาเลี้ยงในประเทศไทยพบว่าปลาทั้ง 3 ชนิดนี้เจริญเติบโตได้ดี โดยเฉพาะเลี้ยงในบ่อ ที่มีขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตามปลาจะไม่วางไข่ในบ่อเลี้ยงจึงจำเป็นต้องเพาะพันธุ์โดยวิธีการฉีดฮอร์โมนผสมเทียม ปลาจีนมีถิ่นกำเนิดอยู่ในภาคกลางและภาคใต้ของประเทศจีนแถบลุ่มแม่น้ำแยงซี

ลักษณะทั่วไป

ในบรรดาปลาจีนทั้ง 3 ชนิดนี้ ปลาลิ้นและปลาซงมีลักษณะคล้ายคลึงกันมากที่สุด จะสังเกตความแตกต่างได้จากลักษณะของหัว ซึ่งปลาซงมีหัวค่อนข้างโตเมื่อเทียบกับลำตัว จึงมีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่าปลาหัวโต (Big head Carp) ไม่มีสันบริเวณท้อง ตรงกันข้ามกับปลาลิ้น ซึ่งมีหัวขนาดเล็กกว่า และมีสันแหลมไม่วาร์ณใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมี habits แปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริเวณท้อง ปลาทั้งสองชนิดนี้มีเกล็ดสีเงิน แต่บางครั้งเกล็ดของปลาซึ่งจะมีสีดำเป็นจุด อยู่บนเกล็ดบางส่วน สำหรับปลาเฉานั้นมีเกล็ดขนาดใหญ่ นอกจากนั้นลำตัวยังกลมและยาวมากกว่า ส่วนหลังมีสีดำ น้ำตาล ส่วนท้องขาว ความแตกต่างของปลาทั้ง 3 ชนิดมีดังนี้

ปลาเกล็ดเงิน หรือ ปลาลิ้น (Silver carp) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Hypophthalmichthys molitrix* (Cuv.&Val) ส่วนหัวมีขนาดปานกลาง ปากเขี้ยวเล็กน้อยอยู่ปลายสุดของส่วนหัว ขากรรไกรล่างเฉียงขึ้นมาเล็กน้อย ตาค่อนข้างเล็กและอยู่ใต้แนวระดับกึ่งกลางลำตัว ส่วนหนังของเหงือกไม่เชื่อมสนิทกับแก้มส่วนล่าง มีอวัยวะ Super branchial อยู่ ซึ่งกรองเหงือกติดต่อกันเหมือนตะแกรง ที่ลักษณะคล้ายฟองน้ำ ฟันที่คอหอยมีข้างละแถว ๆ ละ 4 ซี่ พื้นหน้าตัดของฟันแบนเป็นร่องละเอียด ครีบหลังมีก้านครีบเดี่ยว 3 ก้าน และก้านครีบแขนง 7 ก้าน ครีบก้นมีก้านครีบเดี่ยว 3 ก้านและก้านครีบแขนง 11-14 ก้าน ครีบอกมีครีบเดี่ยว 1 ก้าน และก้านครีบแขนง 17 ก้าน ครีบท้องมีก้านครีบเดี่ยว 1 ก้าน และก้านครีบแขนง 8 ก้าน เกล็ดบนเส้นข้างลำตัวมี 110-123 เกล็ด ลำตัวรูปกระสวยแบนข้าง ส่วนท้อง เป็นสันยาวจากอกถึงรูก้น ลำตัวส่วนหลังสีดำ เทา ส่วนอื่น ๆ สีเงิน

ปลาหัวโต หรือ ปลาช่ง (Bighead carp) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Aristichthys nobilis* (Richardson) ส่วนหัวมีความยาวประมาณ 1 ใน 3 ของลำตัวปากอยู่ปลายสูงสุด และเขี้ยวข้างบนขากรรไกรล่างเฉียงขึ้นข้างบนเล็กน้อย ตาค่อนข้างเล็กอยู่ต่ำเยื้องมาทางส่วนหน้า ซึ่งกรองเหงือกเล็กและมีขนาดเล็กแต่ไม่ติดกัน ที่คอหอยมีฟันข้างละแถว ๆ ละ 4 ซี่ พื้นหน้าตัดของฟันแบนและเรียบ ครีบบนหลังมีก้านครีบเดี่ยว 3 ก้านและก้านครีบแขนง 7 ก้าน ครีบก้นมีครีบก้านเดี่ยว 3 ก้าน และก้านครีบแขนง 11-14 ก้าน ครีบอกมีก้านครีบเดี่ยว 1 ก้าน และก้านครีบแขนง 17 ก้าน ครีบท้องมีก้านครีบเดี่ยว 1 ก้าน และก้านครีบแขนง 8 ก้าน เกล็ดเล็กที่เส้นข้างลำตัว มี 95-105 เกล็ด ลำตัวรูปกระสวย ส่วนท้อง เป็นสันตั้งแต่ครีบท้องถึงครีบก้น หางแบนข้างและเป็นสันส่วนหลังจะมีสีดำและจุดดำบางแห่งท้องเหลือง

ปลากินหญ้า หรือ ปลาเฉา (Grass carp) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Ctenopharyngodon idellus* (Cuv.& Val) ส่วนหัวค่อนข้างแบน ปากอยู่ปลายสุดเฉียงขึ้นเล็กน้อย ขากรรไกรล่างสั้นกว่าขากรรไกรบน ตาเล็ก ซึ่งเหงือกติดต่อกับแก้ม ซึ่งกรองเหงือกห่างและสั้น ฟันที่คอหอยมีอยู่ 7 แถว คล้ายหวี ข้างซ้ายมี 2-5 ซี่ ข้างขวามี 2-4 ซี่ ครีบหลังสั้น มีก้านครีบเดี่ยว 3 ก้าน และก้านครีบแขนง 7 ก้าน ครีบก้น มีก้านครีบเดี่ยว 3 ก้าน และก้านครีบแขนง 8 ก้าน ครีบอกมีก้านครีบเดี่ยว 2 ก้าน ก้านครีบแขนง 14 ก้าน ครีบท้องมีก้านครีบเดี่ยว 1 ก้าน และก้านครีบแขนง 8 ก้าน เกล็ดขนาดใหญ่บริเวณข้างลำตัว 34-35 เกล็ด ลำตัวรูปกระสวยคล้ายทรงกระบอก หางแบนข้าง ส่วนหลังมีสีดำ น้ำตาล ท้องมีขาว

การจัดการบ่อเลี้ยง

จากสถิติผลผลิตการเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ปี 2539 พบว่าประเทศไทยมีฟาร์มเลี้ยงปลาจีนทั้งสามชนิดอยู่ 779 ฟาร์ม รวมเนื้อที่ 9,335.45 ไร่ มีผลผลิต 1,772.97 ตัน และจากการศึกษาพบว่าปลาจีนทั้งสามชนิดนั้น จะเจริญเติบโตได้เร็วมากถ้าหากได้รับการเลี้ยงอย่างถูกวิธี ซึ่งพอจะจำแนกปัจจัยที่ทำให้การเลี้ยงได้ผลผลิตสูง ดังนี้

ไม่ว่ากรรมใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ความลึกของน้ำ 1.5-2.0 เมตร

2. ขนาดของบ่อ ควรมีขนาด 2-5 ไร่

3. คุณสมบัติของดิน ดินปนทรายดีที่สุด เพราะทำให้การเน่าสลายของพวกอินทรีย์สารดี มีการดูดซึมพวกปุ๋ยและการคงไว้ของพวกเกลือแร่อย่างดี

4. รูปแบบบ่อควรเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า (ความยาว:ความกว้าง:3:2) ซึ่งง่ายและสะดวกต่อการจัดการ

5. การทำความสะอาดบ่อ หลังจากการเลี้ยงปลาไประยะหนึ่ง พื้นก้นบ่อจะมีตะกอนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ควรจะมีการลอกเลนกำจัดตะกอนที่เกิดขึ้นออกจากบ่อ

6. คุณสมบัติของน้ำ ควรมีความเป็นกรดเป็นด่าง 7-8.5 และปริมาณออกซิเจนที่ละลายอยู่ในน้ำ ระหว่างการเลี้ยง ควรสูงกว่า 2 ppm. เพราะถ้าปริมาณออกซิเจนในน้ำต่ำกว่า 2 ppm. ปลาจะกินอาหารน้อยลง และจะหยุดกินอาหาร เมื่อออกซิเจนต่ำกว่า 1 ppm. ปลาจะลอยหัวและตายเมื่อออกซิเจนในน้ำ อยู่ระหว่าง 0.2-0.5 ppm. ดังนั้นถ้าสังเกตเห็นว่าปลาที่เลี้ยงมีการลอยหัวจะต้องทำการเปลี่ยนน้ำหรือ ฉีดพ่น ผ่านอากาศลงในบ่อเพื่อเพิ่มออกซิเจนอุณหภูมิที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 25-30 องศาเซลเซียส

7. การเตรียมบ่อ

ในกรณีที่ เป็นบ่อเก่า ควรปรับปรุงบ่อ โดยนำโคลนหรือซากอินทรีย์วัตถุที่เหลืออยู่ในบ่อออกเสียก่อนที่จะปล่อยปลาลงเลี้ยง ถ้าหากอุณหภูมิสูงขึ้น สารพิษต่าง ๆ เช่น กรดอินทรีย์ ไฮโดรเจนซัลไฟด์ และแก๊สมีเทน ฯลฯ จะสลายออกมาจากสารเน่าเปื่อยได้ง่ายและเร็วขึ้น สำหรับบ่อซึ่งเคยมีปัญหาเรื่องโรคปลา ควรมีการฆ่าเชื้อเสียก่อน และเมื่อพบรอยรั่วหรือรูตามคันบ่อ ให้รีบซ่อมแซมทันทีหลังจากทำความสะอาดแล้วจึงทำการตากบ่อ โดยใช้ปูนขาวและกากชากำจัดศัตรู ในกรณีที่ เป็นบ่อใหม่ถ้าดินเป็นกรดมาก ควรใส่ปูนขาวเพื่อแก้สภาพความเป็นกรดของดินให้เจือจางหรือหมดไป อัตราส่วน การใช้ปูนขาว 1 ก.ก. ต่อ เนื้อที่บ่อ 10 ตารางเมตร การใส่ปุ๋ยให้ระบายน้ำเข้าบ่อ ประมาณ 30-40 ซม. แล้วใส่ปุ๋ยตากแดด ทิ้งไว้ 3-5 วัน จะมีโร่น้ำเกิดขึ้น ให้ปล่อย ปลาลงเลี้ยง การเลี้ยงปลาขนาดตลาด

การเลี้ยงปลาเงินไม่ได้อาจักอยู่แต่รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเท่านั้น การพิจารณาการเลี้ยงปลายังต้องคำนึงถึง เรื่องการตลาดว่า เมื่อเลี้ยงปลาเงินชนิดใดชนิดหนึ่งออกมาแล้ว สามารถจำหน่ายได้หรือไม่ ดังนั้นเกษตรกรจึงควรเลือกเลี้ยงปลาเงินชนิดไหนก็ได้ตอบสนองตลาดได้ดี สำหรับรูปแบบการเลี้ยง นอกจากจะพิจารณาลักษณะบ่อแล้วต้องพิจารณาลักษณะการกินอาหารของปลา ซึ่งจะกล่าวต่อไปดังนี้

ปลาลิ้น เป็นปลากินแพลงก์ตอน โดยปลาที่มีอายุตั้งแต่ 1-8 วัน จะกินแพลงก์ตอนสัตว์ (Zooplankton) เป็นหลัก แต่เมื่ออายุมากกว่านี้ จะกินแพลงก์ตอนพืช (Phytoplankton) หรือน้ำเขียว เป็นหลัก และกินแพลงก์ตอนสัตว์รองลงมา

ปลาซ่ง เป็นปลากินแพลงก์ตอน โดยจะกินแพลงก์ตอนสัตว์เป็นหลัก ตั้งแต่เล็กจนโต

ปลาเงา ปลาขนาดเล็กที่มีขนาดเล็กกว่า 15 ซม. จะกินอาหารจำพวกเดียวกับปลาลิ้น และปลาซ่ง ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คือ แพลงก์ตอนสัตว์ และแพลงก์ตอนพืชเมื่อมีขนาดโตขึ้นกินอาหารพวกพืชน้ำและหญ้า

จากลักษณะการกินอาหารของปลาจิ้งทั้งสามชนิด พอเป็นแนวทางในการจัดบ่อเลี้ยงอันได้แก่ การใส่ปุ๋ยคอกให้เหมาะสม จะเห็นว่า การเลี้ยงปลาจิ้งทั้งสามชนิด ตอนที่มิขนาดเล็กนั้นไม่ควรเลี้ยงรวมกัน แต่เมื่อปลาโตขึ้นก็สามารถนำมาเลี้ยงรวมกันได้ แต่ต้องเตรียมอาหารในบ่อให้ถูกต้องกับลักษณะการกินอาหารของปลาที่เลี้ยง ปัจจุบันการเลี้ยงปลาควรหันมาสนใจเรื่องตลาดให้มากขึ้น เพราะว่าการจัดการเรื่องอาหารปลานั้น สามารถให้อาหารสมทบ หรืออาจเป็นอาหารสำเร็จรูปของปลากินพืช โดยให้ในอัตรา 1-2% ของน้ำหนักตัวปลาที่ปล่อย สำหรับรูปแบบการเลี้ยงนั้น จะได้ยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. การเลี้ยงปลาจิ้งแบบรวมกันเอง ใช้บ่อขนาดตั้งแต่ 1 ไร่ขึ้นไป ปล่อยปลาเถลีน ชง และ ปลาไน อัตราส่วน 2:1:1:1 อัตราปล่อยปลา 1 ตัว/ 4 ตารางเมตร สำหรับปลาที่ปล่อยควรมีขนาด 10-15 ซม. (ได้จากที่กล่าวมาแล้ว) โดยใช้หญ้าสดเป็นอาหารและใส่ปุ๋ยคอกเป็นหลัก นอกจากนั้นให้อาหารสมทบแก่ปลาปริมาณ 2% ของน้ำหนักปลา

2. การเลี้ยงปลาจิ้งในคอก โดยเลือกแหล่งน้ำที่เป็นอ่างที่มีความลึกในระดับ 3-5 เมตร และในที่ตั้งกล่าวควรมีระดับน้ำต่ำสุดประมาณ 1.5 เมตร ขนาดของคอกควรมีพื้นที่ประมาณ 200-1,600 ตารางเมตร โดยใช้วนพลาสติกขนาดช่องตาประมาณ 2.5-5.0 ซม. ตามขนาดปลาที่เลี้ยง การปล่อยควรถือปลาเถลีนเป็นหลัก (ถ้าแหล่งน้ำนั้นมีพืชน้ำไม่มาก) ขนาดปลาเถลีนที่ปล่อย ควรมีขนาดไม่ต่ำกว่า 15 ซม. สำหรับปลาชนิดอื่น ๆ เช่น เล็น ชงและปลาไน ควรปล่อยรวมกันประมาณ 30% ของปลาทั้งหมด อัตราที่ปล่อยปลาในคอกประมาณ 1-2 ตัว/ตารางเมตร

3. การเลี้ยงปลาจิ้งร่วมกับปลาชนิดอื่น ๆ วิธีนี้เป็นที่นิยมกันมากในปัจจุบัน เพราะเป็นการเพิ่มผลผลิตปลาในบ่อ เช่น การเลี้ยงปลาสร้อย หรือปลานิล จะปล่อยปลาชังไปในอัตราส่วน 10% ของปริมาณปลาที่ปล่อยไปทั้งหมด การเลี้ยงแบบนี้ใช้มูลสุกรสำหรับเป็นอาหารปลาสร้อย และปลานิล ส่วนปลาชังเป็นปลาที่ช่วยกินแพลงก์ตอนในบ่อ หรือการเลี้ยงปลาสร้อยในบ่อร่วมกับปลานิล โดยใช้เศษอาหารที่เหลือจากร้านอาหาร โดยจะปล่อยปลาเถลีน ปลาชัง และปลาไน เพิ่มขึ้นอีกประมาณ ไร่ละ 20 ตัว ทั้งนี้เมื่อรวมลูกปลาที่ปล่อยลงทั้งหมดประมาณ 5 ตัว/ตารางเมตร โดยมีการจัดการที่ดีในด้านอาหารปลา และควรรักษาคุณสมบัติของน้ำในบ่อ ผลผลิตของปลาโดยการเลี้ยงปลาแบบรวมนี้นี้จะได้ประมาณ 1,000-2,000 กิโลกรัม/ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอาหารที่ใช้เลี้ยง และสถานที่ตั้งของบ่อที่สามารถถ่ายเทน้ำได้สะดวกทุกฤดูกาล

อย่างไรก็ตาม ในการปล่อยปลาลงเลี้ยงทั้งสามวิธีนั้น ควรมีระบบการจัดการอย่างหนึ่งเพิ่มเติมเข้าไปคือ การคัดปลาขนาดตลาดออกจำหน่าย แล้วปล่อยปลารุ่นใหม่ลงทดแทนเพราะนอกจากทำให้สามารถเพิ่มผลผลิตปลาในบ่อให้มากขึ้นแล้ว ยังสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตปีละหลาย ๆ ครั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจับและลำเลียงปลาเล็ก

เนื่องจากพันธุ์ปลาจีนเป็นปลาที่ตายง่าย การจับและลำเลียงต้องระมัดระวังให้มากเพื่อมิให้ปลาบอบช้ำ สาเหตุที่ปลาบอบช้ำมีหลายประการ

1. เครื่องมือจับปลา ต้องเลือกเครื่องมือที่เหมาะสม เช่น อวน ควรเลือกขนาดที่ปลาไม่ติดช่องตาอวน หรือจะใช้ยอ อวนปานเปล ส่วนแหไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้

2. วิธีตีอวน แม้จะเป็นเครื่องมือที่ดี แต่ถ้าคนตีอวน ๆ ไม่เป็นแล้ว ปลาจะได้รับความบอบช้ำ

3. การตักและนับปลา เมื่อได้ตีอวนรวบปลามาอยู่ในถูงอวนแล้ว ควรพับลูกปลาให้จับถ่ายของเสียสักระยะหนึ่งก่อน และควรมีน้ำพันเป็นฝอยเพื่อช่วยเพิ่มอากาศให้ปลาหายใจ การตักและนับปลาต้องระมัดระวัง เครื่องมือที่ใช้ควรเป็นกระสอบผ้าไนลอนเนื้อนุ่ม หรือจานสังกะสีเคลือบ ไม่ควรใช้มือหรือกระชอนไม้ไผ่เป็นอันขาด

4. การลำเลียง ปัจจุบันนิยมใช้ลำเลียงโดยถุงพลาสติกอัดแก๊สออกซิเจน
การจำหน่าย

ปัจจุบัน ปลาจีนมีการจำหน่าย 2 รูปแบบ คือ ขนาด 7-8 ซีด นำไปประกอบอาหารโต๊ะจีน และขนาด 1 1/2 - 2 กิโลกรัม เช่น ปลานึ่ง หัวปลาหม้อไฟ ฯลฯ

แนวโน้มการเลี้ยงปลาจีนในอนาคต

แนวโน้มด้านการตลาดของปลาจีนยังคงอยู่ในสถานะที่ดี มีปริมาณความต้องการบริโภคสูง เนื่องจากเป็นปลาที่มีรสชาติดี ราคาไม่แพงมากนัก และนิยมประกอบอาหารเป็นปลาจานระดับภัตตาคารอย่างไรก็ตาม การเลี้ยงปลาจีนในขณะนี้ ส่วนใหญ่มิได้เลี้ยงเป็นปลาหลักแต่จะปล่อยเสริมเพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในแหล่งน้ำ โดยมิให้เกิดความสูญเปล่า เนื่องจากปลาจีน จะกินอาหารต่างระดับกับปลาหลัก มีอัตราเจริญเติบโตเร็ว ไม่ค่อยพบปัญหาโรคระบาด ดังนั้นปลาจีนจึงเป็นปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง ซึ่งมีตลาดค่อนข้างจะแน่นอนอันจะเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เลี้ยง

9. ปลาไน

ปลาไนเป็นปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง อยู่ในจำพวกปลาตะเพียน มีร่างกายแข็งแรง รูปร่างลักษณะคล้ายปลาตะเพียน ปากเล็ก ไม่มีฟัน ริมฝีปากหนาและมีหนวด 4 เส้น ครีบหลังเป็นครีบเดี่ยวยาวติดกันเป็นพืด สีของลำตัวจะเป็นสีเงินปนเทาบางทีกี่เหลืองอ่อน หรือบางตัวก็เป็นสีทอง

ปลาไนชอบอาศัยอยู่ตามแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ที่มีพื้นที่เป็นดินโคลนกระแสน้ำไหลอ่อนเกือบจะนิ่ง ชอบอยู่ในน้ำอุ่นมากกว่าในน้ำเย็น ไม่ชอบน้ำใสจนเกินไป โดยปกติมีนิสัยขลาดแต่สามารถฝึกให้เชื่อได้โดยวิธีการให้อาหารขอบวางไข่ในที่ตื้น เป็นปลาที่อดทนต่อดินฟ้าอากาศ ปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติได้รวดเร็ว ดังนั้นจึงเป็นปลาที่เลี้ยงง่าย โตเร็ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปร่างลักษณะภายนอกของปลาไนตัวผู้และตัวเมียจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก โดยตัวเมีย มีลำตัวป้อม ช่วงท้องตอนล่างอวบใหญ่แบน ส่วนตัวผู้มีลำตัวเรียวยาวโดยเฉพาะฤดูวางไข่ ฤดูวางไข่ของปลาไนจะมีความแตกต่างกันตามแต่อากาศและฤดูกาลของแต่ละประเทศ สำหรับในประเทศไทย ปลาไนสามารถที่จะวางไข่ได้ในทุกฤดู แต่ในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ปลาไนจะเติบโตพอที่จะสืบพันธุ์ได้เมื่ออายุประมาณ 6 เดือน ความยาวของลำตัวประมาณ 25 เซนติเมตร ในฤดูหนึ่งแม่ปลาตัวหนึ่งอาจวางไข่ได้ถึง 2 ครั้ง

บ่อเลี้ยงปลาไน ควรแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. บ่อผสมพันธุ์สำหรับพ่อ-แม่ปลา เพื่อใช้ผสมพันธุ์และวางไข่ แล้วจึงย้ายปลาไปบ่ออนุบาล โดยที่ตั้งของบ่อนั้นต้องตั้งอยู่ในทำเลที่เงียบสงบ บ่อผสมพันธุ์ควรมีขนาดประมาณ 50 ตารางเมตร ความลึกของน้ำประมาณ 1 เมตร เหมาะสำหรับแม่ปลาขนาด 1-2 กิโลกรัม จำนวน 2-4 ตัว น้ำที่จะระบายเข้าบ่อควรเป็นน้ำสะอาดไม่ใสหรือขุ่นจนเกินไป

2. บ่ออนุบาล เป็นบ่อที่ฟักไข่ปลาที่แม่ปลาวางไข่ บ่ออนุบาลควรมีเนื้อที่ประมาณ 400-800 ตารางเมตร ความลึกของน้ำไม่เกิน 1 เมตร โดยบ่ออนุบาลอาจใช้เป็นบ่อเลี้ยงด้วยได้

3. บ่อเลี้ยง ใช้เลี้ยงลูกปลาที่มีอายุตั้งแต่ 2-3 เดือนขึ้นไป โดยแยกมาจากบ่ออนุบาล โดยจะใช้เลี้ยงปลาไนจนเติบโตได้ขนาดที่จะขายได้ บ่อเลี้ยงควรเป็นบ่อขนาดใหญ่และมีน้ำลึกประมาณ 1-2 เมตร ตลอดปี

10. ปลาสวาย

ปลาสวาย หรือ อ้ายดอง หรือ ปลาซวย มีชื่อสามัญ คือ Striped catfish และชื่อวิทยาศาสตร์ คือ Pangasianodon hypophthalmus พบหลายอยู่ตามแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำโขง มีรูปร่างลักษณะ คือ ลำตัวยาวเรียวแบนด้านข้างเล็กน้อย ไม่มีเกล็ด มีสีเทาดำ ดวงตามีขนาดเล็ก มีหนวดที่ริมฝีปากบน 2 คู่และริมฝีปากล่าง 1 คู่ ด้านหลังตอนปลายใกล้กับบริเวณหางจะมีครีบเล็กเป็นคู่ขึ้นมา เรียกว่า คู่มีเขี้ยว

จากการสอบถามผู้ที่ได้เคยทำการทดลองเลี้ยงปลาสวายในกระชัง และได้ทดลองเลี้ยงในบ่อปรากฏว่าทั้งปลาสวายและปลาเทโพจะไม่วางไข่แพร่พันธุ์ในบ่อหรือในกระชังที่เลี้ยงไว้เลย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปลาสวายจะไม่วางไข่ในบ่อและในกระชัง แต่ก็มีผู้นิยมเลี้ยงปลาสวายในบ่อและในกระชังกันมาก ทั้งนี้เพราะเป็นปลาที่เลี้ยงง่าย กินง่าย โตเร็ว มีน้ำหนักมาก เนื้อมีรสอร่อย และในท้องตลาดจะมีผู้รับซื้อในราคาที่ดีพอสมควร

ชาวประมงที่เลี้ยงปลาสวายในบ่อ (หรือในกระชัง) จะต้องซื้อหาลูกปลาสวายขนาดเล็กประมาณ 5-12 เซนติเมตร มาจากแหล่งขายลูกปลา ลูกปลาสวายที่นำมาจำหน่าย ส่วนมากจะได้มาจากเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งต่าง ๆ ในลุ่มน้ำภาคกลาง เช่น ในท้องที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลพบุรี อุทัยธานี อ่างทอง นครสวรรค์และพิษณุโลก

การเลี้ยงปลาสาวยควรพิจารณาและปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. บ่อ เนื่องจากปลาสาวยเป็นปลาที่มีขนาดใหญ่ ศัตรูที่เป็นพวกปลาด้วยกันจึงมีน้อย เพราะส่วนมากปลาอื่น ๆ ที่มีอายุใกล้เคียงกันจะมีขนาดของลำตัวเล็กกว่า ไม่อาจทำอันตรายปลาสาวยได้

บ่อเลี้ยงปลาสาวย ควรเป็นบ่อขนาดใหญ่ มีระดับน้ำลึกประมาณ 2 เมตร ทำเลของบ่อเลี้ยงควรให้อยู่ใกล้หรือติดกับแม่น้ำลำคลอง หรืออยู่ในที่ซึ่งมีทางน้ำไหลถ่ายเทได้ในบางโอกาส เมื่อน้ำเสียจะได้ถ่ายเทน้ำได้สะดวก บ่อเลี้ยงปลาสาวยไม่จำเป็นต้องมีขานบ่อ เพราะปลาสาวยไม่วางไข่ในที่ตื้น แต่ควรจะทำขอบบ่อให้เหลาดเล็กน้อย และมีขานคอยรับคันคินขอบบ่อไว้ มิให้คินพังทลายลง ซึ่งจะเป็นเหตุทำให้บ่อตื้นจื้น อย่างไรก็ตาม คันคินขอบบ่อนั้นจะไม่มีเลยก็ได้บ่อที่ติดต่อกับทางน้ำอื่น ๆ ได้ควรสร้างบานประตูสอดตะแกรงเพื่อให้ น้ำไหลถ่ายเทได้สะดวก บานประตูนี้ควรกว้างไม่น้อยกว่าช่องละ 1 เมตร ส่วนบานตะแกรงที่สอดกับบานประตูควรทำด้วยไม้ไผ่สานที่แน่นหนาแข็งแรง บานตะแกรงที่ใช้ควรมีตาตะแกรงขนาดเล็ก เพื่อป้องกันมิให้ลูกปลาเล็ดลอดหนีออกไป และเป็นการป้องกันศัตรู คือปลาที่ใหญ่กว่ามิให้เข้ามาในบ่อ เมื่อปลาที่เลี้ยงไว้มีขนาดโตขึ้นแล้ว ควรเปลี่ยนบานตะแกรงใหม่ให้ขนาดของตาตะแกรงใหญ่ขึ้น ปลาอื่น ๆ ที่อาจจะลอดตาตะแกรงเข้ามาในบ่อในระยะนี้นอกจากจะเป็นอาหารของปลาสาวยแล้ว ผู้เลี้ยงยังอาจจะจับขึ้นมาจำหน่ายพร้อมปลาสาวยได้อีกด้วย เพราะปลาอื่น ๆ ที่เข้ามาอาศัยตั้งแต่มีขนาดตัวเล็ก ๆ เช่น ปลาตะเพียนหรือปลาดุก ฯลฯ จะเจริญเติบโตไปพร้อม ๆ กับปลาสาวยที่เลี้ยงไว้

2. น้ำ น้ำที่จะใช้เลี้ยงปลาสาวย จะต้องเป็นน้ำที่จืดสนิท ถ้าเป็นน้ำกร่อยหรือมีรสฝืด ปลาจะไม่เติบโตเท่าที่ควร

3. พันธุ์ปลา การเลือกพันธุ์ปลาที่จะนำมาเพาะเลี้ยง ควรคัดปลาที่ไม่มีแผล ตาไม่บอด ไม่เป็นปลาที่แคะพิการ ปลาที่มีแผลนั้น หากปล่อยลงเลี้ยงอาจจะทำให้เกิดเชื้อโรคระบาดติดต่อกับตัวอื่น ๆ ได้ ส่วนปลาที่ตาบอด (สังเกตตรงตามีจุดฝ้าขาว) ก็จะมองไม่เห็นอาหารที่ผู้เลี้ยงให้ ปลาจะได้กินบ้าง ไม่ได้กินบ้าง ทำให้ไม่เจริญเติบโต และอาจเจ็บตาย

ที่นับว่าสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การคัดพันธุ์ปลาลงเลี้ยงในบ่อต้องคัดปลาที่มีขนาดโตใกล้เคียงกัน ปล่อยลงเลี้ยงในบ่อเดียวกัน เพราะหากปลามีขนาดตัวแตกต่างกันมาก ปลาที่มีขนาดโตกว่าจะแย่งกินอาหารจากปลาตัวเล็กเสมอ

อนึ่ง การเลี้ยงปลาสาวยในบ่อนี้ ผู้เลี้ยงสามารถที่จะเลี้ยงปลาดุกในบ่อเดียวกันกับปลาสาวยได้ เพราะไม่มีอันตรายต่อกัน นอกจากนี้ปลาดุกยังช่วยกินเศษอาหารที่เหลือจากปลาสาวยได้อีกด้วย แต่การเลี้ยงปลาดุกปนกับปลาสาวย จะต้องกำหนดอัตรา คือปลาดุก 1 ตัว ต่อปลาสาวย 2 ตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. อัตราการปล่อยปลา การเลี้ยงปลาสวยในบ่อ ควรปล่อยปลาสวยอัตรา 1 ตัว ต่อเนื้อที่ผิวน้ำ 1 ตารางเมตร

5. อาหาร ปลาสวยเป็นปลาที่ไม่เลือกอาหาร กินอาหารง่าย กินได้ทั้งเนื้อสัตว์และพืชผัก จากการสังเกตของผู้เลี้ยงหลายราย ปรากฏว่าปลาสวยชอบกินอาหารพวกเนื้อสัตว์มากกว่าพืชผัก อาหารที่วางนี้ ได้แก่พวกปลาเล็ก ๆ เช่น ปลาสร้อย หรือปลาไส้ตัน ทั้งสดและที่ตายแล้ว โดยวิธีสับหรือบดให้ละเอียดเสียก่อน นอกจากนี้ปลาสวยยังชอบกินพวกรำผสมปนกับผักนึ่งอีกด้วย

การเจริญเติบโต

ปลาสวยที่เลี้ยงในบ่อและในกระชัง ประมาณ 1 ปี จะได้ปลาที่มีน้ำหนักตัวละประมาณ 1.3 กิโลกรัม ถ้าเลี้ยงนาน 3 ปี อาจจะได้ปลาสวยขนาดความยาว 3 ฟุต น้ำหนักประมาณ 10 กิโลกรัม

การจับและการลำเลียง

การจับปลาสวยที่เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หรือจับขึ้นเพื่อจำหน่ายสู่ท้องตลาดก็ดี การใช้เครื่องมือจับปลาจะต้องระวังให้มาก เพราะปลาสวยเป็นปลาที่ตื่นกลัวตกใจง่าย ถ้าตกใจก็จะไม่ยอมกินอาหารไปหลายวัน ฉะนั้นในการจับปลาด้วยสวิงหรือแห ปลาที่ติดเครื่องมือแล้วไม่ควรปล่อยลงไปปนกับปลาที่เลี้ยงไว้อีก เพราะปลาที่ถูกจับขึ้นมาแล้วจะตื่นตกใจหากปล่อยลงเลี้ยงใหม่มันจะไม่กินอาหาร และพลอยทำให้ตัวอื่นตกใจไปด้วยและในการจับปลาจำหน่ายก็ควรจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ๆ ไม่ควรจำหน่ายครั้งละเล็กน้อย เพราะปลาที่ถูกจับทีหลังมักไม่ค่อยกินอาหาร ทำให้น้ำหนักตัวลดลง

การจับปลาจำนวนมาก ๆ ควรใช้อวนหรือเฟืองล้อมสกัด ควรแบ่งตอนของบ่อที่เลี้ยงให้พอเหมาะ เพื่อป้องกันมิให้ปลาในบริเวณซึ่งเหลืออยู่มีอาการตื่นตกใจตามไปด้วยส่วนการลำเลียงขนส่งปลาสวยนั้น หากสามารถลำเลียงทางน้ำจะได้ผลดีกว่าทางบกมาก เพราะการขนส่งทางบกจะทำให้การถ่ายเทน้ำจากภายนอกไม่สะดวก ปลาสวย เป็นปลาที่มีเมือกมาก ทำให้น้ำที่หล่อเลี้ยงเกิดเมือกมีกลิ่นคาวจัด ซึ่งเป็นสาเหตุให้ปลาตายเร็ว ดังนั้นจะต้องทำการถ่ายเทน้ำออกบ่อย ๆ แต่การลำเลียงขนส่งทางน้ำโดยใช้เรือ จะทำการถ่ายเทน้ำได้สะดวกกว่า อัตราการรอดตายจึงมีมากกว่า

11. ปลาช่อน

ชื่อไทย ช่อน (ภาคกลางและภาคใต้) , ชื่อ (ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ชื่อสามัญ คือ STRIPED SNAKE-HEAD FISH และ ชื่อวิทยาศาสตร์ คือ *Channa striatus*

ปลาช่อนเป็นปลาพื้นเมืองของไทย พบอาศัยแพร่กระจายทั่วไปตามแหล่งน้ำทั่วทุกภาคของไทย อาศัยอยู่ในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ หนองและบึง ปลาช่อนเป็นปลาน้ำจืดที่มีมาหลายร้อย พันปีแล้วนอกจากจะพบในประเทศไทยยังมีแพร่หลายในประเทศจีน อินเดีย ศรีลังกา อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ มีข้อมูลที่น่าเชื่อถือว่าการเลี้ยงปลาช่อนในประเทศไทยเกิดขึ้นครั้งแรกที่อำเภอสองพี่น้อง ไม่ช้าก็แพร่ไปทุกที่อีกทั้งยังมีให้คิดแปรรูปเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จังหวัดสุพรรณบุรีประมาณ 40 ปีมาแล้ว โดยชาวจีนที่ตลาดบางลี่ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นนายทุนได้รวบรวมลูกพันธุ์จากแหล่งน้ำธรรมชาติในเขตพื้นที่อำเภอสองพี่น้อง มาทดลองเลี้ยงดูและเห็นว่าพอเลี้ยงได้จึงออกทุนให้กับคนญวนที่มี ภูมิปัญญาติดกับแม่น้ำท่าจีนและคลองสองพี่น้อง ในตำบลสองพี่น้อง ตำบลต้นตาล โดยสร้างกระชังในล่อนแล้วแต่ขนาดและความเหมาะสม นำลูกปลาช่อนมาลงเลี้ยง โดยผลผลิตที่ได้นายทุนจะรับซื้อเอง แต่ทำได้ไม่นานก็ต้องเลิกเพราะเกษตรกรบางรายนำลูกปลาช่อนไปลงเลี้ยงในบ่อดิน พบว่าได้ผลดีกว่าและต้นทุนต่ำกว่าและปริมาณลูกปลาช่อนที่ได้รับมีจำนวนมากกว่า ลักษณะทั่วไป

ปลาช่อนเป็นปลามีเกล็ด ลำตัวอ้วนกลมและยาวเรียวยาว ท่อนหางแบนข้าง หัวแบนลง เกล็ดมีขนาดใหญ่และเกล็ดตามลำตัวเป็นสี่เหลี่ยมถึงน้ำตาลอมเทา ปากกว้างมาก มุมปากยาวถึงตา ริมฝีปากล่างยื่นยาวกว่าริมฝีปากบน มีฟันซี่เล็กๆอยู่บนขากรรไกรทั้งสองข้าง ตามีขนาดใหญ่ ครีบทุกครีบไม่มีก้านครีบแข็ง ครีบหลังและครีบกันยาวจนเกือบถึงโคนหาง ครีบหลังมีก้านครีบ 38-42 อัน ครีบกันมีก้านครีบ 24-26 อัน ครีบอกมีขนาดใหญ่ ครีบท้องมีขนาดเล็ก ครีบหางกลม โคนครีบหางแบนข้างมาก ลำตัวส่วนหลังมีสีดำ ท้องสีขาว ด้านข้างลำตัวมีลายดำพาดเฉียง เกล็ดตามเส้นข้างลำตัวมีจำนวน 49-55 เกล็ด และมีอวัยวะพิเศษช่วยในการหายใจ ปลาช่อนจึงมีความอดทนต่อสภาพแวดล้อมได้ดี อยู่ในที่ชื้น ๆ ใต้น้ำ และสามารถเคลื่อนไหวไปมาบนบกหรือฝังตัวอยู่ในโคลนได้เป็นเวลานาน ๆ

การเลี้ยงปลาช่อน

ปลาช่อนเป็นปลากินเนื้อ อาหารที่ใช้เลี้ยงปลาช่อนจึงต้องเป็นอาหารที่มีโปรตีนสูง โดยทั่วไปนิยมเลี้ยงด้วยปลาเป็ด อัตราการปล่อยปลา นิยมปล่อยลูกปลาขนาด 8-10 เซนติเมตรหรือน้ำหนัก 30-35 ตัว/กิโลกรัม ควรปล่อยในอัตรา 40-50 ตัว/ตารางเมตร และเพื่อป้องกันโรคซึ่งอาจจะติดมากับลูกปลา ให้ใช้ฟอร์มาลินใส่ในบ่อเลี้ยงอัตราความเข้มข้นประมาณ 30 ส่วนในล้าน (3 ลิตร/น้ำ 100 ตัน) ในวันแรกที่ปล่อยลูกปลาไม่จำเป็นต้องให้อาหาร ควรเริ่มให้อาหารในวันรุ่งขึ้น โดยเมื่อปล่อยลูกปลาช่อนลงในบ่อดินแล้วอาหารที่ให้ในช่วงลูกปลาช่อนมีขนาดเล็ก คือ ปลาเป็ดผสมรำในอัตราส่วน 4:1 หรืออัตราส่วนปลาเป็ด ร้อยละ 40, รำร้อยละ 30, หัวอาหารร้อยละ 30 ปริมาณอาหารที่ให้ไม่ควรเกินร้อยละ 4-5 ของน้ำหนักตัวปลา วางอาหารไว้บนตะแกรงหรือภาชนะแบบลอยไว้ได้ผิวน้ำ 2-3 เซนติเมตร ควรวางไว้หลาย ๆ จุด

การถ่ายเทน้ำ ช่วงแรกความลึกของน้ำในบ่อควรอยู่ที่ระดับ 30-40 เซนติเมตร แล้วค่อย ๆ เพิ่มระดับน้ำสัปดาห์ละ 10 เซนติเมตรจนได้ระดับ 50 เซนติเมตรจึงถ่ายน้ำวันละครึ่ง หลังจากอนุบาลลูกปลาในบ่อดินประมาณ 2 เดือน ปลาจะเติบโตไม่เท่ากัน ใช้วงลากลูกปลาเพื่อคัดขนาด ไม่เช่นนั้นปลาใหญ่จะกินปลาเล็ก หลังจากอนุบาลลูกปลาในช่วง 2 เดือนแล้วต้องใช้เวลาเลี้ยงอีกประมาณ 4-5 เดือนจะให้ผลผลิต 1-2 ตัว/กิโลกรัม เช่น เนื้อที่ 2 ไร่ 2 งานจะได้ผลผลิตมากกว่า 6,000 กิโลกรัม และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อปลาโตได้ขนาดต้องการจับจำหน่ายซึ่งก่อนจับปลาควรงดอาหาร 1-2 วัน การจับขายจับโดยการสูบน้ำออก 2 ใน 3 แล้วตีอวน ระวังไว้ว่าปลาช่อนเป็นปลาที่ชอบมุดโคลนเลน ดังนั้นถ้าปลาเหลืออยู่น้อยควรสูบน้ำให้แห้งแล้วจับออกให้หมด นำปลาที่ได้มาล้างโคลนออกก่อนที่จะส่งตลาด

ตลาดและการลำเลียงขนส่ง

ในการขนส่งนิยมใช้ถังไม้รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าภายในกรุสังกะสีกว้าง 58 เซนติเมตรยาว 94 เซนติเมตร ความสูง 38 เซนติเมตร สามารถขนส่งโดยรถบรรทุกสู่ตลาดทั่วทุกภาคของประเทศไทย สำหรับภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปริมาณการนำเข้าปลาช่อนมากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเหนือที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ต้องการปลาช่อนขนาดใหญ่ที่มีน้ำหนักตัวกว่า 1 กิโลกรัม ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำเข้าปลาช่อนที่มีน้ำหนักประมาณ 400-500 กรัม และ 700-800 กรัม สำหรับตลาดผู้บริโภคปลาช่อนในกรุงเทพฯต้องการปลาใหญ่ซึ่งมีน้ำหนัก 1 กิโลกรัมขึ้นไป เป็นต้น

12. นวลจันทร์

นวลจันทร์ เป็นชื่อปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Cirrhinus microlepis* อยู่ในวงศ์ปลาตะเพียน (Cyprinidae) วงศ์ย่อย Cyprininae – Labeonini มีรูปร่างลำตัวเรียวยาวทรงกระบอก หัวโตปากและตาเล็ก เกือบเล็ก ปลาในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาจะมีหัวและลำตัวสีเงินอมเหลืองทอง ส่วนปลาในลุ่มแม่น้ำโขงจะเป็นสีชมพู ครีบหลังยกสูง ครีบหางเว้าลึก ครีบกันเล็ก อาหารได้แก่ อินทรียสาร สัตว์หน้าดินขนาดเล็ก แพลงก์ตอน และแมลงต่าง ๆ มีขนาดประมาณ 46 เซนติเมตร พบใหญ่ที่สุด 69 เซนติเมตร น้ำหนัก 5 กิโลกรัม

นวลจันทร์มีพฤติกรรมวางไข่ในแหล่งน้ำไหล และเลี้ยงตัวอ่อนจนน้ำลดลงจึงอพยพลงสู่แม่น้ำ เป็นปลาที่หายาก ปัจจุบันเชื่อว่าสูญพันธุ์ไปแล้วจากแม่น้ำเจ้าพระยา และยังพบได้บ้างที่แม่น้ำโขง โดยนวลจันทร์มีชื่อเป็นภาษาอีสานว่า "พอน "

13. ปลาหมอไทย

ปลาหมอไทย (Climbing perch) ชื่อวิทยาศาสตร์ คือ *Anabas testudineus* (Bloch) เป็นปลาที่รู้จักและนิยมบริโภคกันอย่างแพร่หลายทั่วทุกภาคของประเทศไทย อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำจืดทั่ว ๆ ไป เป็นปลาที่มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อม เนื่องจากมีอวัยวะพิเศษช่วยหายใจปลาหมอไทยมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียกว่า ปลาสะเต็ด ภาคเหนือเรียกว่า ปลาแจ้ง ภาคใต้ตอนล่างเรียกชื่อเป็นภาษาวิวว่า อีแกมูยู

รูปร่างลักษณะภายนอก

ปลาหมอไทยมีลำตัวค่อนข้างแบนลำตัวมีสีน้ำตาลดำหรือดำ ส่วนท้องมีสีขาวหรือเหลืองอ่อน ลำตัวมีเกล็ดแข็ง กระพุ้งแก้มมีลักษณะเป็นหนามหยักแหลมคมใช้ในการปีนป่าย บริเวณโคนหางมีจุดกลมสีดำ

การเตรียมบ่อ

1.สูบน้ำออกจากบ่อให้แห้ง การสูบน้ำให้แห้งจะช่วยกำจัดศัตรูปลาที่มีอยู่ในบ่อ หลังจากสูบน้ำแห้งแล้วหว่านปูนขาวในขณะที่ดินยังเปียก ในอัตรา 60-100 กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อปรับสภาพความเป็นกรด-ด่างของดิน

2.กำจัดวัชพืชและพันธุ์ไม้น้ำ วัชพืชและพันธุ์ไม้น้ำที่มีอยู่ในบ่อจะเป็นแหล่งหลบซ่อนตัวของศัตรูปลาหมอไทย เช่น ปลาช่อน กบ งู ทำให้ปริมาณออกซิเจนที่ละลายน้ำลดลง เนื่องจากพืชน้ำใช้ ออกซิเจนในการหายใจเช่นเดียวกับปลา การที่มีพืชน้ำอยู่ในบ่อมากจะเป็นอุปสรรคต่อการให้อาหาร และการวิดบ่อจับปลา

3.การตากบ่อทำให้เกิดสภาพในดินบางชนิดสลายตัวไป เมื่อถูกความร้อนและแสงแดด เป็นการฆ่าเชื้อโรคและศัตรูปลาที่ฝังตัวอยู่ในดิน ใช้เวลาในการตากบ่อ 2-3 สัปดาห์

4.สูบน้ำเข้าบ่อ สูบน้ำใส่บ่อให้ได้ระดับ 60-100 เซนติเมตร ทิ้งไว้ 2-3 วันก่อนปล่อยปลาลงเลี้ยง ต้องใช้วนในล่อนสีฟ้ากั้นรอบบ่อให้สูงจากพื้นประมาณ 90 เซนติเมตร เพื่อป้องกันปลาหลบหนีออกจากบ่อเนื่องจากปลาหมอไทยมีนิสัยชอบปีนป่าย โดยเฉพาะในช่วงที่ฝนตก

5.การปล่อยปลาลงเลี้ยงและอัตราปล่อย จะปล่อยปลาขนาด 2-3 เซนติเมตรในอัตราความหนาแน่น 50 ตัวต่อตารางเมตร ควรปล่อยลูกปลาลงบ่อในช่วงเช้าหรือเย็น ระดับน้ำในบ่อไม่ควรต่ำกว่า 60 เซนติเมตร ควรปรับอุณหภูมิของน้ำในบ่อให้ใกล้เคียงกับน้ำในบ่อ เพื่อป้องกันปลาตายปล่อยลูกปลาลงเลี้ยงประมาณ 1 เดือน จึงเพิ่มน้ำในบ่อให้ได้ระดับ 1-1.5 เมตร

อาหารและการให้อาหาร

ปลาหมอไทยกินอาหารจำพวกเนื้อสัตว์ การเลี้ยงจึงให้อาหารเม็ดปลาตุกในอัตรา 3-5% ของน้ำหนักตัว วันละ 2 ครั้ง เช้า-เย็น โดยช่วงแรกให้อาหารเม็ดปลาตุกขนาดเล็กหรือพลาสติกบดละเอียดเป็นเวลา 2 เดือน และถัดมาเปลี่ยนเป็นอาหารเม็ดปลาตุกใหญ่เมื่อปลาเริ่มมีขนาดใหญ่ขึ้น การให้อาหารต้องหว่านให้ทั่วบ่อ

ระยะเวลาการเลี้ยงและการจับ

ใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 4-5 เดือน การจับปลาหมอไทยใช้วิธีการจับแบบวิดบ่อแห้ง โดยก่อนจับปลาจะต้องสูบน้ำออกจากบ่อให้เหลือน้อยแล้วจึงต้อนจับปลา โดยจากอวนจากขอบบ่อด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่ง แล้วจึงยกอวนขึ้นใช้สวิงจับปลาใส่ตะกร้าเพื่อคัดขนาดจนกระทั่งเหลือปลาจำนวนน้อยจึงสูบน้ำออกจากบ่อให้หมด และจับปลาที่เหลืออยู่ตามพื้นบ่อขึ้นมาคัดขนาดหลังจากนั้นจึงตากบ่อให้แห้งและเตรียมบ่อเพื่อเริ่มต้นเลี้ยงปลาในรอบต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้